

בית"ס לפרקטיקה משפטית
רחוב ירושלים 39 קניון קרית אוננו 55421
טל. 03-7382624 פקס. 03-5620797
mail: shayeanatsec@bezeqint.net

סוגיות פרקטיות מתקדמות בייפוי כוח מתמשך

סוגיות מהותיות שידונו בסדנא :

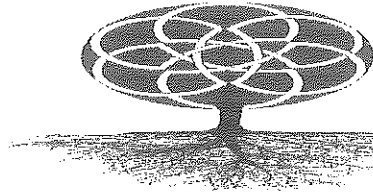
1. למה חייבו אותנו בפגישה נפרדת והאם אפשר לדלג על השלב הזה?
2. מדוע איננו יכולים לערוך יפכ"מ לקרוב משפחה?
3. על מה חוקרים אותנו במשרדי האפוטרופוס הכללי?
4. למה מוגשות כל כך הרבה בקשות לבתי המשפט לביטול יפוי כוח?
5. כיצד מבטלים יפוי כוח טרם כניסתו לתוקף? ואחרי?
6. מהי "הפקעה" של יפכ"מ?
7. מה קורה עם הבנקים ומה אנחנו חייבים לעשות בנושא?
8. איך ממלאים את הטופס ולמה יש לשים לב – או – למה משנים לנו אותו כל הזמן?
9. שאלת כשרותו של הממנה – עשה ואל תעשה
10. מילוי הסעיפים המהותיים "צעד אחר צעד" עם הסברים
11. למה יש לשים לב בעריכת יפוי כוח מתמשך בהקשר המשפחתי הרחב של הממנה?
12. רשימת טעויות טכניות נפוצות של עורכי דין במילוי הטופס
13. דבר נציגי האפוטרופוס הכללי
14. כוונת המחוקק וניתוח פסקי דין המועטים שניתנו עד למועד ההשתלמות.

פרסומת

עו"ד, פתחנו מחזור קורס נוסף - אנחנו שמחים לחלוק אתך את
ההדרכה היחידה שתיקח אותך יד ביד אל ההצלחה!

בהתבסס על עשרות אלפי הכשרות שכבר העברנו - מדובר בדרך המהירה
והטובה ביותר להתפרנס בקלות, במהירות ובאפיק בו העבודה מחפשת אתכם!

ה א מ נ ם
?

"יכול להיות שיותר קל להכשיר מומחה לעריכת דין מאשר עורך דין להיות מומחה"

יו"ר ועדת חוקה וחוק ומשפט, ח"כ ניסן סלומינסקי

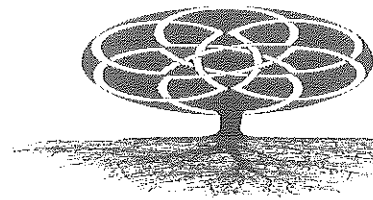
אורי שלומאי: (מחלקת ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים)

העורך דין הוא זה שצריך להסביר לאותו מיופה כוח... בשלב הזה אנחנו חושבים שלא כדאי לפתוח את היריעה לבעלי מקצועות אחרים, כי אנחנו עדיין חושבים שזה מסמך משפטי. אותו עורך דין יצטרך לעבור הכשרה. חלק מההכשרה זה בנושא הנגישות, איך ניגשים אל אנשים שרוצים לעשות להם ייפוי כוח מתמשך. יכול להיות שאולי בהמשך, כשנראה שבאמת עריכת ייפוי הכוח בפני עורך הדין מקשה וגורמת לירידת עשיית ייפוי הכוח, נוכל לחשוב עוד פעם ולחשב מסלול מחדש, אבל בשלב הזה אנחנו חושבים שהתועלת רבה יותר כשזה יהיה מול עורך דין.

מוריה כהן-בקשי: (מנהלת מחלקה, משרד המשפטים)

...כאשר אנחנו דורשים יותר דרישות מעורך הדין שעורך את ייפוי הכוח, ויוצרים פה הרבה דרישות פרוצדורליות ודרישות של הסבר, זה מקשה, זה ודאי מצמצם. אני חייבת לומר שזה גם מצמצם כנראה את כמויות ייפוי הכוח שיהיו לנו. אי-אפשר לא לשים את זה על השולחן.

מצד שני, עם החששות של ייפוי הכוח המתמשך, של ניצול לרעה וכו', אנחנו יותר מגנים. במשחק הזה של בין הגנה לבין פשטות אנחנו בסופו של דבר הלכנו – לעומת הצעת החוק המקורית – יותר לכיוון ההגנה בעקבות הדיונים שהיו פה, שחששו שלא נתנו די הגנה. חייבים לשים את זה על השולחן. אנחנו משלמים מחיר לעניין הפשטות, ואולי לעניין היקפי ייפוי הכוח. אי-אפשר להתעלם מכך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה זה נקרא "חושד"? ... הכנסנו לפה עורך דין, כיוון שצריכה להיות פעילות משפטית מחייבת. אמרנו שאם צריך להיות עורך דין, אנחנו רוצים שהוא יעבור הכשרה על-מנת שידע מה לשאול אותו. אנחנו רוצים לדעת מה רצונו גם בעוד 5 שנים, כשייכנס מיופה הכוח. עורך הדין צריך לדעת מה לשאול אותו. עורך הדין קיבל תפקיד. עכשיו אנחנו נותנים לו תפקיד עוד יותר מכריע, שהוא גם יוכל להגיד אם האיש הוא בעל כשירות או לא.

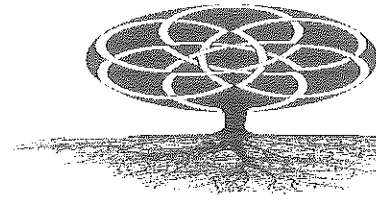
עורך הדין הזה יצטרך להיות עורך דין שמכיר כל מיני סוגי מוגבלויות. אני יכול לדבר עם מישהו ולהגיד, שמע, האיש לא מבין כלום, אבל מישהו אחר שידבר איתו יגיד: שמע, האיש מבין מצוין, רק אתה לא יודע לדבר בשפה שלו או בתחום שלו. את כל זה אנחנו מעמיסים על עורך הדין? הכנסנו עורך דין, אבל לאט לאט אנחנו מקדמים אותו להיות בקדמת הבמה, כמעט בעל הבית.

אורי שלומאי:

אני חושב שאנחנו דווקא מקלים פה במידה מסוימת על עורך הדין. עורך הדין לא צריך לקחת על עצמו את האחריות אם מדובר באדם שהוא לא בעל כשירות. אם רק התעורר חשד אצלו שאותו אדם לא מבין בדבר או לא בעל כשירות, הוא יכול להפנות אותו למומחים שאנחנו נקבע בתקנות. אותם מומחים יצטרכו לקבוע.

אילת ששון:

... ניסינו להגדיר כאן את הפרוצדורה, כשמלכתחילה אנחנו מכניסים עורכי דין שעברו הכשרה. אחת הציפיות שלנו מההכשרה תהיה הרגישות הזאת להבין שהאדם שנמצא בפניך הוא בבחינת כשיר. אתה צריך לנסות להבהיר לו מה המסמך שהוא מבקש לחתום עליו, כדי להבין אם הוא מסוגל או לא מסוגל.

יו"ר ניסן סלומינסקי:

... עורך הדין לא בנוי לזה, אלא אם כן תגידו שהוא עובר קורס. אפילו אם הוא עובר קורס, האם את חושבת שבקורס כזה הוא יכול להפוך להיות עובד סוציאלי, מומחה לזה ולכל הדברים?

אילת ששון:

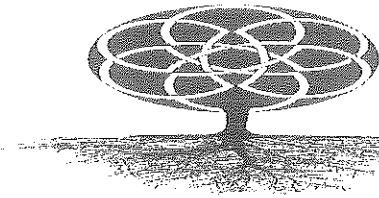
ודאי שלא. הוא צריך להפעיל את החיישנים שלו לגבי מה שצריך לעורר אצלו ספק, מה לא צריך לעורר אצלו ספק, באיזו נקודת זמן מתעורר אצלו הספק. בראשית הדרך אני שמה את ההנגשות. אם יבוא בפניו אדם חירש אילם, הוא לא יקבל אותו במשרד אלא אם הוא יבוא עם מתורגמן שאמון עליו.

נועה ברודצקי-לוי:

חשוב לחדד משהו בעניין ההכשרה, כי זה משהו שהוא יוצא דופן בחקיקה שקובעים לעורך דין הכשרה נוספת. זה משהו זר לחקיקה. יש פה הסכמה של לשכת עורכי הדין בגלל רגישות העניין, בגלל הצורך להכיר את האוכלוסיות השונות.

מוריה כהן-בקשי:

...האם אנחנו רוצים שכל עורך דין יוכל לערוך ייפוי כוח מתמשך, או רק עורך דין שעבר הכשרה מיוחדת לעניין הזה, האם לאפשר גם וגם, האם ההכשרה היא וולונטרית או לא וולונטרית? איך יברר עורך הדין, או האם אנחנו צריכים מנגנון אחר לביורר כשירותו של אדם, וכך אנחנו מדברים עדיין ביחס לפעולות שבייפוי הכוח הרגיל...

נעִימָנוֹת

אומרים שלום לקונפליקט
המשפחתי הבין-דורי

עורך דין רגיל, שלא עבר הכשרה, לא יוכל לחתום על ייפוי כוח, וייפוי כוח לא יהיה תקף בלי עורך דין שעבר הכשרה. הכוונה של ההכשרה, שתיערך אצל האפוסטרופוס הכללי, תכלול היבטים קודם כל של מה זה ייפוי הכוח, מה הסמכויות שאפשר להפקיד, וגם היכריות עם הנושא של מוגבלויות, יכולת לזהות כזיהוי ראשוני מצבים של חוסר כשירות, והמנגנון שצריך לעשות.

זה לא רק הכשרה - בהמשך הסעיף יש לנו דברים ספציפיים שכבר הסעיף ממקד לעניין דברים שעורך הדין חייב להביא בפני האדם כדי שהוא ישקול אם הוא רוצה להכניס אותם או לא - הדברים שדיברנו על הסמכות מפורשות, כמה דברים שרצינו שיתן את הדעת אליהם. כפי שאתה אומר, מעבר לכך יש פה מישהו שנפגש אתו אחרי שעבר הכשרה לעניין הזה, כדי לראות את הדבר בהיקף הרחב יותר של זה, של גם היישום של זה. זו הכוונה שההכשרה תעסוק בזה.

הנהלת האגף, ירושלים

כ"ד שבט תשפ"ב

26 ינואר 2022

לכבוד:

עורכי ועורכות הדין המוסמכים לערוך ייפוי כוח מתמשך

הנדון: הליכים נגד עורכי ועורכות דין בעניין חשדות להתנהגות לא תקינה בעריכת ייפוי כוח

מתמשך

שלום רב,

1. ברצוננו להביא לידיעתכם כי בתקופה האחרונה נדרש האפוטרופוס הכללי למספר מקרים שבהם עלה חשד להתנהלות לא תקינה של עורכי ועורכות דין בעריכת ייפוי כוח מתמשך שהיה בה משום פגיעה מהותית בקיום של הוראות הדין ושל הנהלים החלים בעניין.
2. יצוין כי כחלק מאחריותו של האפוטרופוס הכללי בנושא של ייפוי הכוח המתמשך, תפקידו גם להבטיח שמסמכי ייפוי כוח מתמשכים ייערכו תוך הקפדה על מילוי תפקידו המהותי של עורך הדין בעריכת המסמך ובהתאם להוראות הדין ותכליותיו. הדברים מקבלים משנה תוקף נוכח תפקידו על פי דין של האפוטרופוס הכללי בהכשרת עורכי הדין והסמכתם לעריכת ייפוי כוח מתמשך.
3. בהמשך לאמור, פעל האפוטרופוס הכללי לבירור נסיבות עריכת ייפוי הכוח המתמשך באותם מקרים פרטניים, ונערכו שימועים לעורכי הדין שנחשדו בהתנהלות לא תקינה, לפני הפעלת סמכותו של האפוטרופוס הכללי לנקיטה בצעדים כלפיהם.
4. במסגרת השימוע, עלה כי בחלק מהמקרים העובדות היו שונות מכפי שנחזו לכתחילה ולא נמצאה התנהגות בלתי תקינה המצדיקה התערבות מצד האפוטרופוס הכללי. עם זאת, בחלק מהמקרים התברר, גם לאחר השימוע, כי נפלו פגמים מהותיים בהתנהלות עורכי הדין בעת עריכת ייפוי

הכוח המתמשך. האפוטרופוס הכללי העביר לאותם עורכי דין את החלטותיו הפרטניות ביחס לכל מקרה בהתאם לנסיבותיו.

5. נבקשכם להקפיד על קיום הוראות הדין והנהלים החלים בנושא ייפוי כוח מתמשך על מנת למנוע אי נעימות ונקיטת הליכים מצד האפוטרופוס הכללי. אנו מקווים שהלקחים יילמדו.

<efrat.freimann@gmail.com> Efrat Freimann

הבהרה לעורכות ועורכי הדין בדבר פגישה נפרדת עם הממנה

הודעה אחת

31 במאי 2021 בשעה 9:01

<ycm@justice.gov.il> האפוטרופוס הכללי

השב ל: ycm@justice.gov.il

אל: "efrat.freimann@gmail.com" <efrat.freimann@gmail.com>

האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי
Administrator General And Official Receiver

הודעה מטעם האפוטרופוס הכללי לעניין פגישה נפרדת עם הממנה במהלך עריכת יפוי הכוח המתמשך

שלום לכולן ולכולם,

לאור מספר מקרים שאירעו לאחרונה, בהם עורכי ועורכות דין לא קיימו את החובה לקיום פגישה נפרדת ונפגשו עם הממנה בנוכחות מיופה הכוח, האפוטרופוס הכללי רואה לנכון להפנות אתכם לסעיף 32ג(ד) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, תשכ"ב-1962 הקובע, כי על עורך הדין העורך יפוי כוח מתמשך לקיים, טרם החתימה על המסמך, פגישה עם הממנה ללא נוכחות מיופי הכוח.

יודגש, כי מדובר בחובה מהותית ומרכזית, שמטרתה לקיים את תכליתו של החוק להביא לידי ביטוי את רצונו האמיתי והחופשי של הממנה. אשר על כן, הפרה של חובה זו עלולה להפקיע את תקפו של יפוי הכוח המתמשך.

בנוסף לאמור, במקרים בהם יתברר כי החובה האמורה לא קוימה, ישקול האפוטרופוס הכללי נקיטה בצעדים מתאימים כנגד עורכת או עורך הדין אשר ערכו את המסמך.

בברכה,
צוות יפוי כוח מתמשך
מערך הפיקוח על אפוטרופסים
האפוטרופוס הכללי

לנושאים חספים, בקרו במאגר השאלות והתשובות שלנו

אם אינכם רואים מייל זה לחצו כאן

הודעה זו נשלחה ל- ycm@justice.gov.il efrat.freimann@gmail.com ע"י
להסרה | לדווח ספאם

InforUMobile מערכת רב ערוצית לקשר עם הלקוח

-7-

**הודעת האפוטרופוס הכללי לעניין אישור חתימה של מיופה כוח¹
על מסמך ייפוי כוח מתמשך/ הבעת רצון/ הנחיות מקדימות לאפוטרופוס
באמצעות היוועדות חזותית, ללא מפגש פיזי עם עורך הדין**

14 בפברואר 2022

דרך המלך לעריכת ייפוי כוח מתמשך והמסמכים הנוספים הייתה ועודנה באמצעות מפגש פיזי בין הצדדים הרלבנטיים - בין עורך הדין לבין הממנה ולבין מיופה/מיופי הכוח, בהתאם להוראות הדין.

עם זאת, החל מיום 14.2.22 ניתן יהיה להתחיל את מיופה הכוח על מסמך ייפוי הכוח המתמשך/ הבעת רצון/ הנחיות מקדימות לאפוטרופוס גם באמצעות היוועדות חזותית (הכוללת קול ותמונה), וזאת, בין השאר, בהתאמה להחלטת ועדת האתיקה הארצית של לשכת עורכי הדין מיום 25.3.20 בדבר אימות חתימה של עו"ד על גבי תצהיר בהיוועדות חזותית בישראל, ומתוך רצון לעודד שימוש בכלים החשובים של ייפוי כוח מתמשך, מסמך הבעת רצון ומסמך הנחיות מקדימות לאפוטרופוס לאוכלוסייה רחבה ככל הניתן.

יודגש, הנחיה זו תקפה לגבי החתמת מיופה/מיופיי כוח בלבד. לעומת זאת, החתמת הממנה חייבת להתבצע באופן פיזי, מול עוה"ד עורך המסמך.

אם המסמך נחתם בהיוועדות חזותית - עורך הדין יחזה במסגרת שיחת וידאו, בזמן אמת, בחתימה של מיופה הכוח, לפי העניין, על המסמך הפיזי, והעתק של מסמך זה יועבר אל עורך הדין לצורך ביצוע ההפקדה.

מיד לאחר ההפקדה המקוונת של ייפוי כוח מתמשך/מסמך הבעת רצון/ מסמך הנחיות מקדימות לאפוטרופוס שנחתם בהיוועדות חזותית - עורך הדין ישלח לאפוטרופוס הכללי הצהרת עורך דין לעניין היוועדות החזותית. יש לשלוח הצהרה זו לתיבת המייל: meeting-ycm@justice.gov.il.

הנחיה זו תחול גם לעניין חתימה של מיופה כוח על מסמך ייפוי כוח רפואי, מסמך ייפוי כוח מתמשך לעניינים רפואיים בלבד, מסמך הנחיות מקדימות לאפוטרופוס ומסמך הבעת רצון, בשינויים המחויבים. הצהרה כאמור לעיל ביחס למסמך הנחיות מקדימות למינוי אפוטרופוס וביחס למסמך הבעת רצון, תוגש לתיבת המייל meeting-ycm@justice.gov.il. ההוראות לעניין משלוח הצהרה יחולו לעניין מסמך הבעת רצון ככל שהוא הופקד אצל האפוטרופוס הכללי.

¹ במסמך הבעת רצון במקום "מיופה כוח" יבוא "אפוטרופוס מחליף", במסמך הנחיות מקדימות לאפוטרופוס במקום "מיופה כוח" יבוא "אפוטרופוס".

הצהרת עו"ד בעניין חתימה של מיופה/ת כוח*
על מסמך ייפוי כוח מהמשך/ הבעת רצון/ הנחיות מקדימות לאפוטרופוס
באמצעות היוועדות חוזתית

אני הח"מ, עו"ד _____ בעל/ת מס' רישיון _____ ערכתי את מסמך ייפוי הכוח
המתמשך/ הבעת רצון/ הנחיות מקדימות לאפוטרופוס של הממנה/ עורכת המסמך
ששמו/ה: _____ בעל/ת תעודת זהות _____.
מספר ההפקדה אצל האפוטרופוס הכללי הינו - _____.

מיופה/ת הכוח _____ חתמה/ה על המסמך בהיוועדות חוזתית בתאריך
_____, תוך צפייה אישית שלי בחתימה בזמן אמת, וזאת לאחר שנתתי למיופה/ת הכוח את
ההסברים הנדרשים בהתאם לסעיף 32(ד) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, תשכ"ב-1962
באשר למשמעותו של ייפוי הכוח המתמשך, אחריותו/ה וסמכויותיו/ה לפי החוק.

שם עו"ד	חתימה וחתימת עו"ד	תאריך
---------	-------------------	-------

* במסמך הבעת רצון במקום "מיופה כוח" יבוא "אפוטרופוס מחליף", במסמך הנחיות מקדימות לאפוטרופוס במקום
"מיופה כוח" יבוא "אפוטרופוס".

** שימו לב: מילוי הצהרה זו נדרש בהמשך להודעת האפוטרופוס הכללי מיום 14.2.22 בעניין האפשרות לחתימה
בהיוועדות חוזתית של מיופה כוח/אפוטרופוס/אפוטרופוס מחליף, ללא מפגש פיזי עם עורך הדין. את ההצהרה
החתומה יש לשלוח לתיבת המייל: MEETING-YCM@JUSTICE.GOV.IL, וזאת מיד לאחר הגשת המסמך
המקוון.

"עניין אישי" בייפוי כוח מתמשך

עובדות המקרה:

עורך הדין הפונה מבקש לדעת אם באפשרותו לערוך ייפוי כוח מתמשך עבור אמא של גיסתו (אשתו של אחיו), שבו גיסתו היא מיופת הכוח, או שמא מדובר ב"עניין אישי בייפוי הכוח" לגביו חל איסור לפי סעיף 32(א) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962.

עמדת ועדת האתיקה:

בהתאם למדיניות הוועדה 2.007 בקשר עם עניין אישי בייפוי כוח מתמשך, "עניין אישי בייפוי כוח" עשוי להיחשב כל עניין היכול להשפיע באופן מהותי על שיקול דעתו של עורך הדין כמי שעורך את ייפוי הכוח המתמשך, ושעלול להעמידו במצב של ניגוד עניינים בין טובת הלקוח הממנה על פי ייפוי הכוח והגשמת רצונותיו לבין טובתו שלו או טובת צד ג' אחר.

המצב המתואר בפנייה אינו נופל לאותם מצבים בהם קיימת חזקה לניגוד עניינים, ומשכך על עורך הדין הפונה לשאול עצמו אם לאור עוצמתם היחסית של האינטרסים הנוגדים יש בסיס מוצק לחשש כי הוא עשוי להיות מוטה לכיוון אינטרס אחר שאינו אינטרס הלקוח הממנה, שאז יהיה עליו להימנע בנסיבות העניין מעריכת ייפוי הכוח המתמשך (כאמור בסעיף 7 למסמך המדיניות).

שא/89366

-10-

2021 1/1

מדיניות ועדת האתיקה המחוזית	מדיניות מס' 2.007
תאריך פרסום: 12.12.2019 עודכן ביום: 31.12.2019	עניין אישי בעריכת ייפוי כוח מתמשך

מדיניות הוועדה בקשר עם עניין אישי בעריכת ייפוי כוח מתמשך

א. כללי

1. ייפוי כוח מתמשך הוא הסדר משפטי שהוסף במסגרת תיקון 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות, התשכ"ב-1962 (להלן: "החוק"), המאפשר לכל אדם מעל גיל 18 לתכנן את עתידו בשלב בו הוא עדיין בעל יכולת ומסוגלות לקבל החלטות ולבצע פעולות.
2. על-פי החוק, בייפוי הכוח המתמשך יכול אדם לקבוע כיצד יראו חיייו בעתיד אם יגיע למצב שבו לא יהיה מסוגל לקבל החלטות או לנהל את ענייניו בהיבטים מסוימים. כן מתאפשר לו למנות אנשים מהימנים עליו כ"מיופי כוח" ו"מיודעים", אשר יפעלו בשמו ועבורו בתחומים שונים הנוגעים לחייו.
3. עוד נקבע כי ייפוי הכוח המתמשך ייערך וייחתם על ידי עורך דין שעבר הכשרה מתאימה והוסמך לכך על ידי האפוסטרופוס הכללי, ואשר "אין לו עניין אישי בייפוי הכוח" (סעיף 32ד(א) לחוק).
4. עניינו של מסמך זה להבהיר את מדיניות הוועדה בכל הנוגע להיבטים האתיים העשויים להתעורר בקשר עם האיסור לערוך ייפוי כוח מתמשך בנסיבות בהן עורך הדין הוא בעל עניין אישי בייפוי הכוח, וזאת בהמשך לפניות עורכי דין בקשר עם ההגדרה של "עניין אישי בייפוי הכוח".

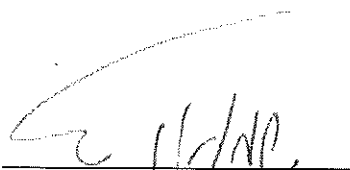
ב. מדיניות הוועדה

5. ראשית יצוין כי בבחינת הסוגיה נתנה ועדת האתיקה דעתה גם ל"מדריך לממנה-ייפוי כוח מתמשך" שפרסם האפוסטרופוס הכללי בחודש אוגוסט 2017 (להלן: "המדריך לממנה"), בו צוין כי "החוק אוסר על עורך הדין שעורך את ייפוי הכוח המתמשך להיות בעל עניין אישי בו, למשל: בעל מניות משמעותי בחברה שבבעלות הממנה או שוכר דירה שבבעלותו. בנוסף, הוא אינו יכול לשמש כמיופה כוח במסמך שהחתים אותו וזאת לצורך מניעת חשש לניגוד עניינים ביניהם".
6. לאחר בחינת הסוגיה ולאור האמור לעיל, ועדת האתיקה בדעה כי פרשנות המונח "עניין אישי בייפוי כוח" בקשר עם כללי האתיקה המקצועית כוללת כל עניין היכול להשפיע באופן מהותי על שיקול דעתו של עורך הדין כמי שעורך את ייפוי הכוח המתמשך, ושעלול להעמידו במצב של ניגוד עניינים בין טובת הלקוח הממנה על פי ייפוי הכוח והגשמת רצונותיו לבין טובתו שלו או טובת צד ג' אחר.

7. בהתאם לפרשנות זו על עורך הדין לשאול את עצמו אם לאור עוצמתם היחסית של האינטרסים הנוגדים יש בסיס מוצק לחשש כי הוא יהיה מוטה לכיוון האינטרס האישי שלו לעומת האינטרס של הלקוח הממנה, שאז עליו להימנע בנסיבות העניין מעריכת ייפוי הכוח המתמשך.
8. על כן, בנוסף לדוגמאות שניתנו במסגרת המדריך לממנה, ועדת האתיקה בדעה כי במצבים הבאים ככלל ייחשב עורך הדין כמי שמפר את חובת הנאמנות והמסירות כלפי לקוחו הממנה וכמי שפועל מתוך ניגוד אינטרסים ועניין אישי בייפוי הכוח:
- א. עריכת ייפוי כוח מתמשך **לעצמו או לבני משפחתו**, גם אם הוא עצמו אינו מוזכר כמיופה כוח. לעניין סעיף זה - "בן משפחה" - בן זוג, הורה, הורה של בן זוג, ילד, אח, סב, נכד וכן ילד או בן זוג של כל אחד מאלה ולרבות מי שהיה אפוטרופוס או מי ששימש משפחה אומנת של עורך הדין או שעורך הדין היה אפוטרופוסו או שימש משפחה אומנת שלו;
- ב. עריכת ייפוי כוח מתמשך למי שעורך הדין משמש עבורו בתפקיד של **נאמן**, לרבות על פי ייפוי כוח או צו אפוטרופוס על פי דין, או בעל תפקיד כלשהו אחר על פי מינוי מטעם בית המשפט (כגון כונס נכסים, מנהל מיוחד בהליך פשיטת רגל וכו');
- ג. עריכת ייפוי כוח מתמשך לכל אדם שיש לעורך הדין עמו יחסי מרות, **יחסי שיתוף או יחסים עסקיים** כאלו ואחרים (לרבות השותפים למשרד עריכת הדין);
- ד. עריכת ייפוי כוח מתמשך **לשופט** שבפניו מופיע עורך הדין דרך קבע;
- ה. עריכת ייפוי כוח מתמשך **כאשר עורך הדין הוא יורש** על פי הדין של הממנה, או אם הוא יודע שהוא יורש על פי צוואה של הממנה.
9. יודגש כי **אין המדובר ברשימה סגורה** ובמקרה של ספק מומלץ וראוי לפנות לוועדה לקבלת חוות דעת מקדימה לפי סעיף 60א' לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961.

ג. תחולה

10. תחולתה של מדיניות זו כוחה יפה כלפי כל הליך בירור משמעותי שייפתח בוועדה החל מיום פרסומה.

שמעון כץ, עו"ד
 יושב ראש ועדת האתיקה

עמוד 2 מתוך 2

טיוטת תקנות

א. שם התקנות המוצעות

תקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (אגרות), התשפ"ב-2022

ב. מטרת התקנות המוצעות והצורך בהן

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן – החוק), תוקן במסגרת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 18), התשע"ו-2016 אשר פורסם ביום ג' בניסן התשע"ו (11 באפריל 2016) (להלן – תיקון החוק). תיקון החוק ביקש לכוון התשתית המשפטית על פיה מתאפשר לאדם, בעודו כשיר ומסוגל לקבל החלטות בענייניו באופן עצמאי, לערוך מסמכים שונים כפי שהוגדרו במסגרת החוק: ייפוי כח מתמשך; מסמך הנחיות מקדימות לאפוטרופוס ומסמך הבעת רצון. מסמכים אלו נועדו לבטא את רצונו של האדם ביחס לדרכי הפעולה שיש לנקוט, החלטות שיש לקבל או פעולות שיש לבצע בעניינים הנוגעים אליו, והכל במועד שבו אותו אדם לא יהא מסוגל לעשות זאת בעצמו.

סעיף 32(ה) לחוק מסמך את השר לקבוע תקנות לעניין קביעת אגרות ואולם עד כה, טרם הותקנו תקנות מכח סעיף מסמך זה.

ביום 20 באפריל 2017 פורסמו תקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (ייפוי כוח מתמשך, הנחיות מקדימות לאפוטרופוס ומסמך הבעת רצון), תשע"ז-2017 (להלן – תקנות ייפוי כוח מתמשך), המסדירות את ההוראות הפרוצדוראליות בדבר אופן העריכה וההפקדה של מסמכים אלו, ניהולם במסגרת מרשם על ידי האפוטרופוס הכללי, ייסוד המערך המקוון לניהול המידע, מסירת ההודעות, עדכון בדבר כניסה לתוקף ועוד.

ההסדר המוצע בתקנות שלהלן הוא נלווה ומשלים להסדרים שנקבעו בתקנות ייפוי כוח מתמשך, לשם מימון השירותים השונים הניתנים על ידי האפוטרופוס הכללי במסגרת הליך הפקדת המסמכים.

מבנה התקנות המוצע מבקש להתאים בין הבקשה המוגשת אצל האפוטרופוס הכללי במסגרת הליך כאמור לבין התשומות הכרוכות בטיפול באותה בקשה. זאת, בדרך של פילוח סוג הבקשה במסגרת התוספת לתקנות, וקביעת סכומי אגרות דיפרנציאליים בהתאם. כמו כן, מוצעות מספר הוראות אופרטיביות.

ג. להלן נוסח טיוטת התקנות המוצעות:

טיוטת תקנות מטעם משרד המשפטים:

טיוטת תקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (אגרות), התשפ"ב-2022

בתוקף סמכותי לפי סעיף 32(ז) וסעיף 83 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962¹ (להלן – החוק), באישור שר האוצר לפי סעיף 339 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985², ובאישור ועדת הכספים של הכנסת³, אני מתקין תקנות אלה:

1. הגדרות
בתקנות אלה –
"ייפוי כוח מתמשך", "הנחיות מקדימות לאפוטרופוס", "מסמך הבעת רצון" – כהגדרתם בתקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (ייפוי כוח מתמשך, הנחיות מקדימות לאפוטרופוס ומסמך הבעת רצון), התשע"ז-2017⁴
2. חובת תשלום אגרה
לא תתקבל בקשה להפקדה לפי הפרטים שבתוספת אלא אם כן שולמה האגרה הקבועה בתוספת.
3. אגרה בעד השלמת מסמכים לבקשת האפוטרופוס הכללי
הוגשה בקשה להפקדה לפי פרטים (1) ו-(2) לתוספת שאינה כוללת את כל הפרטים והמסמכים הנדרשים, ונדרש המפקיד, לבקשת האפוטרופוס הכללי, לתקן את בקשת ההפקדה, לצרף לה מסמכים, ולהגישה פעם נוספת, תשולם האגרה לפי פרט (3) לתוספת, במועד הגשת הבקשה המתוקנת כאמור ולא תטופל הבקשה המתוקנת אלא לאחר ששולמה האגרה לפי פרט (3) לתוספת.
4. הצמדה למדד
(א) הסכומים הנקובים בתוספת ישתנו ב-1 בינואר של כל שנה (להלן – יום השינוי) לפי שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן-המדד), בחודש דצמבר שקדם ליום השינוי לעומת המדד שפורסם בחודש דצמבר בשנה שקדמה לה.
(ב) סכום שהשתנה כאמור בתקנת משנה (א), יעוגל לשקל החדש השלם הקרוב; סכום של מחצית השקל החדש יעוגל כלפי מעלה.
(ג) האפוטרופוס הכללי יפרסם בהודעה ברשומות את נוסח התוספת עקב שינוי הסכומים ועיגולם לפי הוראות תקנה זו.

¹ ס"ח התשכ"ב, עמ' 120; התשפ"א, עמ' 142.
² ס"ח התשמ"ה, עמ' 60; התשפ"א, עמ' 256.
³ ס"ח התשל"ח, עמ' 206; התש"ף, עמ' 16.
⁴ ק"ת התשע"ז, עמ' 968; התש"ף, עמ' 2610.

תוספת (תקנה 2 ותקנה 3)

.5

תוספת

טור ב' סכום האגרה (בשקלים חדשים)	טור א' הבקשה
200	(1) הפקדת ייפוי כוח מתמשך ;
100	(2) הפקדת הנחיות מקדימות לאפוטרופוס או מסמך הבעת רצון ;
50	(3) תיקון בקשה או השלמת מסמכים לפי תקנה 3

תחילתן של תקנות אלה 30 ימים מיום פרסומן.

.6

תחילה

ב _____ התשפ"ב (_____ ב _____ 2022)
(חמ _____ -3)

גדעון סער
שר המשפטים

דברי הסבר

כללי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן – החוק), תוקן במסגרת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 18), התשע"ו-2016 אשר פורסם ביום ג' בניסן התשע"ו (11 באפריל 2016) (להלן – תיקון החוק). תיקון החוק ביקש לכוון את התשתית המשפטית על פיה יתאפשר לאדם, בעודו כשיר ומסוגל לקבל החלטות בענייניו באופן עצמאי, לערוך מסמכים שונים כפי שהוגדרו במסגרת החוק, שנועדו לבטא את רצונו ביחס לדרכי הפעולה שיש לנקוט, החלטות שיש לקבל או פעולות שיש לבצע בעניינים הנוגעים אליו, והכל במועד שבו אותו אדם לא יהא מסוגל לעשות זאת בעצמו. תיקון החוק כולל התייחסות לשלושה סוגי מסמכים (להלן – המסמכים): האחד, ייפוי כוח מתמשך כמשמעותו בפרק שני 1 לחוק, לרבות "הנחיות מקדימות למיזמה כוח" כמשמעותו בסימן ו' לחוק – מסמך אשר באמצעותו יכול אדם למנות מיזמה כוח שיהיה מוסמך לפעול בענייניו, כאשר אותו אדם כבר לא יהיה מסוגל להבין בדבר, בעניין שלגביו ניתן ייפוי הכוח המתמשך. ייפוי כוח מתמשך יכול שיכלול הנחיות מקדימות למיזמה הכוח בעניינים הנכללים בייפוי הכוח; השני, מסמך הנחיות מקדימות לאפוטרופוס לפי סעיף 35 לחוק – מסמך אשר באמצעותו יכול אדם להביע מראש את רצונו באשר לזהות האפוטרופוס ולהחלטות עתידיות שיתקבלו בשמו או לפעולות שיינקטו בשמו, בכל נושא שהוא, על ידי אפוטרופוס שימנה לו בית המשפט ככל שיעלה הצורך; השלישי, מסמך הבעת רצון כמשמעותו בסעיפים 64 ו-64א לחוק – מסמך המאפשר להורה לקטין, אפוטרופוס לקטין שהוא קרובו (לרבות אפוטרופוס למעשה לפי סעיף 67 לחוק), בעת היותו בעל כשירות כמוגדר בחוק, להביע את רצונו בנוגע לאדם שהוא מבקש שימונה כאפוטרופוס לילדו, לקרובו או לאדם שכאמור הוא משמש לו כאפוטרופוס, אם בשל ליקוי נפשי או שכלי הוא עצמו יחדל להיות מסוגל לדאוג להם ולא יוכל למלא עוד את התפקיד.

כלל ההוראות המהותיות ומרבית ההסדרים הפרוצדוראליים הנוגעים לייפוי כוח מתמשך נקבעו במסגרת פרק שני 1, שנוסף לחוק ועניינו "ייפוי כוח מתמשך". באופן דומה, הוסדרו ההוראות הנוגעות להנחיות מקדימות לאפוטרופוס ומסמך הבעת רצון במסגרת סעיפים 35א ו-64 עד 64א לחוק, בהתאמה. סעיף 32ז(ה) לחוק מסמיך את שר המשפטים להתקין תקנות בעניין אגרות שישולמו לאפוטרופוס הכללי בעד הפקדת המסמכים אצלו, כלשונו: "השר רשאי לקבוע הוראות לעניין הפקדת ייפוי כוח מתמשך לפי סעיף זה ושמירתו, וכן לקבוע אגרות בשל הפקדת ייפוי כוח מתמשך או בשל קבלת מידע עליו או העתק ממנו". אולם עד כה, טרם הותקנו תקנות מכח סעיף מסמיך זה.

ביום 20 באפריל 2017 פורסמו תקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (ייפוי כוח מתמשך, הנחיות מקדימות לאפוטרופוס ומסמך הבעת רצון), תשע"ז-2017 (להלן – תקנות ייפוי כוח מתמשך), המסדירות את ההוראות הפרוצדוראליות בדבר אופן העריכה והפקדה של המסמכים, ניהולם במסגרת מרשם על ידי האפוטרופוס הכללי, ייסוד המערך המקוון לניהול המידע, מסירת ההודעות, עדכון בדבר כניסה לתוקף ועוד.

ההסדר המוצע בתקנות שלהלן הוא נלווה ומשלים להסדרים שנקבעו בתקנות ייפוי כוח מתמשך, לשם מימון השירותים השונים הניתנים על ידי האפוטרופוס הכללי במסגרת הליך הפקדת המסמכים. מבנה התקנות המוצע מבקש להתאים בין הבקשה המוגשת אצל האפוטרופוס הכללי במסגרת הליך

כאמור לבין התשומות הכרוכות בטיפול באותה בקשה. זאת, בדרך של פילוח סוג הבקשה במסגרת התוספת לתקנות, וקביעת סכומי אגרות דיפרנציאלים בהתאם. כמו כן מוצעות מספר הוראות אופרטיביות, והכל כפי שיפורט להלן.

תקנה 1 מוצע להגדיר, בדרך של הפניה, את המונחים אשר הוגדרו בתקנות ייפוי כוח מתמשך; ייפוי כוח מתמשך, מסמך הבעת רצון, הנחיות מקדימות.

תקנה 2 מוצע לקבוע את הכלל בדבר חובת תשלום האגרה, ואת תוצאות הפרתו של כלל זה לפיהן לא תתקבל אצל האפוטרופוס הכללי בקשה אלא אם שולמה בעדה אגרה. במסגרת התוספת לתקנות מוצע לקבוע את סוגי הבקשות הקונקרטיות המוגשות לאפוטרופוס הכללי, כאשר לצד כל בקשה יהיה נקוב סכום האגרה המוצע אשר יוטל על המבקש.

תקנה 3 במטרה לתמרץ את הציבור להגיש את הבקשה באופן מסודר, מלא ומדויק, ולהקל על האפוטרופוס הכללי שנדרש לפנות אל הציבור להשלמות באופן חוזר ונשנה, מוצע לקבוע כי במקרים שבהם יתבקש המפקיד (על ידי האפוטרופוס הכללי) להשלים פרטים ואסמכתאות ולהגיש בקשה מתוקנת. יוטל סכום נוסף עבור הגשת הבקשה המתוקנת. נוסף לכך נקבע שלא תטופל בקשה אם לא תוקנה כנדרש. נושא זה נועד ליתן מענה לקושי העולה במקרים רבים מצד האפוטרופוס הכללי להשיג את הנדרש לו לשם בחינת הבקשה ואישורה, חרף בקשות ופניות חזרות ונשנות למפקידים. העברת הנטל למפקיד במונח זה שאם לא יצרף את המסמכים הנדרשים לאחר שנדרש לכך, לא תטופל בקשתו אצל האפוטרופוס הכללי, נועדה לייצר אמצעי יעיל יותר למנגנון ההפקדה.

תקנה 4 מוצע לקבוע הוראת הצמדה למדד בהתייחס לסכומי האגרות המוצעים בתקנות אלה.

תקנה 5 מוצע לקבוע כי האגרה תשולם באופן מקוון לנוכח העובדה שעל פי רוב הבקשות בעדן משולמת האגרה מוגשות לאפוטרופוס הכללי באופן מקוון. תקנות ייפוי כוח מתמשך מגדירות את המונח "באופן מקוון" – "באמצעות מערכת ממוחשבת שמפעיל האפוטרופוס הכללי או מי מטעמו המאפשרת ביצוע פעולות מקוונות בעניין ייפוי כוח מתמשך, הנחיות מקדימות לאפוטרופוס ומסמך הבעת רצון". כך, יתאפשר הליך מקוון כולל לעריכה והפקדה של המסמכים, דבר שיקל על הציבור ויאפשר הליך פשוט ונגיש. בהתחשב בכך שעורך המסמך רשאי להפקיד את המסמך גם בדרך של התייצבות במשרדי האפוטרופוס הכללי, מוצע לקבוע סמכות לאפוטרופוס הכללי לגבות את האגרה גם בדרך אחרת שיקבע. כמו כן, מוצע לקבוע כי בעת תשלום האגרה תומצא למשלם אישור בעד התשלום.

תוספת כאמור לעיל, במסגרת התוספת מוצע לעגן את סוגי הבקשות שיחויבו באגרה, ולצידם סכומי האגרה המוצעים. להלן יפורטו דברי ההסבר המתייחסים לסכומי האגרות השונות בהתאם לפילוח הבקשות:

פרט (1) מוצע לקבוע אגרה בסכום של 200 שקלים חדשים בעד הגשת בקשה להפקדת ייפוי כוח מתמשך. סכום האגרה המוצע מבטא את העלויות והתשומות המערכתיות הנדרשות לטיפול בבקשות כאמור, אשר הלכה למעשה מאפשרות לאדם להיכנס לעולם ייפוי הכוח המתמשך על כל המשתמע מכך. תיקון החוק יצר כלי משפטי חדש – ייפוי כוח מתמשך – וקבע כי האפוטרופוס הכללי ישמש כרגולטור של כלי זה, דבר שבצידו עלויות גבוהות ומצריך משאבים רבים. עלויות אלו כוללות, בין היתר, הוצאות תחזוקה שוטפת של מערך ממוחשב, אמין ותואם את סביבת העבודה המודרנית, וכן תמיכה טכנית לביצוע פעולות במערכת. במהלך השנים מאז כניסתו של תיקון החוק לתוקף, מבוצע הליך רחב היקף של שיפור

המערך הטכנולוגי בחתירה למתן מענה ממוחשב, אמין, יעיל, מידי וידידותי לכל הגורמים הרלוונטיים לכלי ייפוי הכוח המתמשך. זאת, החל מעורכי הדין שעוברים הכשרה ייעודית לשם הסמכתם לערוך ייפוי כוח מתמשכים ואמונים על עריכת המסמכים במערכת, ולרוב גם על הפקדתם, בניית אזור אישי במערכת לביצוע פעולות עבור הממנה ומיופה הכוח, ועד לבקשות של קרובי משפחה ואדם מיודע כאמור בחוק. כמו כן, יצירת ממשקים שונים עם גורמים רלוונטיים, למשל הנהלת בתי המשפט, ובניית מנגנון של בירור תלונות בהתאם לחוק. נוסף לכך, נעשה פיתוח מחשובי למשלוח תזכורת לממנה כל שלוש שנים וכן פיתוח לומדה מקוונת להכשרת עורכי הדין.

האגרה המוצעת כוללת את פעולות האפוטרופוס הכללי בשלב הראשוני של טיפול בבקשה להפקדת ייפוי כוח מתמשך, פתיחת התיק, בדיקה מהותית של המידע, ניתוב פנימי וטיפול ברמת המחוז, העמדת המערכות המקוונות והתמיכה הטכנית לעצם הגשת הבקשה והטיפול בה, וכן העמדת ממשקים עם גורמים רלוונטיים ופיתוח מחשובי כמפורט לעיל. יצוין כי האגרה היא אומנם בעד בקשת הפקדה אך כוללת בתוכה את כל הפעילות ביחס לייפוי הכוח בשלבים שלאחר ההפקדה, אם בעת ההצהרה על כניסה לתוקף, משלוח הודעות, הצהרה על ביטול או פגיעה של המסמך, קבלת העתק מייפוי הכוח או קבלת העתק לאנשים שזכאים לכך לפי החוק וכו'. לפיכך, סכום האגרה המוצע מהווה דה פקטו את כל הוצאות הליך ייפוי הכוח המתמשך, החל משלב מהפקדת המסמך אצל האפוטרופוס הכללי ואילך, שנים קדימה.

פרט (2) מוצע לקבוע אגרה בסכום של 100 שקלים חדשים בעד הגשת בקשה להפקדת הנחיות מקדימות לאפוטרופוס או מסמך הבעת רצון. סכום זה מהווה כמחצית מסכום האגרה בעד בקשה להפקדת ייפוי כוח מתמשך כאמור בפרט (1). ההצדקה לפער באגרה בין שני סוגי המסמכים מתבססת על היקף העבודה הנדרשת מהאפוטרופוס הכללי בעת בחינת הבקשה ואישורה וכן בשלבים שלאחר ההפקדה, כאשר ביחס למסמך הנחיות מקדימות לאפוטרופוס ומסמך הבעת רצון נדרשת עבודה פחותה בהרבה מזו הנדרשת ביחס לייפוי כוח מתמשך. הסיבה לכך היא שבמסגרת הפעלתו של מסמך הנחיות מקדימות לאפוטרופוס או מסמך הבעת רצון, למעשה קיימת מעורבות של בית המשפט בעת מינוי האפוטרופוס. לעומת זאת, כל הפעילות ביחס למסמך ייפוי הכוח המתמשך היא במסגרת תפקידו וסמכויותיו של האפוטרופוס הכללי.

פרט (3) מוצע לקבוע אגרה בסך של 50 שקלים חדשים בעד הגשת בקשה לתקן בקשה קודמת או להשלים מסמכים במסגרת הפקדת מסמך לפי הפרטים (1) ו-(2) לתוספת, וזאת עבור כל בקשה. מטרתה של האגרה לכוון את התנהלות הציבור למלא את הטפסים, המסמכים הנדרשים והצרופות, ולהגישן באופן מלא ומדויק. הניסיון שנצבר אצל האפוטרופוס הכללי בשנים שעברו מאז תיקון החוק מלמד על השקעת משאבים רבה בנושא דרישת השלמת מסמכים, בעיקר בעת הפקדת המסמכים. מצב דברים זה מביא לעיכוב ולהכבדה משמעותיים וכן לעלויות מיותרות, ומשכך מוצע לחייב באגרה את מי שלא עמד בדרישות המלאות החלות על הגשת בקשה מטעמו.

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

צוות אפוטרופסות ועדת ייפוי כוח מתמשך

ת"א, כ"ג באדר א' התשפ"ב
24/02/2022
MG454973

לכבוד
עו"ד רז נזרי
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (לניהול ותפקידים מיוחדים ולמשפט ציבורי- חוקתי)
משרד המשפטים

מכובדינו שלום רב,

הנדון: טיוות תקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (אגרות), התשפ"ב- 2022

נייר עמדה

ועדת ייפוי כוח מתמשך וצוות אפוטרופסות הארציים של לשכת עורכי הדין מתכבדים להעביר את הערותיהם לטיוות התקנות שבנדון וכדלקמן:

I עצם גביית האגרה בגין הפקדת ייפוי כוח מתמשך, מתן הנחיות לאפוטרופסות ומסמך הבעת רצון

1. מסמך עריכת הייפוי כוח מתמשך עדיין נמצא בחיתוליו ועוה"ד עושים מאמצים רבים בכדי להביא את גודל הבשורה במסמך חשוב זה לציבור. בתקופה זו, כאשר המערכת עדיין לא מתפקדת באופן מלא ובכל יום נערכים שינויים בדרישות ובהנחיות של הפקת המסמך וטרם הותקנו תקנות - הטלת אגרה בתקופה זו תגרום לרתיעה מעריכתו של הייפוי כוח מתמשך, כל שכן של ההנחיות המקדימות, כך שהטלת אגרה תפגע ביכולת של עוה"ד להמשיך ולהפיץ את הבשורה, כאשר בפרקטיקה לאור השינויים בהנחיות, הרבה פעמים עוה"ד נאלצים לבצע תיקון לייפוי כוח מתמשך ולהתאימו להנחיות החדשות ועל כן עד שלא יהיו תקנות והמערכת תעבוד בצורה מלאה לא יהיה נכון להטיל אגרה על עריכתו.

2. חשוב לזכור כי מסמך זה אשר נכון לתקופה זו של החדרתו לשוק משמש בעיקר את האוכלוסייה המבוגרת שהינה אוכלוסייה קשת יום ברובה, והטלת אגרה על אוכלוסייה זו עלולה לגרום לה שלא לערוך את המסמך ובכך למעשה לחטוא למטרה.

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

3. כמו כן אנו סבורים כי האינטרס להפקדת ייפוי כוח מתמשך אינו רק של הציבור הרחב אלא גם של רשויות המדינה (הן של משרד המשפטים והן של בתי המשפט), שכן יש בעריכת ייפוי כוח מתמשך ולאחר מכן בהפעלתו להביא להפחתת עומס רב מאוד ולחסכון במשאבים עצומים, הן ממערכת בתי המשפט והן ממשרדי היועמ"ש, למשל: כוח עבודה, בדיקת דו"חות שנתיים, הגשת בקשות ותגובות לביהמ"ש וכיו"ב.

כך גם הפקדת מתן הנחיות לאפוטרופסות הינה אינטרס גבוה מאוד של הרשויות, שכן גם בכך יש משום חיסכון בהליכים משפטיים, כאשר האדם קבע מראש את מיהות האפוטרופסות ואת רצונותיו.

לאור האמור, הרי שהאמור בהצעת החוק לפיה יש באגרות כדי לאזן בין המשאבים הנדרשים לצורך ניהול המאגר חוטה לאמת, שכן מדובר במשאבים זניחים ביותר ביחס לחסכון במשאבים העצומים הנדרשים במסגרת פיקוח על תיקי אפוטרופסות מתמשך (ככל שלא מופקד ייפוי כוח מתמשך), לעומת המצב בו עורכים ייפוי כוח מתמשך. יש מקום להמשיך ולעודד את הציבור לערוך מסמכים אלה ואף זאת אחת ממטרות החוק - לעודד עריכת ייפוי כוח מתמשך.

4. בהשתלמויות השונות, הוצג כאחד הנימוקים שיש בהם כדי לעודד את עריכת ייפוי הכוח המתמשך הוא העובדה כי פרט לעלות שכר טרחת עורך הדין בעת עריכת ייפוי הכוח המתמשך אין כל עלויות ואגרות בהליך זה. דבר אשר יכול לעודד את הציבור לערוך ייפוי כוח מתמשך.

אנו סבורים שטרם בשלה העת לגבות אגרה בגין הפקדת המסמכים, ויש מקום עדיין לעודד את הציבור הרחב לערוך מסמכים אלה.

II גובה האגרות השונות

מבלי לגרוע מהאמור דלעיל, גם אם יוחלט לגבות אגרה בגין הפקדת מסמכים, יש לגבות אגרה אחידה בסך של 35 ₪ עבור הפקדת ייפוי כוח מתמשך ו/או עבור הפקדת הנחיות מוקדמות ו/או עבור מסמך הבעת רצון.

אין סיבה לגבות אגרה גבוהה יותר על עריכת ייפוי כוח מתמשך מאשר על אגרת הפקדת מתן הנחיות לאפוטרופוס או מסמך הבעת רצון, שכן מדובר במסמכים כמעט זהים, אשר הבדיקה הנדרשת על ידי האפוטרופוס הכללי זהה בהם.

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

הבדיקה הנדרשת על ידי האפוטרופוס הכללי זהה בהם. המערכת הממוחשבת היא אותה מערכת אחזקה, בהיבט הטכנולוגי מדובר אותה מערכת ולכן נראה כי אין היא מצריכה עבודה נוספת ובלאו הכי לאפוטרופוס הכללי יש מערך מיחשוב ואחזקה קבוע.

III התנגדות לגביית אגרה על תיקון הפקדה

5. גביית אגרה על תיקון הפקדה אינה אלא "הענשת עורכי הדין" והכבדה על "כיס הציבור", שכן עורכי הדין הם היחידים המגישים מרחוק את המסמך למערכת ועלולים לשגות בפגמים טכניים למיניהם, אשר בגינם מוחזרים תיקים (העדר חתימה, תאריך, מחיקת שורת הטופס וכיו"ב).

יודגש כי שגיאות רבות של עורכי הדין נגרמות נוכח התקלות הרבות אשר עדיין קיימות במערכת, כאשר הטפסים עדיין עוברים שינויים רבים והנחיות חדשות, ולפיכך אין מקום לגבות אגרות נוספות על תיקונים ותקלות הקשורים למערכת ואינם תלויים בעורכי הדין אשר עלולים לטעות טעויות טכניות הן מחמת השינויים הרבים בטופס.

6. למען הזהירות, וככל שיוחלט לגבות אגרה כלשהי, אזי יש לעשות כן רק לאחר החזרת התיק פעמיים ודחייתו לאחר פעמיים שלא מסיבה טכנית, ובסכום סמלי בלבד.

7. לאור האמור אנו סבורים שבמאזן הדברים גביית אגרה, כל שכן בשלב זה שבו המסמך עדיין נלמד, עלולה ליצור קושי ופגיעה בציבור בכלל ובעורכי הדין בפרט.

בכבוד רב,

עו"ד ענת רוזנבאום
יו"ר (משותפת) ועדת
אפוטרופוסות

עו"ד אילה פולק-משה
יו"ר (משותף) צוות
אפוטרופוסות

עו"ד משה בן דוד
יו"ר (משותפת) ועדת
אפוטרופוסות

עו"ד שירלי רחמנוב
יו"ר (משותפת) ועדת ייפוי
כוח מתמשך

עו"ד כינרת אלישע-כהן
יו"ר (משותפת) ועדת ייפוי
כוח מתמשך

עו"ד עידית ארואץ
יו"ר (משותפת) ועדת ייפוי
כוח מתמשך

העתקים:

עו"ד אבי חימי – ראש לשכת עורכי הדין.
מר אורי אלפרסי – מנכ"ל לשכת עורכי הדין.
יו"ר פורום משפחה.
חברי צוות אפוטרופוסות.
עו"ד פינחס מיכאלי – מנהל הוועדות המקצועיות, לשכת עורכי הדין.
עו"ד שרה אליהו-יצחקוב – ממנה תחום משפחה, לשכת עורכי הדין.

הנהלת האגף, ירושלים

ט"ז אב תשפ"א

25 יולי 2021

נייר עמדה מתוקן של האפוטרופוס הכללי בנושא השקעת כספי ממנה בידי מיופה הכוח לפי ייפוי כוח מתמשך שנכנס לתוקף

בעקבות פניות שהתקבלו אצל האפוטרופוס הכללי בנוגע לצורך באישור בית המשפט להשקעת כספי ממנה בידי מיופה הכוח לאחר שייפוי כוח מתמשך נכנס לתוקף, ונוכח העובדה כי אין הסדרה ייעודית ומפורשת לפי הוראות חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן – החוק) בנושא של השקעת כספי הממנה בידי מיופה הכוח, פרסם האפוטרופוס הכללי נייר עמדה בעניין זה ביום 16.11.2020. לאחר בחינה מחודשת של הנושא, אנו מוצאים לנכון לפרסם נייר עמדה מעודכן שמחליף את נייר העמדה הקודם בנושא מיום 16.11.2020.

פרשנות הוראות החוק לעניין השקעת כספי ממנה בידי מיופה הכוח

החוק או התקנות על פיו אינם קובעים הוראה מפורשת לעניין השקעה של כספי ממנה בידי מיופה הכוח, ויש לבחון האם השקעת כספי ממנה נכנסת בגדר ההוראה הכללית שבסעיף 132(ד)(8) לחוק לעניין סמכותו של מיופה כוח לבצע "פעולה משפטית אחרת". בהתאם להוראות הסעיף האמור, פעולה משפטית ששוויה עולה על 500,000 ₪ (אם ניתנה לכך הסמכה מפורשת בייפוי הכוח), או על 100,000 ₪ (אם לא ניתנה הסמכה מפורשת בייפוי הכוח), מותנית באישור מראש של בית המשפט.¹ הוראה זו היא מעין הוראת סל, שחלה על פעולות לגביהן אין התייחסות ספציפית אחרת בפסקאות המופיעות בסעיף 132(ד) (דוגמת פעולות במקרקעין, מתנות, תרומות והסתלקות מעיזבון). סעיף 132(ד)(8) לחוק קובע הוראה מקבילה להוראת סעיף 47(א)(ג5) לחוק בהקשר של אפוטרופסות, שהוספה גם היא במסגרת תיקון 18 לחוק.²

¹ "132(ד)". על אף האמור בסעיף קטן (א), מיופה כוח לא יהיה מוסמך לבצע בשם הממנה פעולה משפטית מהפעולות המנויות להלן, אלא אם כן נתן לכך בית המשפט אישור מראש:

...
(8) פעולה משפטית אחרת, ובכלל זה כמה פעולות הקשורות בעסקה אחת, ששוויין עולה על 500,000 שקלים חדשים, או על 100,000 שקלים חדשים – אם לא ניתנה הסמכה מפורשת כאמור בסעיף קטן (ג)."

² "47(א)(ג5)". (א) האפוטרופוס מוסמך לעשות כל הדרוש למילוי תפקידיו; בפעולות המנויות להלן אין הוא מוסמך לייצג את האדם שהוא אפוטרופסו מבלי שבית המשפט אישר מראש:

עם זאת, בעוד שבכל הנוגע להשקעת כספי אדם שמונה לו אפוטרופוס בידי האפוטרופוס שלו נקבע הסדר ספציפי בסעיף 50 לחוק³ ובתקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות (דרכים להשקעת כספי חסוי), התשי"ס-2000 (להלן – תקנות ההשקעה), השונה מן ההסדר הקבוע בסעיף 47(א)(ג5) לגבי "פעולה משפטית אחרת", הרי שביחס להשקעות מיופה כוח לא נקבעה הוראה דומה. מההסדר הקבוע ביחס להשקעות אפוטרופוס, ניתן ללמוד שהביטוי "פעולה משפטית אחרת" שבסעיף 47 לחוק אינו כולל פעולה של השקעת כספים, לגביה קיים הסדר ספציפי. לפיכך, לעמדת האפוטרופוס הכללי, ניתן לפרש זאת כך שגם הביטוי המקביל בסעיף 132(ד)(8) אינו חל על השקעת כספים, וכן כי כוונת המחוקק לא הייתה להחיל את ההסדר המיוחד לגבי השקעת כספים הקבוע בסעיף 50 לחוק על מיופה הכוח.

לפיכך ולאור תכלית ההוראות בכל הנוגע למיופה כוח ומרחב שיקול הדעת הניתן לו בדין הרי שלעמדת האפוטרופוס הכללי, השקעת כספי ממנה במסגרת ייפוי כוח מתמשך שערך, אינה נכללת בגדר "פעולה משפטית" לפי הוראות ס' 132(ד) לחוק, ובהתאם לכך, אינה מחויבת באישור בית המשפט לפי הוראות אותו סעיף.

עם זאת, ונוכח הלקונה הקיימת בחוק בהקשר זה, עמדת האפוטרופוס הכללי היא כי התנהלות סבירה של מיופה הכוח מחייבת שבנסיבות מסוימות יפנה לקבלת אישור והוראות מבית המשפט לגבי ביצוע ההשקעה, בהתאם להוראות סעיף 32ב לחוק.

הנסיבות שבהן נדרש מיופה כוח לפנות לקבלת אישור והוראות מבית המשפט

האפוטרופוס הכללי סבור כי מיופה הכוח נדרש לפנות לקבלת אישור בית המשפט להשקעות כספי ממנה בסכומים גבוהים. למען הוודאות המשפטית ובהיקש מהוראות תקנות ההשקעה, לעמדת האפוטרופוס הכללי יש לערוך הבחנה לעניין זה בין השקעת כספי ממנה שכספיו אינם עולים על מיליון ₪ לבין השקעת כספי ממנה שכספיו עולים על מיליון ₪, כמפורט להלן:

א. השקעת כספי ממנה שכספיו אינם עולים על מיליון ש"ח

במקרה שיש בייפוי הכוח המתמשך התייחסות מפורשת⁴ לנושא השקעת כספים, לא יהיה צורך לעמדת האפוטרופוס הכללי בקבלת אישור בית המשפט להחלטת השקעה של מיופה הכוח, וזאת כל עוד היא עולה בקנה אחד עם ההנחיות שניתנו על-ידי הממנה בייפוי הכוח המתמשך.

במקרה שמיופה הכוח מעוניין לחרוג מהנחיה מפורשת של הממנה בייפוי הכוח המתמשך בנושא ההשקעות, בכל סכום שהוא, יהיה עליו לפעול בהתאם להוראות סעיפים 32 לא ו-32לב לחוק.

(ג5) פעולה משפטית אחרת, ובכלל זה כמה פעולות הקשורות בעסקה אחת, ששוויין עולה על 100,000 שקלים חדשים, אלא אם כן ניתנה הסמכה מפורשת בהנחיות מקדימות; ניתנה הסמכה מפורשת כאמור, תובא לאישור בית המשפט פעולה משפטית כאמור ששווייה עולה על 500,000 שקלים חדשים.

³ "50. כספי האדם שמונה לו אפוטרופוס, במידה שאינם דרושים לצרכיו השוטפים, חייב האפוטרופוס להחזיקם או להשקיעם כדרוש לשם שמירת הקרן והבטחת פירות באחד הדרכים שקבע לכך שר המשפטים בתקנות או בדרך שהורה בית המשפט".

⁴ התייחסות מפורשת יכולה להיות לדוגמה פירוט של אפיקי השקעה בהם מותר להשקיע ועדיפות לאחוזי ההשקעה בכל אפיק.

במקרה שאין בייפוי הכוח המתמשך התייחסות מפורשת לעניין ההשקעות, יוכל מיופה הכוח להשקיע את הכספים בהתאם להוראות תקנות ההשקעה, וזאת ללא צורך בקבלת אישור בית המשפט. בכלל זאת, רשאי מיופה הכוח לבקש כי הכספים יושקעו אצל האפוטרופוס הכללי כאמור בתקנות ההשקעה.

נציין כי השקעת הכספים צריכה להיעשות תחת העקרונות הכלליים הקבועים בתקנות ההשקעה, ובכללם הוראות תקנה 3 הקובעות כי דרכי ההשקעה ייקבעו בהתחשב בצרכיו השוטפים והמיוחדים של האדם, בשינויים מעת לעת, תוך הבחנה בין כספים הדרושים לממנה בשנתיים הקרובות לבין כספים שאינם דרושים לממנה בשנתיים הקרובות וכן כי תישמע דעתו של האדם ביחס להשקעה אם הדבר אפשרי ובהתאם להוראות החוק.

השקעות שאינן בהתאם להוראות תקנות ההשקעה ידרשו אישור בית משפט, אם ייפוי הכוח המתמשך אינו כולל התייחסות מפורשת של הממנה לנושא השקעת הכספים, כאמור.

ב. השקעת כספי ממנה שכספיו עולים על מיליון ש"ח

בפעולת השקעה של מיופה הכוח ביחס לממנה שכספיו עולים על מיליון ₪, יהיה על מיופה הכוח לקבל את אישור בית המשפט מראש להשקעה. זאת, אלא אם כן יחליט להשקיע את כלל הכספים (מלבד הוצאותיו השוטפות של האדם לשנתיים הקרובות) אצל האפוטרופוס הכללי (ראו תקנה 2(3) ותקנה 4 לתקנות ההשקעה)), שאז לא יהיה צורך בקבלת אישור בית המשפט.

הוראה זו תחול אף אם ניתנו בעניין השקעות הכספים הנחיות מקדימות של הממנה בייפוי הכוח שמאפשרות לכאורה השקעה בסכום הגבוה ממיליון ₪. זאת, כדי להבטיח שלא חל שינוי נסיבות המחייב בחינה נוספת של טובת הממנה ביחס לדרך ההשקעה המבוקשת, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 32 לחוק.

יובהר כי הסכום של מיליון ₪ מתייחס לפעולת השקעה מבוקשת בידי מיופה הכוח כאשר כלל כספיו של הממנה עולים על מיליון ₪ אף אם פעולת ההשקעה המבוקשת היא בסכום הנמוך ממיליון ₪. במילים אחרות, לעמדת האפוטרופוס הכללי נדרש אישור בית המשפט במצב שבו מיופה הכוח מבקש לבצע שינוי בהשקעת הכספים של ממנה שכספיו עולים על מיליון ₪.

יצוין כי אישור בית המשפט יכול להיות כללי ולהתייחס לדרכי או מסלולי השקעה, כך שלא יידרש אישור נוסף של בית המשפט לשינויים בתיק כל עוד הם במסגרת האישור שכבר שניתן, כפי שמקובל גם בענייני אפוטרופסות.

-24-

סיכום

קיימת לקונה בחוק בכל הנוגע להשקעת כספי ממנה. לעמדת האפוטרופוס הכללי, השקעת כספי ממנה אינה צריכה להיכלל בגדר "פעולה משפטית" כאמור בסעיף 32(ד) לחוק מהטעמים שפורטו לעיל.

עם זאת, נוכח מהות הדברים, עמדת האפוטרופוס הכללי היא כי התנהלות סבירה של מיופה הכוח מחייבת שיפנה לקבלת אישור והוראות מבית המשפט לגבי ביצוע ההשקעה (בהתאם להוראות סעיף 32כז לחוק או להוראות סעיפים 32לא ו-32לב לחוק, לפי העניין) בהתקיים כל אחד מאלה -

(1) כספיו של הממנה עולים על מיליון ש"ח, וזאת אלא אם כן מיופה הכוח בוחר להשקיע את הכספים אצל האפוטרופוס הכללי וכל עוד השקעה אצל האפוטרופוס הכללי אינה בניגוד להנחיות המקדימות.

(2) ההשקעה, בכל סכום שהוא, איננה בהתאם להנחיות המקדימות מפורשות של הממנה בייפוי הכוח המתמשך, ונדרש אישור בית המשפט לפי סעיפים 32לא-32לב לחוק;

(3) כספיו של הממנה הם בסכום הנמוך ממיליון ש"ח, לא נקבעו הנחיות מקדימות מפורשות בעניין השקעות בייפוי הכוח המתמשך וההשקעה אינה בהתאם לתקנות ההשקעה. ויובהר כי, ככלל, אין צורך בקבלת אישור בית המשפט לפעולות השקעה בכספי הממנה בסכום שאינו עולה על מיליון ₪ אם התקיימה אחת מאלה -

(1) ההשקעה היא בהתאם להנחיות מקדימות מפורשות של הממנה בייפוי הכוח.

(2) אם אין הנחיות מקדימות לעניין השקעות בייפוי הכוח המתמשך - ההשקעה היא לפי הוראות תקנות ההשקעה.

עוד יובהר, כי אין צורך בקבלת אישור בית המשפט להשקעת הכספים אצל האפוטרופוס הכללי גם בסכום העולה על מיליון ש"ח, וזאת כל עוד אין הנחיות מקדימות אחרות של הממנה לעניין השקעת כספים.

למען שלמות הדברים, יצוין כי משרד המשפטים פועל לשם הסדרה מפורשת בחקיקה של נושא השקעת כספי ממנה להסדרת הלקונה הקיימת.

-25-

להלן סיכום של עיקרי הדברים בטבלה:

האם נדרש אישור בית המשפט להשקעה?	האם ההשקעה של הכספים היא אצל האפוטרופוס הכללי?	האם ההשקעה היא בהתאם לתקנות ההשקעה?	האם ההשקעה היא בהתאם להנחיות בייפוי הכוח המתמשך?	האם יש התייחסות מפורשת בייפוי הכוח לעניין ההשקעות?	סך כספי הממנה
ככלל, לא נדרש אישור בית משפט			כן	כן	מתחת למיליון ש"ח
יש לפעול בהתאם להוראות סעיפים 32 ללא ו-32 ללב לחוק			לא		
ככלל, לא נדרש אישור בית משפט		כן		לא	מעל מיליון ש"ח
נדרש אישור בית משפט		לא			
ככלל, לא נדרש אישור בית משפט	כן				
נדרש אישור בית משפט	לא				

הנהלת האגף, ירושלים

ז' תמוז תשפ"א
17 יוני 2021

לכבוד

איגוד הבנקים

א.ג.,

הנדון: נייר עמדה של האפוטרופוסה הכללית - כרטיסי חיוב בחשבונות ממנה

בהמשך לנייר העמדה שהוצאתי בעניין כרטיסי חיוב בחשבונות אפוטרופוסות ביום 7.6.2020, במסגרת דיונים שהתקיימו בין נציגי הבנקים, לבין נציגי בנק ישראל ונציגי אגף האפוטרופוס הכללי, עלה הצורך בגיבוש נייר עמדה גם לעניין חשבונות של מיופי כוח בייפוי כוח מתמשך שנכנס לתוקף בעניינים רכושיים (להלן – מיופי הכוח). במסגרת הדיונים כאמור, הועלה הקושי התפקודי בהתנהלותם היומיומית של מיופי הכוח בחשבונות ממנים, בהעדר האפשרות להשתמש בכרטיסי חיוב. כמו כן, הוצפו הוראות הדין לפיהן, ככל הניתן, יש לאפשר לממנה להתנהל מבחינה כספית באופן עצמאי וכי רצוי לאפשר לו להסתייע בכרטיס חיוב שיופק לו לשם כך.

כדי לקדם את הנושא, ונוכח חובת הזהירות של הבנקים, ביקשו הבנקים כי לצד העמדה של האפוטרופוסה הכללית בעניין כרטיסי חיוב בחשבונות אפוטרופוסות, תינתן עמדה עקרונית של האפוטרופוסה הכללית גם בסוגיה של הנפקת כרטיסי חיוב לסוגיהם בחשבונות של ממנים, כך שיובהר שעצם הנפקת כרטיס החיוב בנסיבות אלה, **כשלעצמה**, אינה מהווה, לעמדת האפוטרופוס הכללי, הפרה של חובת הזהירות של הבנקים. הכל, כמובן, מבלי לגרוע משיקול דעתו הפרטני של הבנק בהנפקת כרטיסי חיוב בחשבון מסוים, לממנה או למיופה הכוח, בהתאם לנסיבות העניין.

יובהר כי האמור בנייר עמדה זה לא חל על הנפקת כרטיסי חיוב בנסיבות שלא פורטו בו ובכלל זה, בנסיבות שבהן הבנק מבקש לאשר שימוש בסכומים גבוהים יותר בכרטיס חיוב. אך אין בכך כדי למנוע פעולה כאמור של הבנק ויחולו עליה הוראות הדין הכללי.

עוד יובהר כי אף שתכליתו של נייר עמדה זה הינה לקדם ולעודד הנפקה של כרטיסי חיוב לממנה ולמיופה הכוח במקרים המתאימים, הרי שהאמור בנייר עמדה זה אינו מחייב הנפקה של כרטיסי

- 27 -

חיוב בידי הבנק, בין בכלל ובין ביחס לסוגי כרטיסי חיוב מסוימים, וזאת לרבות אם הבנק בוחר שלא לעשות כן משיקוליו או שאין לו מוצר מסוג כרטיס חיוב כמתואר בנייר עמדה זה.

בהמשך לאמור, הריני לפנות אליכם ולפרט עמדותי ביחס לשימוש בכרטיסי החיוב המרכזיים בחשבונות ממנים, בידי מיופה כוח או בידי הממנה, לפי העניין, כדלקמן:

1. שימוש בכרטיס חיוב למשיכת מזומן

א. כספומט למיופה הכוח

לעמדת האפוטרופוס הכללי, אין מניעה להנפיק למיופה הכוח כרטיס כספומט בחשבון ממנה וכן לאפשר לו שימוש בכרטיס חיוב מסוג המפורט בנייר עמדה זה גם ככרטיס למשיכת מזומן, ככל שמאפייני כרטיס החיוב מאפשרים זאת. והכל, כאשר משיכת המזומן מוגבלת לתקרה יומית ולסכום יתרת הזכות בחשבון הבנק.

ב. כספומט לממנה

לעמדת האפוטרופוס הכללי, ככל שהתאגיד הבנקאי אישר, לבקשת מיופה הכוח, חשבון עצמאי לממנה, בנפרד מחשבון הממנה שבו מתנהלים כספיו על ידי מיופה הכוח, אין מניעה כי בחשבון זה יונפק לממנה, באישור מיופה הכוח, כרטיס למשיכת מזומן, המוגבל לתקרה יומית ולסכום יתרת הזכות שבחשבון.

2. שימוש בכרטיס חיוב נטען בחשבון ממנה

א. כרטיס חיוב נטען למיופה הכוח

לעמדת האפוטרופוס הכללי, אין מניעה בהנפקת כרטיס נטען למיופה הכוח, בחשבון ממנה, בכפוף לתנאים הבאים:

- (1) התאגיד הבנקאי הפעיל את שיקול דעתו ואינו רואה מניעה לכך במקרה הפרטני;
- (2) אין כרטיס חיוב פעיל נוסף לשימוש של מיופה הכוח בחשבון זה;
- (3) הטענת הכרטיס הנטען תיעשה על ידי מיופה הכוח בהתאם לסוג הכרטיס הנטען.

ב. כרטיס חיוב נטען לממנה

לעמדת האפוטרופוס הכללי, כדי לקיים את חובותיו של מיופה הכוח על פי דין, ולאפשר לממנה תפקוד עצמאי ככל הניתן בכספיו, אין מניעה להנפיק לאותו ממנה כרטיס חיוב נטען בחשבון הממנה בכפוף לתנאים הבאים:

- (1) התאגיד בנקאי לא רואה מניעה לכך במקרה הפרטני;
- (2) אין כרטיס חיוב פעיל נוסף לשימוש הממנה בחשבון זה;
- (3) התקבל לכך אישור מיופה הכוח;
- (4) הטענת הכרטיס הנטען תיעשה על ידי מיופה הכוח. סכום ההטענה יהיה נתון לשיקול דעתו של מיופה הכוח, בהתאם לצרכי האדם ולנסיבות העניין.

*ירושלים * "בית שערי העיר" * רח' יפו 216 * מיקוד 9438307 *
*טל 073-3926824/3 *פקס 02-5311670 *

*דוא"ל: apac-lishka@justice.gov.il * כתובתנו באינטרנט:
https://www.gov.il/he/departments/agor_ministry_of_justice

3. שימוש בכרטיס אשראי בחשבון ממנה

לעמדת האפוטרופוס הכללי, מיופה הכוח מוסמך להתקשר עם הבנק בהסכם כרטיס חיוב בחשבון הממנה ולמנות את עצמו כמחזיק הכרטיס (וכמי שהכרטיס נושא את פרטיו) על מנת שיונפק לו כרטיס אשראי לשימוש בחשבון הממנה, בכפוף לתנאים שיפורטו להלן ולהפעלת שיקול דעת במקרה הפרטני בידי התאגיד הבנקאי.

מסגרת האשראי בכרטיס לא תעלה על סכום של 10,000 ₪ בחודש, לפי שיקול דעת הבנק.

יובהר כי ברור שייטכן שפעולות בכרטיס החיוב מתחת לסכום הטעון אישור, עסקאות בכרטיס שיבוצעו בחו"ל, חיובים בגין הוראות קבע שבוצעו בכרטיס או פעולות בנקאיות אחרות עשויות להביא לחריגה ממסגרת האשראי שאושרה כאמור.

4. שימוש בכרטיס לחיוב מידי בחשבון ממנה

א. כרטיס לחיוב מידי עבור מיופה הכוח

לעמדת האפוטרופוס הכללי, בכפוף להפעלת שיקול דעת במקרה הפרטני בידי התאגיד הבנקאי, אין מניעה עקרונית שיונפק למיופה הכוח כרטיס לחיוב מידי ובלבד שהשימוש החודשי בכרטיס לחיוב מידי יוגבל לסכום של 10,000 ₪. זאת, ככל שסכום היתרה החודשית בחשבון אינו יורד מסכום זה. כאשר סכום היתרה החודשית בחשבון נמוך מהסכום האמור, תתאפשר הנפקת הכרטיס עד לגובה היתרה החודשית. ידוע לנו, כי לבנקים אין יכולת להנפיק בשלב זה כרטיס מהסוג המתואר.

ב. כרטיס לחיוב מידי עבור הממנה

לעמדת האפוטרופוס הכללי, ככל שהתאגיד הבנקאי אישר, לבקשת מיופה הכוח, חשבון עצמאי לממנה, נפרד מהחשבון הממנה שבו מתנהלים כספיו על ידי מיופה הכוח, אין מניעה כי בחשבון זה יונפק לממנה, באישור מיופה הכוח, ובכפוף לשיקול דעת פרטני של התאגיד הבנקאי, כרטיס לחיוב מידי, המוגבל ליתרת הזכות שבחשבון.

5. כרטיס חיוב מסוג אחר

א. כרטיס חיוב מסוג אחר עבור מיופה הכוח

לעמדת האפוטרופוס הכללי, אין מניעה להנפיק למיופה הכוח, בחשבון הממנה, כרטיס חיוב מסוג אחר מזה המנוי במפורש במסמך זה, בכפוף להפעלת שיקול דעת במקרה הפרטני בידי התאגיד הבנקאי ובכפוף לכך שמסגרת האשראי בכרטיס לא תעלה על סכום של 10,000 ₪ בחודש, לפי שיקול דעת הבנק.

ב. כרטיס חיוב מסוג אחר לממנה

*ירושלים * "בית שערי העיר" * רח' יפו 216 * מיקוד 9438307 *

*טל 073-3926824/3 *פקס 02-5311670 *

*דוא"ל: apac-lishka@justice.gov.il * כתובתנו באינטרנט:

https://www.gov.il/he/departments/agor_ministry_of_justice

לעמדת האפוטרופוס הכללי, אין מניעה להנפיק לממנה כרטיס חיוב מסוג אחר מזה המנוי במפורש במסמך זה ובלבד שמתקיימים בו תנאים אלה -

- (1) התאגיד בנקאי לא רואה מניעה לכך במקרה הפרטני;
- (2) אין כרטיס חיוב פעיל נוסף לשימוש הממנה בחשבון זה;
- (3) התקבל לכך אישור מיופה הכוח;
- (4) כלל סכום העסקאות החודשי שניתן יהיה לבצע בכרטיס החיוב (ובכלל זה, עסקה בתשלומים או משיכת מזומן אם כרטיס החיוב יאפשר זאת) יתואם עם מיופה הכוח ולא יעלה על 2,500 ₪ בחודש.
- (5) השימוש בכרטיס חיוב זה יופסק לפי שיקול דעתו של מיופה הכוח, במסירת הודעה שלו לתאגיד הבנקאי, בהתאם להוראות נוהל התאגיד הבנקאי.

יובהר כי האמור בנייר עמדה זה הוא בכפוף לכך שאין בייפוי הכוח המתמשך הנחיות מקדימות אחרות שנתן הממנה, לדוגמא הוראות בהנחיות המקדימות שמונעות במפורש שימוש בכרטיסי חיוב, הוראות שמגבילות את הסכום שניתן לעשות בו שימוש, או מתן הנחיות מקדימות לסכום חודשי גבוה מהסכום האמור בנייר עמדה זה בכרטיס החיוב.

בכבוד רב,
סיגל יעקבי, עו"ד
האפוטרופוסה הכללית
והממונה על הליכי חדלות פירעון
והרשם לענייני ירושה

העתק: עודדה פרץ, סגנית המפקחת על הבנקים

טעויות נפוצות במילוי טופס ייפוי כוח מתמשך

הערות והארות מטעם מר אמיר דורון ממשרד האפוטרופוס הכללי,
ת"א ומטעם הגב' ענבל לוי, ממשרד האפוטרופוס הכללי, חיפה

מעודכן לחודש מאי 2022

1. טרם סריקת הטופס להגשה, הנכם מתבקשים לערוך הגהה ולוודא כי כל המקומות בהם יש להוסיף בכתב יד **תאריכים** ו/או **חתימות**, מולאו כנדרש.
2. אחרי שהטופס החתום נסרק, יש **לפתוח** את הקובץ, ולוודא כי הדפים נסרקו בכיוון הנכון. עמוד שנסרק הפוך, לא יכול לשמש כדף עליו תוטבע ה"מדבקה הדיגיטלית" לאחר אישור ייפוי הכוח.
3. שימו לב שכל דף נושא עליו תאריך ושעה מודפסים. **כל הדפים חייבים להיות עם אותה שורה תחתונה!** כל הדפים צריכים להיות זהים, כלומר, **נושאים אותו תאריך ואותה שעה**. לא להתחכם ולשלב דפים שונים!!! אם מבוצע שינוי או תיקון, יש להדפיס שוב את הטופס כולו ולהחתיים שוב את הממנה ומיופיי הכוח על טופס שכל דפיו שייכים לגרסה האחרונה בלבד.
4. יש לוודא בהגדרת המדפסת כי אכן השורה מופיעה בתחתית כל דף. יפכ"מ ללא חותמת התאריך, השעה, ומספר הבקשה לא יתקבל. שימו לב שאמורה להיות חלופית ש"קופצת" לגבי ההתאמה או אי ההתאמה.
5. יש להקפיד לא להגיש טופס עליו רשומה המילה "טיוטה", בכתב יד או בסימן מים.
6. החל מ 07.09.20 אין יותר הגשות ידניות! תגישו אתם ותסמנו הגשה "ע"י עו"ד". את המסמכים המקוריים (שנשארים אצלנו) עלינו לשמור למשך 7 שנים מיום הכניסה לתוקף. יש תקנות בנדון.
7. מסמכים המוגשים ללא סריקה וצירוף כ"צרופה" לא יתקבלו, ותאלצו להדפיס ולהחתיים שוב את הממנה ומיופיי הכוח על טופס הבקשה. כך למשל, במידה והנחיות מקדימות נרשמות **במסמך נפרד**, או שלהנחיות המקדימות מצורפים **נספחים נפרדים** – יש להקפיד לסרוק אותם **יחד עם הקובץ המוגש דיגיטלית!** יש כאן סוגיה של פגיעה בפרטיות עליה צריך לחשוב!

8. את הצרופות יש לצרף לפני ההגשה והן לא נראות לעין עם המסמך במידה ונכנס לתוקף. מסמכים שנסרקים יחד עם היפכ"מ יהיו חשופים כאשר המסמך ייכנס לתוקף. למשל: ההנחיות המקדימות.
9. כאשר ישנם יותר ממיופה כוח אחד, יש צורך לסמן אותם כ"ביחד" או "ביחד או לחוד" או "אחר" בלשונית שהוספה לאחרונה בסוף הטופס. נדבר על המשמעות והחשיבות של הבחירה, כי למעשה מדובר כאן בהבדלים מהותיים ולא טכניים בלבד.

דחיית מסמכים להפקדה

10. יש מספר קטגוריות שיכולות להוביל לדחיית בקשה לרישום יפוי כוח מתמשך:
- א. סיבות טכניות – חסר תאריך, נעשתה תוספת בכתב יד, חסרה השורה התחתונה וכד'.
- ב. סיבות פומביות - למשל: מיופה הכוח הוא פשט"ר. עדיין ניתן לתקן ולמנות אותו אחראי על עניינים רפואיים או אישיים בלבד. סיבת הדחייה תצויין מפורשות על מכתב הדחייה והטופס יתוקן בהתאם.
- ג. סיבות חסויות - למשל, מיופה הכוח המבוקש הינו חסר כשרות בעצמו – במקרה שכזה, סיבת הדחייה לא תצויין במכתב הדחייה (לאור הפגיעה בפרטיותו), אלא אם מיופה הכוח חתם על טופס ויתור סודיות אז תכתב הסיבה במכתב הדחייה.

כאשר בקשה להפקדה נדחית, מכל סיבה שהיא, אתם תקבלו מכתב ובוא פירוט הסיבות המהוות בעיה, ומונעות את קבלת ההפקדה. גם הממנה מקבל הודעה על דחיית ההפקדה!!! פדיחה, לא?

קיראו היטב את ההערות, ומלאו בדיוקנות אחר החלופות המתבקשות. קיימת כיום חלופה במסך הראשי אליה נכנסים לצורך הגשת מסמכים שהתבקשו.

הערה: בכל פעם שהאפ"כ משנה את הטופס, קחו בחשבון שהדבר נעשה בגלל שאנחנו עשינו טעויות או שאנחנו עצמנו לא הבנו לגמרי מה עלינו לעשות!

הנהלת האגף, ירושלים

כ"ד אב תשפ"א
02 אוגוסט 2021

דגשים לעוה"ד בבואם לערוך ייפוי כוח מתמשך – ההיבט הבנקאי

מטרת מסמך זה, שגובש לאחר שיח עם הבנקים, היא לרכז מספר דגשים בהיבטים שנוגעים ליישום ייפוי הכוח המתמשך מול הבנקים. מומלץ שעורכי ועורכות הדין יפנו את תשומת ליבם של הממנים והממנות לדגשים אלה בעת עריכת ייפוי כוח מתמשך. זאת, כדי לברר מראש את רצונם של הממנים והממנות בעניינים אלה ולממש אותו באופן מיטבי, תוך מתן כללי הפעלה פשוטים, ישימים וברורים מול צדדים שלישיים ובכלל זה, הבנקים.

יובהר כי הרשימה להלן הינה רשימה חלקית בלבד וברי כי על עורכות ועורכי הדין להפעיל שיקול דעת בבואם ליישמה. בנוסף, ומטבע הדברים, מומלץ שעורכי ועורכות הדין יעברו עם הממנה על כלל ההסמכות המפורשות הנדרשות לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, התשכ"ב-1962 (להלן – חוק הכשרות) ויבחנו האם יש צורך בהתייחסות מפורשת במסמך ייפוי הכוח המתמשך להוראות אלה או להוראות רלבנטיות אחרות בחוק הכשרות:

1. מומלץ כי עורך או עורכת הדין ישוחחו עם הממנים והממנות על כל סעיפי המשנה של סעיף 32(ג) לחוק הכשרות, על מנת שיוכלו להחליט לגבי מתן הסמכות מפורשות למיפוי הכוח, בין היתר בנושאים אלו:
  - א. מתן הסמכה מפורשת לביצוע פעולות במוצרים פנסיוניים (בהתאם לסעיף 32(ג)(1)(ה) לחוק הכשרות).
  - ב. הסמכה מפורשת לביצוע השקעות ופיקדונות.
  - ג. הסמכה מפורשת לביצוע פעולות בניגוד עניינים, בהתאם לסעיף 32(ז) לחוק הכשרות.
  - ד. הסמכה מפורשת למתן מתנות, הלוואות, תרומות, עם פירוט המקבל, הסכום והמועדים או האירועים לתשלום (בהתאם לסעיף 32(ג)(1) לחוק הכשרות).
  - ה. הסמכה מפורשת לביצוע פעולות משפטיות עד 500,000 ₪ (בהתאם לסעיף 32(ג)(1)(ד) לחוק הכשרות).
2. מומלץ לשוחח עם הממנות והממנים על מתן הנחיות לעניין פעילות בחשבון משותף לאחר הכניסה לתוקף (האם להותירו כמשותף או לחלקו ואם לחלקו – כיצד).
3. כללי הכרעה בין מיפוי הכוח:
  - מומלץ לפרט באופן מפורש את אופן פעולת מספר מיפוי ומיפופות כוח לאותם עניינים (האם פועלים במשותף או ביחד ולחוד – בהתאם לסעיף 32 לחוק הכשרות. נציין כי אם מיפוי ומיפופות הכוח פועלים במשותף, עשויים להתעורר קשיים ביישום בנקאות בתקשורת והנפקת כרטיסי חיוב).

- 33 -

- **לא מומלץ** לכתוב מנגנון הכרעה מורכב שייאלץ להביא את מיופי ומיופות הכוח להגיע פיזית אל הבנק לביצוע פעולות פרוטוליות מול נציגיו. ככל שמנגנון ההכרעה יהיה מורכב יותר, היישום יהיה קשה יותר למיופי ומיופות הכוח (לרבות ביצוע פעולות מיופי ומיופות הכוח פיזית בסניף ולא באמצעות ערוצים ישירים).
- ככל שרצון הממנים והממנות הוא לאפשר ככלל, פעולה ביחד ולחוד של מיופי ומיופות הכוח וכן לתת דעתם למנגנון הכרעה בחילוקי דעות ביניהם, ראו נוסח מוצע כדוגמא:
- א. אני מבקש/ת למנות את ילד/ותי _____ ו _____ כמיופי/ות כוחי עם סמכויות ביחד ולחוד לטיפול בכל ענייני האישיים, הרפואיים והרכשיים.
- ב. במסגרת הטיפול בענייני יוכלו כל אחד ואחת ממיופי ומיופות הכוח לפעול לבד ולא יהיה צורך בחתימה או פעולה של מיופה/ת הכוח השניה.
- מיופי ומיופות הכוח יעדכנו זה את זה בדבר הטיפול בענייני בהתאם לנסיבות, תוך זמן סביר.
- ג. במקרה של מחלוקת בין מיופי ומיופות הכוח, תתקבל החלטה לפי דעת הרוב, ואם הקולות יהיו שקולים יפנו מיופי ומיופות הכוח לבית המשפט לקבל את הכרעתו בנושא.
- ד. יובהר כי לאחר קבלת ההחלטה (בין ע"פ דעת רוב מיופי ומיופות הכוח או ע"י בית המשפט כאמור) יוכלו כל אחד ואחת ממיופי ומיופות הכוח לפעול בעניין או לחתום על המסמכים הדרושים לצורך מימוש ההחלטה לבד, ולא יהיה צורך בחתימה/פעולה של מיופי ומיופות הכוח האחרים.
- ה. מובהר כי האמור בסעיפים 3-4 לא מטיל אחריות על צד ג' לרבות מוסד פיננסי ו/או מוסד רפואי לבדוק את אופן קבלת ההחלטה על ידי מיופי ומיופות הכוח.
4. ככל שהממנות או הממנים מבקשים לכלול הסמכה לעניין כניסה מידית לתוקף לעניינים רכשיים בלבד, בהתאם לדיני השליחות (בהתאם לסעיף 32(ב) לחוק הכשרות) - מומלץ לצרף מספר טלפון של הממנות או הממנים. זאת, על מנת שהבנק יוכל ליצור עמם קשר ולוודא כי הם כשירים ומעוניינים להסמיך את מיופי הכוח מיידית. בנוסף, מומלץ לשלוח את הממנה ומיופי הכוח לחתום על טופס ייפוי הכוח של הבנק, דבר אשר עשוי למנוע קשיים ביישום בהמשך. במידה ואחד או אחת הלקוחות לא יכולים להגיע לבנק בשל מוגבלות או קושי, על הבנק לאפשר לאותם לקוחות לחתום על המסמך בצורה נגישה, בהתאם לנהלי הבנק.
5. נבקש להפנות תשומת הלב שאם מיופה או מיופת הכוח הם תושבי ארה"ב או מדינה זרה אחרת, יכול להיות שיטלו עליהם מגבלות בכל הנוגע לביצוע השקעות בכספי הממנה, בהתאם לדין הזר.

דף מידע למגיש תלונה על מיופה כוח בייפוי כוח מתמשך¹

מי יכול להגיש תלונה, ועל מה?

כל מי שסבור² שמיופה הכוח פגע בממנה באופן כלשהו או פעל בניגוד להוראות הממנה יכול להגיש תלונה לממונה על בירור תלונות באפוטרופוס הכללי. כלומר, מדובר המתלונן יכול להיות הממנה עצמו, קרוב משפחה שלו, או כל אדם אחר.

כיצד מגישים תלונה?

יש להגיש תלונה לממונה על בירור תלונות באפוטרופוס הכללי, באחת מן הדרכים הבאות:

דואר אלקטרוני: YCM@justice.gov.il

פקס מספר: 02-6462742

כתובת: הממונה על בירור תלונות הציבור, האפוטרופוס הכללי, "בית שערי העיר", רח' יפו 216, ת"ד 36278, ירושלים 9438307.

מומלץ להגיש את התלונה על גבי הטופס המוצע המופיע באתר האפוטרופוס הכללי, למעבר לאתר לחץ כאן.

מהן סמכויות הממונה על בירור תלונות?

הממונה על התלונות יכול לדרוש מאדם או מגוף לתת לו, תוך זמן מסוים, מידע ומסמכים שיכולים לסייע לו בבדיקת התלונה, והם חייבים לפעול לדרישתו.

מי מקבל את ממצאי בירור התלונה?

תוצאות הבירור יימסרו למתלונן.

כמו כן, הממונה על בירור תלונות יכול למסור את תוצאות הבירור לידיעת גורם מוסמך (לדוגמה, למשטרה ככל שמתעורר חשד לביצוע עבירה פלילית). אם הממנה הגדיר בייפוי הכוח המתמשך אדם מיוחד בעניינים לגביהם הוגשה התלונה, תוצאות הבירור יועברו גם אליו ככל שהתלונה נמצאה מוצדקת (באופן חלקי או מלא).

תלונות שלא יתבררו

לפי החוק, לא תתברר תלונה העוסקת ב:

- א. עניינים שבית משפט החליט לגביהם או שהוא עדיין דן בהם;
- ב. עניין שכבר התברר אצל הממונה על התלונות או אצל גורם מוסמך אחר, ניתנה תשובה, ואין שינוי שמצדיק בירור נוסף;
- ג. עניין פעוט, או מה שנראה כתלונה שהוגשה כדי להטריד או להרגיז.

¹ בהתאם להוראות סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962.
² המסמך מנוסח בלשון זכר מטעמי נוחות, אך מתייחס לנשים וגברים כאחד.

טופס הגשת תלונה על מיופה כוח הפועל לפי ייפוי כוח מתמשך
בהתאם להוראת סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962

- בכל מקום שבו ננקט לשון זכר, הכוונה גם לנקבה במשתמע.
- יש למלא את הפרטים הידועים, ככל שניתן.
- במידה והתלונה מתייחסת למספר מיופי כוח, יש למלא טופס נפרד לגבי כל אחד מהם.

פרטי הממנה

שם משפחה _____ שם פרטי _____

מס' מזהה (ת.ז./דרכון) _____

פרטי התקשרות (טלפון, דואר אלקטרוני, כתובת)

פרטי מיופה הכוח שהתלונה מתייחסת אליו (מיופה הכוח הנילון)

שם משפחה _____ שם פרטי _____

מס' מזהה (ת.ז./דרכון) _____

פרטי התקשרות (טלפון, דואר אלקטרוני, כתובת)

אם מיופה הכוח התמנה כבעל מקצוע (עו"ד/ רו"ח/ אחר) –

נא ציין את מקצועו _____ מס' רישיון (אם ידוע) _____

כתובת _____

פרטי התקשרות עם מיופה הכוח

דוא"ל _____

טלפון נייד _____ טלפון בבית _____

טלפון בעבודה _____ פקס _____

האם קיימת קרבה משפחתית/ זיקה אחרת בין הממנה למיופה הכוח? סמן - כן / לא. אם כן, ציין מהי _____

מגיש התלונה (יש לסמן את האפשרות הנכונה)

- הממנה עצמו.
- קרוב משפחה של הממנה. סמן מהי קרבת המשפחה: בן/ בת זוג, הורה, אחות, בן/ בת, נכד/ נכדה, סב/ סבתא.
- אדם אחר. פרט מהו סוג הקשר עם הממנה) –
- _____
- עו"ד מייצג -
- _____

פרטי מגיש התלונה (אדם פרטי)

שם פרטי _____ שם משפחה _____

מס' מזהה (ת.ז./דרכון) _____

כתובת מגורים

רחוב _____ מס' בית _____ ת.ד. _____ כניסה _____ דירה _____

יישוב _____ מיקוד _____

דוא"ל _____ טלפון נייד _____ טלפון בית _____

טלפון בעבודה _____ פקס _____

אם עורך דין מגיש את התלונה בשמו של לקוח – יש לציין, בנוסף על פרטי הלקוח, גם את פרטי עורך הדין המייצג:

פרטי עורך הדין המייצג את מגיש התלונה, אם ישנו

שם פרטי _____ שם משפחה _____ מס' רישיון _____

מס' טלפון _____ דוא"ל _____

כתובת _____

האם מתנהל הליך משפטי או הליכים משפטיים בנושא שעליו הוגשה התלונה? סמן- כן/ לא.

אם כן – פרט לגבי כל הליך את שמות הצדדים להליך, באיזה בית משפט/ בית דין מתנהל ההליך, ואת מספרי ההליכים.

_____

_____

_____

_____

- אם ניתנה החלטה של בית משפט/בית דין בעניין, יש לצרף אותה לתלונה.

חתימות
חתימת מגיש התלונה

שם _____ תאריך _____ חתימה _____

אם התלונה מוגשת על ידי אדם אחר שאינו מגיש התלונה, יש לצרף ייפוי כוח.

חתימת עורך הדין המייצג את מגיש התלונה, אם ישנו

שם _____ תאריך _____ חתימה _____

חותמת _____

משרד המשפטים
האפוטרופוס הכללי
מחוז תל אביב והמרכז

כ"א חשון תשפ"ב
27 אוקטובר 2021
מספרנו:

לכבוד
גב' [REDACTED]
[REDACTED]@gmail.com

ג.ג.

הנדון: הודעה על ריבוי הפקדות של יפוי כוח מתמשך

1. בתאריך 09.01.18 אושרה הפקדת יפוי כוח מטעמך בתיק [REDACTED].
2. בתאריך 26.10.21 אושרה הפקדת יפוי כוח מטעמך בתיק [REDACTED].
3. בהתאם לחוק: "הופקדו כמה יפויי כוח מתמשכים באותם ענינים, יפוי הכוח האחרון באותו ענין הוא הקובע" (סעיף 32זג) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות.
4. למניעת תקלות בעתיד, מוצע כי תבטלי את אחד מיפויי הכוח הנ"ל.
5. לשם ביטול יפוי כוח מתמשך עליך לשלוח למיפות הכוח מכתב ביטול. נא לשלוח לאפוטרופוס הכללי העתק מכתב הביטול ואסמכתה למועד קבלתו בידי מיפות הכוח. יש להגיש את המסמכים באתר האינטרנט של האפוטרופוס הכללי. מצ"ב קישור <https://legal-capacity.justice.gov.il>. בדף שיפתח יש לבחור "ממנה ומיפה כוח". לעזרה טכנית בהתנהלות באתר האינטרנט ניתן לפנות למוקד התמיכה של "ממשל זמין" בטלפון 1299.
6. אם לא תקבל הודעת ביטול כאמור לעיל, אזי אם יהיה צורך להכניס לתוקף (כלומר להפעיל) את יפוי הכוח המתמשך, ניתן יהיה להכניס לתוקף רק את יפוי הכוח המתמשך המאוחר (למעט בענינים המוסדרים ביפוי הכוח המוקדם בלבד אך לא במאוחר).

בכבוד רב,

אמיר דורון
מרכז תחום יפוי כח מתמשך
מחוז תל אביב והמרכז

- 40 -

אמיר דורון: טל' 073-3923350 פקס 02-6462615, דוא"ל amird@justice.gov.il

מדינת ישראל

משרד המשפטים
האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי
מחוז ת"א

תאריך: אייר תשפ"ב

02/05/2022

מספרנו: [REDACTED]

לכבוד

עו"ד פריימן אפרת

שלום רב,

הנדון: ייפוי כוח מתמשך תיק [REDACTED] מר/גב' [REDACTED] - [REDACTED]

בעניין: החזרת מסמך לתיקון

1. לאחר בדיקת ייפוי הכוח המתמשך שהגשת, נמצא כי המסמך אינו תקין.
תיאור התקלה:

אימות חתימת מיופה/מיופת הכוח ללא תאריך חתימת עו"ד (עמ' 9).
נא להשלים את החסר ולהגיש שוב באופן מקוון את יפוי הכוח המתמשך המתוקן כולו.
לאחר קבלת האמור נוכל להמשיך את הטיפול בתיק.

2. נא להשלים את החסר, לסרוק שנית את הטופס המתוקן כולו ולהגיש שוב באופן מקוון.
3. סריקת המסמך תתאפשר באתר האינטרנט של האפוטרופוס הכללי, במערכת הגשת ייפוי כוח מתמשכים. יש לאתר את התיק נשוא מכתב זה, ללחוץ על הקישור "לשליחת מסמך" ולפעול בהתאם להנחיות שיופיעו במסך שייפתח. מידע כללי ניתן למצוא באתר האינטרנט של האפוטרופוס הכללי, בכתובת:
https://www.gov.il/he/subjects/parents_and_children/legal_guardian

בברכה,

- 41 -

השלושה 2, ת.ד. 36278 תל אביב - יפו, מיקוד 6706054, טלפון 03-6899695
קבלת קהל ומענה טלפוני: בימים - א', ב', ד', ה' בין השעות 08:30-12:30

"עשה ואל תעשה"

עקרונות השפה הפשוטה מתוך דוגמאות מעשיות בסיוע המשפטי

עורכי דין יקרים,

לפניכם מוצגים עקרונות השימוש בשפה הפשוטה, בעת המפגש עם אנשים עם מוגבלות בהליכים אזרחיים. עקרונות אלה מופעלים בפרקטיקה במערך הכשרות המשפטית והזיקנה בסיוע המשפטי של משרד המשפטים. עורכי הדין בתחום פועלים עם תפיסת תפקיד ייחודית בייצוג אנשים עם מוגבלות, כאשר עולה טענה שיש לאדם קושי בניהול עניינים ומקדמים שמירת זכויות, רצון והעדפות. המערך המקצועי פועל בפריסה ארצית, כשבכל אחד מששת המחוזות ממונה מחוזי לתחום, ובראשו ממונה ארצית. ההנחה הבסיסית בתפיסת התפקיד היא שהמענה לאתגרים בתקשורת טמון ביכולות ובמיומנות של עורכי הדין לקיים את השיחה. כלומר, עלי לשאול "איך אני יכול לברר דעתו של האדם?" (והאחריות אצלי) ולא האם האדם "מסוגל להביע את דעתו".

העברת המשקל אלינו, עורכי הדין, כחלק מתפיסת התפקיד שלנו, בייחוד בייצוג אדם עם מוגבלות, מטילה עלינו אחריות לביצוע התאמות לשיח מקצועי מוגשג. יחד עם זאת, חשוב לזכור, שדיבור פשוט אינו מניח שאדם "אינו מסוגל" להבין ושצריך להעביר לו רק חלקי מידע, או שצריך להחליט עבורו. דיבור פשוט מאפשר לבצע התאמה של המידע והמסר לצורך הייחודי של האדם המיוצג במסגרת הליך משפטי. לדבר פשוט אינו "להנמיך" או "לדלדל" את השיחה, אלא למקד ולזקק את המסרים באופן שמקדם את האפשרות של האדם להקשיב, להתחבר לדברים ולהבין. חשוב לשוחח עם כל אדם מיוצג באופן מתאים – בכבוד, בטוב, מתוך מחויבות ומסירות, מתוך הבנה ואכפתיות ואת כל אלה – נדבר פשוט.

תודות לעו"ד שוש נחום, מייצגת מטעם הסיוע המשפטי במשרד המשפטים במערך זיקנה וכשרות משפטית, ומתמחה גם בתחומי המעמד האישי, חדלות פירעון ודיני עבודה, שסייעה רבות בהכנת מסמך זה.

בברכה,

ד"ר עו"ד מיטל סגל-רייך

ממונה ארצית ייצוג זקנים וכשרות משפטית – הנהלת הסיוע המשפטי במשרד המשפטים

1. דגש על העיקר – בכל הקשור לפרטי ההליך המשפטי ותרו על מידע שאינו מוסיף להבנת המסר

כן: "אפטרופוס זה מיישהו שדואג לנושאים שלך שבהם אתה צריך עזרה. לדוגמה: להחליט החלטות בנושא הבריאות שלך, להחליט החלטות בנושא הכסף שלך" *חשוב לוודא לאחר מכן שנוצרה הבנה של המונח על ידי שאלות תוכן. למשל: "אני רוצה להיות בטוח שהבנת. מה יהיה התפקיד של האפטרופוס שלך?"

לא: "אפטרופוס אחראי לניהול ענייניו של האדם שהוא אפטרופוס שלו, במינוי של בית המשפט לענייני משפחה במחוז מגוריו, לבקשת מחלקת הרווחה או בן משפחה, וזאת לענייני הגוף ולפעמים גם לענייני הרכוש ולעתים גם וגם, באופן זמני או קבוע."

2. משפטים קצרים - דברו במשפטים קצרים

כן: "אפטרופוס יכול לטפל בהחלטות בנושא בריאות. אפטרופוס יכול לטפל בהחלטות בנושא כסף. אפטרופוס יכול לטפל בהחלטות גם של בריאות וגם של כסף"

לא: "לפעמים אפטרופוס מתמנה על ידי בית המשפט לענייני גוף שכוללים את כל מה שקשור במגורים, בעניינים רפואיים ובעניינים אישיים ולפעמים הוא מתמנה בענייני רכוש שכוללים את החשבונות בבנקים, הדירות ונכסים אחרים ולפעמים בית משפט ממנה אפטרופוס על גוף ורכוש יחד ואז האחריות היא לכל תחומי החיים."

3. רק רעיון אחד - הכניסו בכל משפט רק רעיון אחד

כן: "יכול להיות שבעתיד (בהמשך) לא תוכל לקבל החלטות לבד. לדוגמה: אתה תהיה מבולבל מאוד, יהיה לך קשה לנהל את הכסף שלך. במצב כזה, יהיה לך אפטרופוס. אפטרופוס הוא אדם שמתפל בהחלטות שונות בשבילך. היום אתה נותן הוראות, למשל מה אתה רצה שהאפטרופוס שלך יעשה בהמשך."

לא: "הנחיות מקדימות לאפטרופוס הן הנחיות שאתה נותן לאדם שאתה בוחר בו והוא יתמנה בעתיד כאפטרופוס לניהול ענייניך ויפעל כאפטרופוס כשאתה כבר לא תוכל לנהל את ענייניך, באישור בית המשפט."

4. רק פעולה אחת - בכל משפט רק פעולה אחת

כן: "היום אני אספר לך מה היה בבית המשפט. אחר כך, אתה תגיד לי מה אתה מבקש שיקרה. בסוף, אני אכתוב לבית המשפט את מה שאתה מבקש."

לא: "היום אני אספר לך מה היה בבית המשפט, ואז אתה תגיד לי מהם הרצונות שלך ואני אכתוב לבית המשפט מכתב בהתאם"

1. ללא קיצורים - יש למעט בשימוש בראשי תיבות וקיצורים

כן: "לפני התביעה, אנחנו מעבירים בקשה לפתור את הבעיה בשיחה משותפת. קוראים לזה "ישוב סכסוך". רק אחר כך, אנחנו נגיע יחד לבית המשפט."

לא: "צריך להגיע לפגישה ביח"ס כהליך מקדים לתביעה." *כנ"ל לגבי המושגים "יועמ"ש", "עו"ס", "מהו"ת" ומושגים שגורים נוספים.

2. ללא דימויים - אין להשתמש בדימויים מעולמות אחרים או בביטויים שבהם קיים דימוי, גם אם הוא דימוי מוכר וידוע

כן: "אתה צריך להשתמש בכסף שלך באופן אחראי. כלומר, אתה צריך לשמור על הכסף שלך לדברים חשובים, כמו אוכל ותרופות. אחרת, המצב הכלכלי שלך יהיה לא טוב."

לא: "בלא ניהול נכון של הכספים שלך, המצב הכלכלי שלך ילך מדחי אל דחי."

3. ללא מילים מורכבות - הניחו שבאופן טבעי אין לכל לקוח את הידע עליו אתם מסתמכים. נסו להשתמש באוצר מילים יומיומי ושכיח, ונסו להימנע להשתמש במונחים משפטיים, גם אם לדעתכם הם מוכרים ושכיחים

<p>כן: "אני אבקש לעצור את המשפט לשני חודשים. בזמן הזה, אני אבקש שידאגו לך לאדם שיעזור לך להחליט החלטות חשובות."</p>	<p>לא: "אני אבקש צו לעיכוב הליכים בשל המצב שלך לחודשיים על מנת שנגיש הליך חדש למינוי תומך החלטות בבית משפט לענייני משפחה."</p>
---	--

4. למעט במשפטי תנאי - למעט במשפטים שבהם החלק השני של המשפט תלוי בחלק הראשון של המשפט

<p>כן: "אני מנסה לבקש אישור מבית המשפט כך שתהיה לך תמיכה (עזרה) בקבלת החלטות"</p>	<p>לא: "אם השופט יסכים, ננסה להסדיר תמיכה בקבלת החלטות"</p>
---	---

5. למעט בשלילה, ובוודאי שלילה כפולה - רצוי להגיד מיד מה כן, זה יותר פשוט להבנה ומאפשר לחשוב על השלכות. השלילה בדרך כלל מצריכה חשיבה על שתי פעולות, גם על מהות המשפט, וגם על שלילתו, וכשלעצמה - אין בה פתח לעשייה או להתקדמות

<p>כן: "כשתהיה לך חוות דעת מתאימה מעובד סוציאלי, נוכל לבקש מבית המשפט לבטל את האפוסטרופוס"</p>	<p>לא: "זה לא שאני לא יכולה לבקש לבטל את האפוסטרופוס בבית המשפט, אבל זה לא נכון לעשות את זה בלי חוות דעת מתאימה מעובד סוציאלי."</p>
--	---

ישיר

1. שימוש בבניין פעיל - שימוש בבניינים פעילים (פעל, פיעל, הפעיל) ולא סבילים (נפעל, פועל, הופעל, התפעל)

<p>כן: "בית המשפט החליט שיהיה לך תומך בקבלת החלטות"</p>	<p>לא: "החלטה למינוי תומך קבלת החלטות ניתנה ע"י בית המשפט"</p>
---	--

2. פניה ישירה - פניה ישירה ולא כללית: מה המשימה שיש לבצע בעת. להמחיש את המידע הרלוונטי לאדם ולמעט במושגים מופשטים, בעקרונות ובכללים

<p>כן: "לפי הדברים שביקשת, כתבתי את ההסכם בינך ובין התומך לקבלת החלטות. עכשיו אנחנו קוראים יחד את ההסכם. אם אתה מסכים עם מה שאני קורא, אתה חותם על ההסכם."</p>	<p>לא: "בטרם מינוי תומך בקבלת החלטות בבית המשפט לענייני משפחה, יש להתום על הסכם מתאים בינך ובין התומך לשם תמיכה בקבלת החלטות, שיפרט את מהות התמיכה לפי הצורך ונעבור עליו יחד"</p>
--	---

1. רצף כרונולוגי - עדיף להסביר ברצף הכרונולוגי, אלא אם יש הכרח בדגש מיוחד על משהו שאיננו ברצף הזה, ושרוצים להתחיל דווקא בו. גם אז יש חשיבות "לעשות סדר" בדברים בהמשך.

כן: "מחר אתה תפגוש את דינה, העובדת הסוציאלית. דינה תבדוק מה היכולת שלך. לדוגמה, על מה אתה יכול להחליט בעצמך. היא תבדוק את האפשרות שלא יהיה לך אפוטרופוס. אחר כך, היא תכתוב לשובט מה היא חושבת. בעוד חודש יהיה לנו דיון בבית המשפט, השובט יקבע אם ימשיך להיות לך האפוטרופוס."

לא: "בעוד חודש יש לנו דיון בביטול האפוטרופוס, מזכירה שלפני הדיון תגיע עו"ס לבצע הערכה ולכתוב תסקיר שיוגש על-ידה לבית המשפט."

2. עקביות - אם הלקוח שלכם למד ומבין מושג, השתמשו במונח בעקביות ובקביעות, אל תשתמשו במילה נרדפת. מבין המילים הנרדפות, בחרו את הפשוטה ביותר.

כן: להשתמש באופן עקבי באותו המושג. לדוגמה, אם משתמשים במושג "עורכת דין", ממשיכים להשתמש במושג "עורכת דין" לכל אורך הדרך.

לא: פעם "עורכת דין" ופעם "אפוטרופסית לדין"

השותפים בפיתוח המסמך

- ד"ר עו"ד מיטל סגל-ריין - ממונה ארצית ייצוג זקנים וכשרות משפטית – הנהלת הסיוע המשפטי במשרד המשפטים
  - עו"ד שוש נחום - מייצגת מטעם הסיוע המשפטי במשרד המשפטים במערך זיקנה וכשרות משפטית
  - עידן אילן - מנהל אגף פרויקטים, משרד המשפטים
  - אבנר גסנר - עוזר מנהל פרויקטים, אגף פרויקטים, משרד המשפטים
  - עו"ד זיו מגור - מנהל תוכניות, ישראל מעבר למגבלות, ג'וינט ישראל.
  - ד"ר מיכל וילף - עובדת סוציאלית, מנהלת השירותים המקצועיים, עמותת אלווין ישראל
  - לאורה קורטן - מנהלת תוכנית הנגשה שירותים משפטיים לאנשים עם מוגבלות, אלווין ישראל
  - מרב סדובסקי - מפתחת שיטות למידה, מפתחות
  - מוריה שטרן - עריכת לשון
  - אורנית אבידן-זיו – מורשת נגישות השירות ומרפאה בעיסוק, מנהלת המכון הישראלי להנגשה קוגניטיבית
  - זיו שמש – פסיכולוגית, יועצת הנגשה קוגניטיבית לשונית, המכון הישראלי להנגשה קוגניטיבית
- יעוץ בנוגע להנגשה הקוגניטיבית בפרויקט נעשה על ידי המכון הישראלי להנגשה קוגניטיבית ומבוסס בין היתר על ההמלצות להנגשה לשונית המופיעות בחוברת:

ג'וינט ישראל (ועקר לסוגיות)

סיכום כללי

- » נראה כי ייפוי כוח מתמשך אכן משמש כלי לתכנון מוקדם. עם זאת, יחלוף זמן עד אשר נוכל לראות את תרומתו להפחתת השימוש באפטרופסות.
- » הכלי משרת כיום בעיקר את אוכלוסיית הזקנים. עם זאת היקף השימוש שלהם בו הוא נמוך.
- » השימוש בכלי נפוץ יותר במרכז הארץ, בקרב אוכלוסייה ממעמד חברתי-כלכלי בינוני-גבוה (אשכולות 7-9).
- » עורכי הדין ציינו את התשלום כחסם לשימוש.
- » יותר ממחצית מעורכי הדין ערכו עד עשרה ייפויים. כלומר אין להם עדיין התנסות נרחבת בשימוש בכלי. רוב עורכי הדין היו מעוניינים בהרחבת ההכשרה.
- » עורכי הדין דיווחו בעיקר על קשיים טכניים בתהליך עריכת ייפוי כוח מתמשך ועל קשיים לכנס את המשפחה לחתימה.

מס' תעודת זהות: 9876543210
שם: ד"ר יעקב יעקוביץ
כתובת: רמת השרון, רחוב המדע 123
טל': 052-1234567

סיכום כללי (המשך)

« המוטיבציות העיקריות לחתימה על ייפוי כוח מתמשך הן רצון לשמור על אוטונומיה ותכנון העתיד בצד חשש מן הביורוקרטיה הכרוכה באפטרופסות. »

« המודעות לשימוש בכלים לתכנון מוקדם בקרב בני משפחה של אנשים עם ירידה קוגניטיבית המשתתפים בקבוצות תמיכה היא גבוהה, אם כי רק מעטים ביצעו תכנון מוקדם עבור עצמם. »

המלצות

« יש להמשיך להפיץ את הכלי כדי להרחיב את השימוש בו.

« יש לבחון אפשרות להרחבת המנגנונים שאפשרו לאוכלוסייה מן המעמד הבינוני והנמוך להשתמש בכלי (למשל יוזמת 'עוד יד'!).

« מומלץ לבחון את האפשרות לפתור את הקשיים הטכניים שעליהם דיווחו עורכי הדין שעברו את ההכשרה.

« מומלץ להרחיב את ההכשרה לעורכי הדין (אולי בהכשרות המשך) ולשלב בה ניתוחי מקרים בפועל, העמקה בסוגיות הקשורות לזיקנה ולסוף החיים ומתן כלים להתמודדות עם מערכות יחסים בתוך המשפחה.

המלצות למחקרי המשך

« מומלץ לבצע מחקרי המשך שיתרמו להבנה מעמיקה יותר של החסמים לעריכת ייפוי כוח מתמשך בקרב האוכלוסייה הרחבה (מודעות, ידע, עמידות, חסם כספי וכו'). »

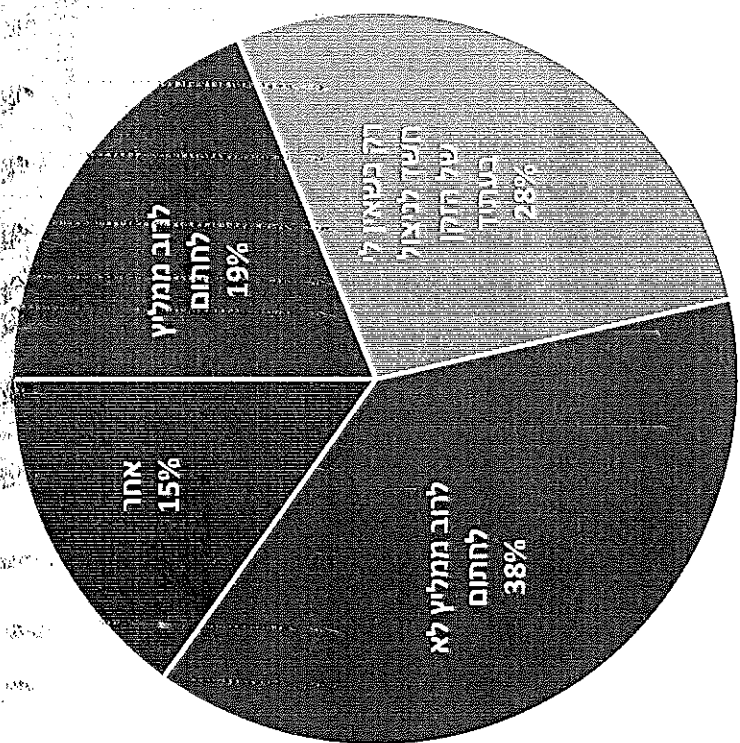
« מומלץ לבצע מחקר כמותי לבחינת המוטביציות בבחירה לערוך ייפוי כוח מתמשך. »

« מומלץ להרחיב את המחקר על האתגרים בכניסה לתוקף של ייפוי כוח מתמשך. »

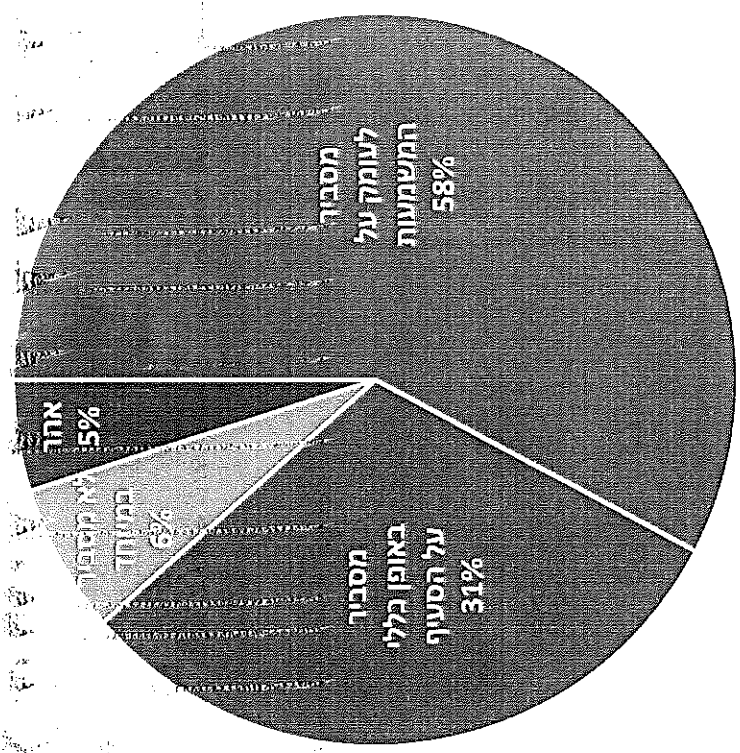
התייחסות עורכי הדין לסעיף "הסדר כבילה" א

58% מעורבי הדין מסבירים לעומק על משמעות הסעיף
 38% לרוב ממליצים לא לחתום

באילו מקרים אתם ממליץ לחתום?

כיצד אתם נוהג בנוגע לסעיף "הסדר כבילה"?

סדר כבילה" מאפשר לממנה "לקבע" את רצונם, כך שלא יוכל לשנות את רצונם בעתיד (באשר לא יהיה כשור)

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

א"פ 3243-05-20

תיק חיצוני: סוג זיהוי צד א'

בפני : כב' הנשיא, השופט אלון גביזון

המבקש פלוני

ע"י ב"כ עו"ד אלימלך

נגד

המשיבים 1. בנק הפועלים בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד שריר-הראל2. ב"כ היועץ המשפטי לממשלה - האפוטרופוס הכללי
ע"י ב"כ עו"ד בדארנה

בעניין: XXX

חקיקה שאוזכרה:

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962: סע' 44, 68 א'
 חוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995: סע' 1(6), 6(ג), 6(ו), 6ה, 16
 חוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984: סע' 40(1), 76

מיני-רציו:

* בן שמונה כאפוטרופוס על ענייניה הרפואיים והרכושיים של אמו, בקש להורות לבנק בו מתנהל חשבונה של אמו, להנפיק עבורו כרטיס אשראי וכן לאפשר לו לבצע בחשבון פעולות באמצעות האינטרנט וזאת חרף התנגדות הבנק בנימוק שחשבון אפוטרופסות מטיל על הבנק חובת אמון וזהירות מוגברת שלא מאפשרים את המבוקש. ביהמ"ש קובע כי עמדת הבנק אינה עולה בקנה אחד עם התקופה בה אנו חיים. על כל הבגים להתאים עצמם למתן שירותים מקוונים גם לבעלי חשבונות אפוטרופסות, וזאת כמובן בכפוף לבדיקה פרטנית ובמקרים המתאימים, תוך הבנה כי הדבר בסופו של יום יסייע לא רק לאפוטרופסים אלא גם לבעלי החשבונות.

* בנקאות – חשבונות בנק – חשבון אפוטרופסות

* בנקאות – יחסי בנק-לקוח – חובת הבנק

* כשרות משפטית ואפורופסות – אפורופוס – פעולותיו

* בתי-משפט – סמכות – בית-המשפט לענייני משפחה

בקשת המבקש, האפורופוס על ענייניה הרפואיים והרכשיים של אמו הסובלת מאלצהיימר ודמנציה, להורות לבנק הפועלים, בו מתנהל חשבונה של אמו, להנפיק עבורו כרטיס אשראי וכן לאפשר לו לבצע בחשבון פעולות באמצעות האינטרנט וזאת חרף הגדרת החשבון כחשבון אפורופסות. לטענתו, הבנק סרב לאמור והוא נדרש לבצע פעולות בחשבון האם באמצעות משלוח פקסים או הגעה פיזית לבנק. המבקש ציין כי דבר זה חוטא לצו האפורופסות ולאמון שניתן בו, ואף מקשה עליו את טיפולו באמו. לטענת הבנק בימ"ש זה נעדר סמכות עניינית לדרון בבקשה. לגופה של בקשה טען הבנק כי חשבון של אדם שמונה לו אפוט' הוא חשבון מיוחד, ומאחר והוא מנוהל על ידי האפורופוס עבור בעל החשבון, אזי מוטלות על הבנק חובת אמון וזהירות מוגברת. יכולת הבנק לפקח אחר שימושים הנעשים בחשבונות שכאלה בערוצים דיגיטליים או בכרטיסי אשראי הנה מוגבלת ולכן אין באפשרותו להתיר את המבוקש. יודגש כי סירובו של הבנק הינו סירוב כללי וכיחס לכלל החשבונות של לקוחות להם מונה אפורופסים; האפורופוס הכללי נתן הסכמתו לבקשה לאחר שבחן אותה בכובעו כמפקח על פעולות האפורופוס, ולאחר שמצא כי המבקש ראוי לאמון הכרוך בניהול חשבון האם באמצעות כרטיס אשראי ופעולות אינטרנטיות, וכי "סל המחיה" של האם מאפשר זאת.

ביהמ"ש לענייני משפחה קיבל את הבקשה מהטעמים הבאים:

ראשית נקבע כי לביהמ"ש לענייני משפחה הסמכות לדרון בבקשה. סעיף 1(6) (ג) לחוק ביהמ"ש לענייני משפחה, קובע את סמכותו של ביהמ"ש לענייני משפחה לדרון בתובענות הנובעות ו/או הנגזרות מהעניינים המפורטים בחוק הכשרות המשפטית והאפורופסות, כאשר לצורך הקניית סמכות לדרון בתביעות מכח חוק זה אין תובה כי הצדדים להליך יהיו בני משפחה; ברי כי גם מכוח סעיף 6(ו) לחוק בתי המשפט לענייני משפחה יכול ביהמ"ש לענייני משפחה לצרף צדדים אשר נחוצים לצורך בירור התובענה, אף אם הם אינם בני משפחה; בענייננו, הן האפורופוס הכללי והן הבנק, הגם השוני, גיבשו את עמדתם לבקשת המבקש בראי העובדה כי עסקינן בחשבון בנק של אדם לו מונה אפורופוס. לכן הטריבונול הנכון לדרון בטענות הצדדים הינו ביהמ"ש לענייני משפחה לו הידע והמומחיות בתחום האפורופסות; משהיסוד "הבנקאי/אזרחי" בהתנגדות הבנק הינו משני והיסוד "האפורופסי" הינו העיקרי, קמה לביהמ"ש לענייני משפחה הסמכות לדרון בתובענה מכוח חוק הכשרות המשפטית והאפורופסות; סמכותו של ביהמ"ש לענייני משפחה לדרון בבקשה מקורה אף בסעיף 68א לחוק הכשרות המשפטית והאפורופסות.

לגופה של בקשה, כאמור, הבקשה נבחנה על ידי מחלקת הפיקוח שבאפורופוס הכללי ונמצא כי יש לאשרה. התנגדותו הכללית והעקרונית של הבנק להנפקת כרטיס אשראי ולביצוע פעולות אינטרנטיות בחשבון אפורופסות אינה עולה בקנה אחד עם התקופה בה אנו חיים עת מגפת הקורונה מצרה גם את תנועותיהם של האפורופוסים, וכאמור לא נבחנה באופן ספציפי ביחס למבקש. כמו כן, עמדת הבנק

אינה מתיישבת עם התהליך המואץ של בנקים לסגור את סניפיהם הפיזיים לטובת בנקאות מקוונת – אינטרנטית.

על כל הבנקים להתאים עצמם למתן שירותים מקוונים גם לבעלי חשבונות אפוטרופוסות, וזאת כמובן בכפוף לבדיקה פרטנית ובמקרים המתאימים, תוך הבנה כי הדבר בסופו של יום יסייע לא רק לאפוטרופוסים אלא גם לבעלי החשבונות.

הקושי המנטלי והפיזי הכרוך בטיפול בהורה דימנטי הינו ברור ובבחינת "ידיעה שיפוטית" של ביהמ"ש למשפחה. משהבנק לא מצא כל פסול בהתנהלותו של המבקש עד כה, ומשמחלקת הפיקוח שבמשרד האפוטרופוס הכללי בחנה הבקשה ומצאה אותה ראויה, לא נמצאה כל סיבה שלא להיעתר לבקשה ובאופן זה להקל על המבקש בניהול חשבון האם.

שלילה גורפת של מתן שירותים בנקאיים מאוכלוסייה רחבה, ובכלל זה אימו של המבקש, רק בשל "חובת הנאמנות והזהירות המוגברת והצורך בפיקוח ובקרה", אינה סבירה ולמצער מפלה, שכן יש להניח כי בידי הבנק האמצעים הכספיים והיכולת הטכנולוגית ליתן השירותים המבוקשים תוך ביצוע התאמות לחשבון אפוטרופוסות. כך לדוגמה וביחס לכרטיס אשראי, ניתן להגביל את מסגרת כרטיס האשראי באופן שלא תעלה על גובה "סל המחיייה", מחציתו או כל סכום אחר. כך לדוגמה וביחס לפעולות אינטרנטיות, ובנוסף להגבלת סכום הפעולה, ניתן ליצור מנגנון מחשוכי לביצוע פעולות "מושהות ומותנות" בקבלת אישור נציג הבנק שיינתן כעבור 48 שעות לאחר בדיקה.

יתרה מכך, ביהמ"ש סבור כי דווקא לניהול חשבון אפוטרופוסות באמצעות כרטיסי אשראי והוראות אינטרנטיות, להבדיל ממשכת מזומנים מבנקט או מסניף הבנק, יש יתרון משמעותי בפיקוח על מלאכתו של האפוטרופוס.

לפיכך, משנמצא כי הפעולות המבוקשות עולות בקנה אחד עם טובת אימו של המבקש, ביהמ"ש נעתר לבקשה.

הואיל והחלטה זו מחייבת היערכות מתאימה של הבנק, ובכלל זה קביעת מסגרת האשראי, קביעת סכום הפעולה האינטרנטית, הערכות טכנולוגיות – מחשוביות ומנגנון בקרה, ניתנה לבנק אורכה עד ליום 01.05.21 להודיע כיצד בכוונתו ליישם החלטה זו.

החלטה

החלטה זו עניינה בקשת המבקש, האפוטרופוס על עניינה הרפואיים והרכושיים של אמו הגב' ב' (להלן: "הגב' ב'"), להורות למשיב 1 – בנק הפועלים סניף XXX (להלן: "הבנק") להנפיק כרטיס אשראי ולאפשר ביצוע פעולות אינטרנטיות בחשבונה של הגב' ב', וזאת חרף הגדרת החשבון כחשבון אפוטרופוסות.

רקע עובדתי ודיוני:

1. גב' ב' ילידת XXX, אלמנה ואם לחמישה ילדים, ובהתאם לתעודת רופא מיום 11.05.20 מאובחנת כסובלת ממחלת אלצהיימר ודמנציה.
- ביום 24.06.2020 מונה המבקש לאפוטרופוס על ענייניה הרפואיים, האישיים והרכשיים של אמו-הגב' ב', וזאת למשך 12 חודשים, ובהחלטתי מיום 12.11.2020 מונה המבקש לאפוטרופוס קבוע.
2. ביום 11.08.2020 הוגשה על ידי המבקש "בקשה למתן הוראות לבנק" בה עתר להורות לבנק בו מתנהל חשבונה של אמו, להנפיק כרטיס אשראי וכן לאפשר לו לבצע בחשבון פעולות באמצעות האינטרנט.
- בבקשתו הנ"ל ובתגובתו המשלימה מיום 02.11.20 טען המבקש כי מעת שמונה לאפוטרופוס על ענייניה הרכשיים של אמו, הבנק לא מאפשר לו לעשות שימוש בכרטיס אשראי ולבצע פעולות באינטרנט, והוא נדרש לבצע פעולות בחשבון האם באמצעות משלוח פקסים או הגעה פיזית לבנק. המבקש ציין כי דבר זה חוטא לצו האפוטרופסות ולאמון שניתן בו, ואף מקשה עליו את טיפולו באמו.
- לשיטתו יש להורות לבנק לאפשר לו להתנהל בעילות וזאת לטובת אמו תוך שציין כי אף האפוטרופוס הכללי ובנק ישראל מצאו כי יש לאפשר הקלות בתפעול חשבונות מעין אלה.
3. הבנק בתגובתו מיום 26.08.20 התנגד לבקשה וטען כי חשבונו של אדם שמונה לו אפוטרופוס הינו חשבון מיוחד בו האפוטרופוס פועל בחשבון שאינו שלו ואינו זכאי לכספים שבו, ומשכך על הבנק מוטלות חובת אמון וזהירות מוגברת, כאשר מתן אפשרות של שימוש באשראי וביצוע פעולות באינטרנט עלולים להביא לפגיעה בחובות אלה, שכן הבנק לא יוכל למנוע פעולות שייתכן וייעשו שלא כחוק.
- חובת הזהירות במקרה של חשבון האפוטרופסות מחייבת את הבנק להקטין את הסיכונים הקיימים בניהול חשבון מעין זה תוך קיום מערך פיקוח הדוק יותר.
4. ב"כ היועמ"ש בתגובתו מיום 21.09.20 טען כי אינו מתנגד למבוקש על ידי המבקש וזאת לנוכח הודעת בנק ישראל מיום 30.03.20, ולאחר שהמבקש המציא למחלקת הפיקוח שבאפוטרופוס הכללי את המסמכים הנדרשים ואלו נמצאו תקינים.
5. לנוכח עמדות הצדדים נקבעה הבקשה לדיון ליום 29.11.20. במסגרת הדיון הועלתה מיוזמת ביהמ"ש שאלת סמכותו העניינית של בימ"ש זה לדון בבקשה, והצדדים התבקשו להגיש סיכומיהם בשאלה זו.

- המבקש הגיש סיכומיו ביום 20.12.20.
 הבנק הגיש סיכומיו ביום 20.12.20.
 ב"כ היועמ"ש הגיש סיכומיו ביום 27.12.20.

טענות המבקש:

6. לשיטת המבקש לבית המשפט לענייני משפחה הסמכות העניינית לדון בבקשה שעניינה מתן הוראות לבנק ובכלל זה הנפקת כרטיס אשראי וביצוע פעולות אינטרנטיות וזאת מכוח חוק הכשרות המשפטית והאפוט' התשכ"ב - 1962 (להלן: "חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות").
7. התנגדות הבנק קיימת רק משום שמדובר באדם שמונה לו אפוטרופוס ובשל קשיים טכניים כביכול.
- השיקולים הטכניים של הבנק, המונעים ממנו כביכול ליתן השירות המבוקש גם לחשבון אפוטרופסות, הם שיקולים ארכאיים ומיושנים, ובוודאי שאינם הופכים את הבנק לצד ישיר להליך.
8. הסעד המבוקש דומה להליך טכני שעניינו יישום צו/החלטה על ידי צד ג', בדומה לרישום עיקול, הנפקת דרכון וכו', והבנק הינו צד פורמלי בלבד.
- אכן גם כאשר מעמדו של הבנק הנו כמשיב פורמאלי / מחזיק / צד ג', עדיין עומדות לו הזכויות להתנגד על פי דין תוך שמירה על האינטרסים שלו, אך התנגדות זו צריכה להתברר במסגרת התובענה העיקרית ובפניי בית המשפט לענייני משפחה.
9. המבקש הפנה לסעיף 44 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות המורה כי:
- "בית משפט רשאי, בכל עת, לבקשתו של האדם שמונה לו אפוטרופוס... לתת לאפוטרופוס הוראות בכל עניין הנוגע למילוי תפקידו. וכן רשאי בית המשפט, לבקשת האפוטרופוס, לאשר פעולה שעשה".
- הסעד המבוקש הנו בבחינת העניינים הנוגעים למילוי תפקידו של המבקש כאפוטרופוס על אמו, מקום שהבנק הוא רק "צינור" וכלי שאמור לסייע בניהול ענייניה הכלכליים של האם.
10. את תחומי הסמכות של בית המשפט למשפחה, ובכלל זה הסמכות הקנויה לבית המשפט מכוח סעיף 44 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות יש לפרש על פי גישה מרחיבה.

11. אין ספק שכאשר הצדדים להליך הם המבקש והאפו"ט הכללי, הסמכות הייחודית מוקנת לבית המשפט למשפחה. אין זה סביר כי רק בשל העובדה שהאפו"ט הכללי הסכים לסעד המבוקש, הסמכות מופקעת מבית המשפט לענייני משפחה ומוקנת לבית משפט אחר.
12. התנגדותו של הבנק לסעד המבוקש הנה רלוונטית רק לחשבון שמונה לו אפו"ט ואין מדובר בטענות בנקאיות כלליות שמקורן נעוץ בשיקול דעת הבנק, כאלו שמצריכות ידע בתחום הבנקאות.
- הטענות אשר הועלו על ידי המבקש, תגובת ב"כ האפו"ט הכללי ותגובת הבנק מצריכות הכרעה של בית משפט זה ביושבו כטריבוטל מקצועי בענייני משפחה וכדי להגן על זכויות האדם שמונה לו אפו"ט.
13. סמכותו של בית משפט לענייני משפחה לדון בסעד שבתיק זה, הנה גם מכוח סעיף 6 לחוק בתי המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995 ולחילופין מכוח סעיף 6 לחוק. אין זה סביר כי עם צירופו של הבנק כבעל דין דרוש מכוח הסעיפים לעיל "יאבד" בית המשפט לענייני משפחה את סמכותו לדון בבקשה.
- לחילופי חילופין יכול וסמכותו של בית המשפט לענייני משפחה מוקנית לו מכוח סעיף 76 לחוק בתי המשפט התשמ"ד – 1984 – סמכות נגרות.
14. עוד הוסיף המבקש כי לא מן הנמנע כי הבנק בהחלטתו שלא להיעתר לבקשה נטל לעצמו סמכויות שלא הוקנו לו מלכתחילה, שהרי בעניינו של אדם שמונה לו אפו"ט הסמכות באם לאשר פעולות נתונה לבית המשפט לענייני משפחה בלבד. הבנק בהנחיותיו הפנימיות (בניגוד להמלצת המפקח על הבנקים) מצר במידה כזו או אחרת תן את צעדיו וסמכותיו של האפו"ט הכללי והן את של בית המשפט לענייני משפחה.
15. המבקש ער לרצונו של הבנק להגן על בעלי חשבון להם מונו אפוטרופסים, אולם במקרה דנן על הבנק לאפשר לו להתנהל ביעילות לטובת אמו מבלי להכביד על חיי השגרה שממלא בימי הקורונה ובתוך הטיפול האינטנסיבי באם, הופכים מורכבים עד בלתי אפשריים.

טענות הבנק

16. לטענת הבנק בית משפט זה נעדר סמכות עניינית לדון בבקשה, שכן מכוח הוראות חוק הכשרות לא ניתן ליתן הוראות כנגד צד שלישי.
17. הבנק הפנה לפסק דינו של מותב זה בת"ע (ב"ש) 21735-03-15 בנק מזרחי טפחות נ' עזבון המנוחה (פורסם בנבו, 04.08.15) לפיו:
 "כאשר היסוד הדומיננטי בסכסוך הנו בעל אופי אזרחי – חוזי, אין המדובר בתובענה שהנה בתחום מומחיותו, מקצועיותו וייחודו של בית המשפט לענייני משפחה, ועל כן יש לברר תובענה כזו בבית משפט אזרחי".
 בעניינינו היסוד הדומיננטי הנו אזרחי – בנקאי ומשכך הסמכות הנה לבית המשפט האזרחי ולא לבית המשפט לענייני משפחה. לא די בכך שעסקינן בכספי אדם שמונה לו אפוטי' כדי שהסמכות תהא לבית המשפט לענייני משפחה.
18. מטרת הבקשה למתן ההוראות היא להקל על האפוטי' בביצוע תפקידו ואין עניינה בהגנה על גב' ב', ומשכך הבקשה אינה תוסה תחת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות.
19. הדרך היחידה העומדת בפני המבקש לעתור ל"מתן הוראות לבנק" היא להגיש תובענה כנגד הבנק. לצורך כך, על המבקש לקבל, בשלב ראשון, את אישור בית המשפט לענייני משפחה להגשת תובענה כאמור לבית המשפט האזרחי המוסמך. ככל שיינתן האישור כאמור, רק אז יוכל המבקש להגיש תובענה מתאימה כנגד הבנק בבית המשפט המוסמך (שעל פניו תהא נתונה לבית המשפט המחוזי מכוח סמכותו השיעורית בהתאם לסעיף 40 (1) לחוק בתי המשפט).
20. לגופה של בקשה טען הבנק כי חשבון של אדם שמונה לו אפוטי' הוא חשבון מיוחד, ומאחר והוא מנוהל על ידי האפוטרופוס עבור בעל החשבון, אזי מוטלות על הבנק חובת אמון וזהירות מוגברת.
- מטבע הדברים יכולת הבנק לפקח אחר שימושים הנעשים בחשבונות שכאלה בערוצים דיגיטליים או בכרטיסי אשראי הנה מוגבלת.
21. הבנק הוסיף כי הוא מאפשר לאפוטרופוסים, לרבות המבקש, לפעול בחשבון במגוון ערוצי שירות לצורך ביצוע משיכות ותשלומים גם ללא צורך בהגעה לסניפי הבנק, בין היתר בשיקים, הרשאות לחיוב חשבון, העברת הוראות באמצעות שירותי פקס או לכתובת מייל

- ייעודית. למבקש הונפק כרטיס חיוב (בנקט) באמצעותו הוא יכול למשוך מזומנים ולקבל מידע על החשבון באמצעות האינטרנט.
22. לשיטתו בפעולות המבוצעות באמצעות כרטיס אשראי אין באפשרות הבנק לוודא כי הפעולות נעשות בהלימה לחוק הכשרות המשפטית והאפו"ט, לטובת מי שמונה לו אפו"ט, ושלא בניגוד עניינים. בכך עלול הבנק להימצא כמי שפועל בניגוד לחובות המוטלות עליו ולהיות מחוייב בתשלום נזקיו של האדם שמונה לו אפו"ט.
- השימוש בכרטיס אשראי כרוך במתן אשראי, כאשר על פי דין לא מוטלת עליו החובה להעמיד אשראי, ובכלל זה בדרך של הנפקת כרטיס אשראי בנקאי. עניין זה מסור לשיקולו הבלעדי של הבנק. נטילת אשראי אינה פעולה הנכללת אוטומטית בגדר סמכויות הייצוג של אפו"ט, בין היתר, משום שהיא אינה פעולה רגילה שעל האפו"ט לבצע.
- נכון להיום מערכות הבנק מתוכננות ופועלות מתוך כוונה להגן על האדם שמונה לו אפו"ט ולמנוע סיכונים כאמור.
23. הבנק מצא להדגיש כי אין בעמדתו חלילה כל כוונה לפגוע בשמו הטוב של המבקש או לערער על יושרו, שכן עמדתו הנה עמדה למעשה עקרונית הנכונה לבעלי חשבונות להם מונה אפו"ט ומקורה בהעדר יכולתו של הבנק ליתן אשראי ולקבוע ולמנוע פעולות שנעשות שלא כדין.
24. הבנק הטעים כי הוא רואה חשיבות רבה ליתן מענה לביצוע פעולות מרחוק גם לאוכלוסיות אשר לגביהן ישנם חסמים מסוימים כדוגמאת אפוטרופוסים, על אחת כמה וכמה עקב משבר הקורונה הפוקד את הארץ. לפיכך, הבנק החל זה מכבר לבחינה של יצירת תשתית להעמדת תנאים נוספים שיאפשרו לאפו"ט, במקרים המתאימים, לפעול מרחוק.
- טענות ב"כ האפוטרופוס הכללי:**
25. לטענת האפוטרופוס הכללי לבית המשפט לענייני משפחה הסמכות העניינית לדון בבקשה שבתיק זה, וזאת גם מכוח סעיף 68א' לחוק הכשרות אשר מעניק לבית המשפט סמכות רחבה לנקוט באמצעים זמניים או קבועים הנראים לו לשמירת ענייניו של אדם שמונה לו אפוטרופוס.

26. ב"כ האפוטרופוס הכללי הפנה לנייר העמדה של האפוטרופוס הכללי - עורכת הדין סיגל יעקובי מיום 07.06.20 שעניינו כרטיסי חיוב בחשבונות אפוטרופוסות. אומנם בנייר העמדה לא הוטלה חובה על הבנקים לעשות כן, אולם רוח הדברים ברורה, ועל הבנקים לפעול ולהנגיש החשבונות להם מונו אפוטרופסים.

מאחר ועניינה של הבקשה דן אופן ניהול חשבון הבנק של גב' ב', לרבות אישור מתן אשראי עד לגובה סל מחיה כפי שמפורט בנייר העמדה של האפוטרופוס הכללי, הרי שהסמכות מוקנית לבית המשפט לענייני משפחה.

27. לגופה של הבקשה הצטרף האפוטרופוס הכללי לבקשת המבקש, וזאת כאמור לאחר שהעניין נבחן על ידי מחלקת הפיקוח שבאפוטרופוס הכללי.

דיון והכרעה:

28. לאחר שעיינתי בטענות הצדדים בשאלת הסמכות, סבורני כי לבית המשפט לענייני משפחה הסמכות לדון בבקשה שבתיק זה, ואבהיר.

29. סעיף 1(6) (ג) לחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995, קובע את סמכותו של בית המשפט לענייני משפחה לדון בתובענה שעניינה "חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות תשכ"ב-1962 ובכללה זכויות משמורת, חינוך, ביקור, הבטחת קשר בין קטין להורו או יציאת קטין מן הארץ".

בסעיף 1(6) (ג) לחוק מכוון המחוקק לתובענות הנובעות ו/או הנגזרות מהעניינים המפורטים בתוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, כאשר לצורך הקניית סמכות לדון בתביעות מכח תוק זה אין חובה כי הצדדים להליך יהיו בני משפחה.

ברי כי גם מכוח סעיף 6(ו) לחוק בתי המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995 יכול בית המשפט לענייני משפחה לצרף צדדים אשר נחוצים לצורך בירור התובענה, אף אם הם אינם בני משפחה.

30. המבקש עתר לביצוע פעולות בחשבון הבנק של אימו (הנפקת כרטיס אשראי וביצוע פעולות אינטרנטיות).

האפוטרופוס הכללי נתן הסכמתו לבקשה לאחר שבחן אותה בכובעו כמפקח על פעולות האפוטרופוס, ולאחר שמצא כי המבקש ראוי לאמון הכרוך בניהול חשבון האם באמצעות כרטיס אשראי ופעולות אינטרנטיות, וכי "סל המחיה" של האם מאפשר זאת.

הבנק סירב לבקשה בטענה כי עת עסקינן בחשבון של אדם שמונה לו אפוטרופוס, חלות עליו חובת זהירות ואמון מוגברת ולפיכך עליו לנקוט במשנה זהירות ביחס לפעולות המבוצעות בחשבון, ואין באפשרותו להתיר את המבוקש.

יודגש כי סירובו של הבנק הינו סירוב כללי וביחס לכלל החשבונות של לקוחות להם מונו אפוטרופסים, ולא נטען על ידו כל טענה ספציפית ביחס לגב' ב', לחשבונה או למבקש.

הינה איפוא, הן האפוטרופוס הכללי והן הבנק, הגם השוני, גיבשו את עמדתם לבקשת המבקש בראי העובדה כי עסקינן בחשבון בנק של אדם לו מונה אפוטרופוס.

טענות הצדדים, ובכלל זה טענות הבנק, אינם רלוונטיות לחשבון של אדם אחר שלא מונה לו אפוטרופוס, ולכן הטריבונול הנכון לדון בטענות הצדדים הינו בית המשפט לענייני משפחה לו הידע והמומחיות בתחום האפוטרופסות.

31. מקובלת עלי עמדת ב"כ המבקש כי סירובו של הבנק להעתר לבקשה אינה נעוצה בהיבט "הבנקאי-אזרחי", וכי עיקרה בעובדה כי עסקינן בחשבון אפוטרופסות.

משהיסוד "הבנקאי/אזרחי" בהתנגדות הבנק הינו משני והיסוד "האפוטרופסי" הינו העיקרי, קמה לבית המשפט לענייני משפחה הסמכות לדון בתובענה מכוח חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות.

32. אינני מקבל את עמדת הבנק כי הבקשה אינה חוסה תחת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות שכן מטרתה להקל על המבקש ולא על גב' ב'.

בקשתו של המבקש מטרתה להקל על מלאכת המבקש בניהול ענייניה של אמו, ומשכך הקלה על המבקש כמוה כהקלה על האם.

יתרה מזו, ברי כי הפעולות שנאלץ המבקש לבצע כיום בחשבון הבנק של אמו בצורה ארכאית, גוזלת ממנו זמן רב ויקר אשר יכול והיה מופנה לטובת טיפול נוסף באם.

33. אינני מקבל את עמדת הבנק כי על המבקש לפעול בשני שלבים, ראשית להגיש בקשה מכוח סעיף 44 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות תוך צירוף האפוטרופוס הכללי בלבד, ולאחר קבלת אישור בית המשפט להגיש בקשה נוספת לבית המשפט האזרחי המוסמך.

סוברני כי עמדתו זו של הבנק, לא רק שתכביד שלא לצורך הן על בעל החשבון והן על האפוטרופוס, אלא גם תגרום להטרחת כפולה ושלא לצורך של שתי ערכאות שיפוטיות.

מששיקולי האפוטרופוס הכללי והבנק בבקשה שבפני מכוונים בסופו של דבר לשמירה על כספיה של גב' ב' כבעלת חשבון אפוטרופסות, אינני מוצא כל טעם כי ההליך יתברר בשני שלבים ובשתי ערכאות שונות.

34. בהתאם לסעיף 68 א לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות:

"בית המשפט רשאי, בכל עת, לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו או לבקשת צד מעוניין ואף מיזמתו הוא, לנקוט אמצעים זמניים או קבועים הנראים לו לשמירת עניינו ... של אדם שמונה לו אפוטרופוס, אם על-ידי מינוי אפוטרופוס זמני או אפוטרופוס-לדין, ואם בדרך אחרת; וכן רשאי בית המשפט לעשות, ...או האדם שמונה לו אפוטרופוס פנה אליו בעצמו".

לשון סעיף 68 א לחוק מקנה לבית המשפט שיקול דעת רחב על מנת לנקוט באמצעים לשמירת עניינו של אדם שמונה לו אפוטרופוס, תוך שהמחוקק בחר שלא להגביל את בית המשפט ברשימה סגורה של "אמצעים", ואף לא מנע את הפעלתם כלפי צדדים שלישיים.

המחוקק, מתוך הבנה לחולשתו של האדם לו מונה אפוטרופוס ולצרכיו המשתנים, ביקש לצייד את בית המשפט למשפחה בשיקול דעת רחב.

אכן, וככל שמדובר בנקיטת אמצעים כלפי צד שלישי, כדוגמת הבנק במקרה דנן, יש כמובן לפעול בזהירות הראויה ולקבל עמדתו לבקשה. ולעניין זה אינני מקבל את עמדתו של המבקש כי הבנק הינו בבחינת צד ג' "פורמלי" וכי מדובר בבקשה כדוגמת עיקול המוטל על צד ג'.

בית המשפט יטה להפעיל סמכותו מכוח סעיף 68 א לחוק כלפי צד שלישי מקום בו מצא כי יש קשר בין אותו אמצעי מבוקש לבין חולשתו של האדם שבעטיה מונה לו אפוטרופוס וכי הפעולה המבוקשת נדרשת לשמירה על עניינו.

אין ספק כי במקרה שבפני קיים הקשר המוזכר לעיל בין האמצעי הנדרש (מתן כרטיס אשראי וביצוע פעולות אינטרנטיות) לבין חולשתה של גב' ב' שבעטיה נבצר ממנה לפעול בעצמה בחשבונה תוך שהיא מסתייעת לשם כך בבנה- אפוטרופסה.

כמו כן, מצאתי כי יש באמצעים המבוקשים לא רק לסייע לגב' ב' אלא אף לשמור על ענייניה בבחינת טיב הבקרה והפיקוח כפי שיובהר בהמשך החלטתי.

הנה איפוא סמכותו של בית המשפט לענייני משפחה לדון בבקשה שבפני מקורה אף בסעיף 68א לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות.

35. אף לגופה של בקשה, ולאחר שעיינתי באשר הוגש לתיק ושמעתי את טעוני הצדדים, מצאתי להעטר לה ולדחות טענות הבנק.

כאמור, הבקשה נבחנה על ידי מחלקת הפיקוח שבאפוטרופוס הכללי ונמצא כי יש לאשרה. התנגדותו הכללית והעקרונית של הבנק להנפקת כרטיס אשראי ולביצוע פעולות אינטרנטיות בחשבון אפוטרופוסות אינה עולה בקנה אחד עם התקופה בה אנו חיים עת מגפת הקורונה מצרה גם את תנועותיהם של האפוטרופוסים, וכאמור לא נבחנה באופן ספציפי ביחס למבקש שבפניי.

כמו כן, עמדת הבנק אינה מתיישבת עם התהליך המואץ של בנקים לסגור את סניפיהם הפיזיים לטובת בנקאות מקוונת – אינטרנטית.

דומני כי על כל הבנקים להתאים עצמם למתן שירותים מקוונים גם לבעלי חשבונות אפוטרופוסות, וזאת כמובן בכפוף לבדיקה פרטנית ובמקרים המתאימים, תוך הבנה כי הדבר בסופו של יום יסייע לא רק לאפוטרופוסים אלא גם לבעלי החשבונות.

המבקש היטיב לתאר את הקושי בטיפול באימו. הקושי המנטלי והפיזי הכרוך בטיפול בתורה דימנטי הינו ברור ובבחינת "ידיעה שיפוטית" של בית המשפט למשפחה. משהבנק לא מצא כל פסול בהתנהלותו של המבקש עד כה, ומשמחלקת הפיקוח שבמשרד האפוטרופוס הכללי בחנה הבקשה ומצאה אותה ראויה, לא מצאתי כל סיבה שלא להיעתר לבקשה ובאופן זה להקל על המבקש בניהול חשבון האם.

36. שלילה גורפת של מתן שירותים בנקאיים מאוכלוסייה רחבה, ובכלל זה הגב' ב', רק בשל "חובת הנאמנות והזהירות המוגברת והצורך בפיקוח ובקרה", אינה סבירה ולמצער מפלה, שכן יש להניח כי בידי הבנק האמצעים הכספיים והיכולת הטכנולוגית ליתן השירותים המבוקשים תוך ביצוע התאמות לחשבון אפוטרופסות.

37. תשובת הבנק כי "לשאלת בית המשפט הבנק עומל על תוכנה כזו שתאפשר את ביצוע הפעולות עם הבקורות ולשאלת בית המשפט אני לא יודעת כמה זמן זה ייקח" מלמדת כי

אין מניעה עקרונית כי הבנק יתאים עצמו למתן שירותים מודרניים בחשבונות אפוטרופסות ואשר נמצאו מתאימים לכך.

כך לדוגמה וביחס לכרטיס אשראי, ניתן להגביל את מסגרת כרטיס האשראי באופן שלא תעלה על גובה "סל המחייה", מתציתו או כל סכום אחר.

כך לדוגמה וביחס לפעולות אינטרנטיות, ובנוסף להגבלת סכום הפעולה, ניתן ליצור מנגנון מחשבי לביצוע פעולות "מושגות ומותנות" בקבלת אישור נציג הבנק שיינתן כעבור 48 שעות לאחר בדיקה.

את אותן משיכות כספים ופעולות שמתיר כיום הבנק למבקש, בין באמצעות כרטיס בנקט שנמסר לו ובין באמצעות התכתבות במייל, ניתן להמיר בנקל לפעולות תואמות התקופה ובכלל זה הנפקת כרטיס אשראי ופעולות אינטרנטיות מבוקרות.

סבורני כי אנשי המחשוב של הבנק ימצאו פתרונות לאותה חובת זהירות מוגברת ומנגנון פיקוח נדרש ובאופן שיתאפשר למבקש לפעול למען אמו בצורה מקוונת ומודרנית התואמת את המאה ה-21.

38. אכן צודק הבנק בעמדתו כי מתן אשראי הנו נתון לשיקול דעתו מכוח דיני הבנקאות, אולם במקרה דנן לא נטען כי קיימת מניעה למתן האשראי לגבי ב' למעט סוגיית האפוטרופסות אותה ניתן לפתור כאמור באמצעים מתשוביים וטכנולוגיים.

39. יתרה מכך, סבורני כי דווקא לניהול חשבון אפוטרופסות באמצעות כרטיסי אשראי והוראות אינטרנטיות, להבדיל ממשיכת מזומנים מבנקט או מסניף הבנק, יש יתרון משמעותי בפיקוח על מלאכתו של האפוטרופוס.

ברי כי מניעת מתן השירות הבנקאי המבוקש, והאלטרנטיבות שהוצעו על ידי הבנק למבקש, מגבירים את השימוש במזומנים על ידי האפוטרופוסים, והדבר בוודאי שאינו תורם לאותה בקרה המצופה מהבנק ומהאפוטרופוס הכללי.

40. לאור האמור לעיל ומשמצאתי כי הפעולות המבוקשות עולות בקנה אחד עם טובתה של גב' ב', הנני מחייב את הבנק להנפיק כרטיס אשראי לחשבונה בו יוכל המבקש לעשות שימוש. כמו כן הנני מחייב את הבנק לאפשר למבקש לבצע פעולות אינטרנטיות בחשבון האם.

ברי כי השימוש בכרטיס האשראי והפעולות האינטרנטיות בחשבון ייעשו אך ורק עבור גב' ב' ולצרכיה בלבד.

מאחר והחלטתי מחייבת היערכות מתאימה של הבנק, ובכלל זה קביעת מסגרת האשראי, קביעת סכום הפעולה האינטרנטית, הערכות טכנולגית – מחשובית ומנגנון בקרה, ניתנת לבנק אורכה עד ליום 01.05.21 להודיע כיצד בכוונתו ליישם החלטתי זו.

41. המזכירות תמציא החלטתי זו לצדדים.

נקבע לתזכורת פנימית ליום 05.05.21.

הנני מתיר פרסום החלטתי זו ללא שמות הצדדים וללא פרטים מזהים.

ניתנה היום, כ' אדר תשפ"א, 04 מרץ 2021, בהעדר הצדדים.

אלון גביון 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

א"פ 20-02-24681 פלוני נ' אלמוני ואח'
תמ"ש 20-04-6432 פלוני נ' אלמוני ואח'

בפני כב' השופטת סגלית אופק

מבקש פלוני, דרכון ....
ע"י ב"כ עו"ד אבידן שני

נגד

- משיבים**
1. אלמונית, ת"ז ....
  2. האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב, משרדי ממשלה
  3. משרד הרווחה והשירותים החברתיים - תל אביב
ע"י ב"כ עו"ד חגית מזרחי
  4. אלמוני, ת"ז ...
ע"י ב"כ עו"ד מאיה פלד

חקיקה שאוזכרה:

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962: סע' 1, 2, 32ב, א33, א67, 74, 32כג, 32כט(א), 32לא
תקנות סדר הדין האזרחי (אכיפת פסקי חרץ), תשמ"ד-1984: סע' 258יב(ז)

מיני-רציו:

* לא נמצאה פגיעה מנטלית או קוגניטיבית חדשה אצל המשיבה אשר בגינה היא אינה מסוגלת עוד להמשיך לנהל את ענייניה הרכושיים, כפי שעשתה עד כה ולא הוכחה טענת המבקש בדבר היותה של המשיבה נוחה להיכנע למערכת לחצים כלכליים שיש לנטרל באמצעות מינוי אפוטרופוס ניטרלי.

* כשרות משפטית ואפוטרופסות – אפוטרופוס – מינוי

* כשרות משפטית ואפוטרופסות – ייפוי כח מתמשך – תוקפו

המבקש הוסיף וטען להיותה של המשיבה נתונה למערכת לחצים כלכליים שיש לנטרל באמצעות מינוי אפוטרופוס ניטרלי. כאשר ייפוי כח מתמשך טרם נכנס לתוקפו ויכול להיות מבוטל ע"י המשיבה בעצמה סדר הדיון מדורג: ראשית, יש לבחון האם במצבה בנקודת הזמן הנוכחית מסוגלת המשיבה לנהל את ענייניה ולקבל החלטות עבור עצמה. ככל שהתשובה חיובית (וכך נמצא בענייננו) – יסתיים הדיון שתי התביעות. ככל שהתשובה שלילית – יופעל ייפוי הכח המתמשך עפ"י תנאיו, ואז יכולה להתעורר השאלה האם בנקודת הזמן שנעשה ייפוי הכח המתמשך לא הייתה המשיבה כשירה. רק אם ייקבע שבאותה נקודת זמן היסטורית לא הייתה המשיבה כשירה, אזי יהיה מקום לעבור לדון בעניין האפוטרופסות.

השאלה העומדת על הפרק – האם מצבה היום של המשיבה מלמד על חוסר יכולת לנהל את ענייניה בכוחות עצמה. השאלה התעוררה במסגרת דיון בשתי תובענות שהגיש המבקש נגד אמו, המשיבה, ואחיו, המשיב 4, כדלקמן: האחת, תביעה למינוי אפוטרופוס (ניטרלי) קבוע לרכוש ולמינוי אפוטרופוס זמני לדיון, בה נטען כי המשיב שולט במשיבה מבחינה כלכלית והעביר לידיו סכומי כסף גדולים מחשבון הבנק שלה; השנייה, תביעה לביטול ייפוי כח מתמשך שעליו חתמה המשיבה לטובת המשיב, אשר נחתם לטענת המבקש בניגוד להוראות החוק ותוך ניצול המשיבה. יצויין כי בפס"ד חלוט מ-24.9.2019 שניתן לאחר בדיקות פסיכיאטריות שנעשו למשיבה, וקבלת תסקיר שירות הרווחה, נקבע כי המשיבה איננה זקוקה לאפוטרופוס ובוטלו צווי המינוי הזמניים לפיהם התמנה המשיב כאפוטרופוס זמני על גופה ועל רכושה (הוגבל למימון צרכים שוטפים בלבד) של המשיבה.

ביהמ"ש לענייני משפחה דחה את התביעה למינוי אפוטרופוס ומחק את התביעה לביטול ייפוי הכח המתמשך מהטעמים הבאים:

בכל הנוגע לסוגיית כשרותו המשפטית של אדם, נקודת המוצא המונחת בבסיס חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, היא שכל אדם מעל גיל 18 שנה כשר לזכויות, חובות ולכל פעולה משפטית כל עוד לא הוגבלה כשרותו בחוק או בפסק דין; חשיבה מחודשת על מוסד האפוטרופוסות, ועל שלילת החירות המשמעותית הכרוכה בו, הביאה לחקיקת תיקון 18 לחוק (פורסם ביום 11.4.2016). תיקון זה הביא לביצור נוסף של רצון הפרט הן ע"י הקמה של מוסדות פוגעניים פחות ממינוי אפוטרופוס, כגון ייפוי כח מתמשך ומינוי תומך החלטות והן ע"י הגבלת שיקול הדעת למינוי אפוטרופוס לבגיר, בין השאר באמצעות הוראות סעיף 33 לחוק. הוראה זו קובעת את התנאים אשר רק בהתקיים ניתן למנות אפוטרופוס לבגיר, וגם אז יש לשקול לאיזה תחום, לאיזה היקף ולאילו תקופת זמן.

במקרה דנא, המבקש מעוניין הן בביטול ייפוי הכח המתמשך, והן במינוי אפוטרופוס על רכוש המשיבה, והגיש שני הליכים משפטיים שכלל אינם יכולים להתקיים זה בצד זה.

כאשר ייפוי הכח המתמשך טרם בכלל נכנס לתוקפו ויכול להיות מבוטל ע"י המשיבה בעצמה סדר הדיון מדורג: ראשית, יש לבחון האם במצבה בנקודת הזמן הנוכחית מסוגלת המשיבה לנהל את ענייניה ולקבל החלטות עבור עצמה. ככל שהתשובה חיובית – יסתיים הדיון שתי התביעות. ככל שהתשובה שלילית – יופעל ייפוי הכח המתמשך עפ"י תנאיו, ואז יכולה להתעורר השאלה האם בנקודת הזמן שנעשה ייפוי הכח המתמשך לא הייתה המשיבה כשירה. רק אם ייקבע שבאותה נקודת זמן היסטורית לא הייתה המשיבה כשירה, אזי יהיה מקום לעבור לדון בעניין האפוטרופוסות. בהתאם לכך התנהל הדיון.

במקרה דנא התרשמות ביהמ"ש מהמשיבה עצמה, לה שותפה גם ב"כ יועמ"ש רווחה, היא שהמשיבה מסוגלת להביע את דעתה ואף עושה זאת בצורה קוהרנטית, ברורה, רציונלית, ונראה שהיא מסוגלת לקבל החלטות בענייניה, כפי שעשתה עד היום. התרשמות זו נמצאת בהלימה עם ממצאי רופאים שבדקו את המשיבה במועדים שונים לפיהם לא נמצאה פגיעה מנטלית או קוגניטיבית חדשה אצל המשיבה אשר בגינה היא אינה מסוגלת עוד להמשיך לנהל את ענייניה הרכושיים, כפי שעשתה עד כה.

המבקש הוסיף וטען להיותה של המשיבה נתונה למערכת לחצים כלכליים שיש לנטרל באמצעות מינוי אפוטרופוס ניטרלי. בהקשר זה ביהמ"ש מציין כי אכן, נסיבות חייו של אדם ללא ליקוי קוגניטיבי או מנטלי, עלולות להציבו במצב בלתי אפשרי בו הוא נתון ללחצים קשים ביותר של ילדיו, והוא עלול למצוא עצמו, שלא בטובתו בקו האש במסגרת מלחמות הנטושות בין הילדים. ייתכן שניתן יהיה לומר על אדם במצב כזה שהוא אינו מסוגל לטפל בענייניו, שאז יפעל ביהמ"ש לטובתו של אדם במצב כזה ע"י

נטרול מערכת הלחצים המופעלים כנגדו באמצעות מינוי אפוטרופוס כגורם ניטראלי. עם זאת, אין כך המצב בענייננו.

התרשמותו של דר' אשדות – שחוות דעתו הוגשה ע"י המבקש, שלא כדין – מהיותה של המשיבה נוחה להיכנע לחצים אינה בהלימה עם התרשמות עורכות התסקיר. עורכות התסקיר הן בעלות מקצוע מיומנות, ויודעות לזהות מצבים של קשישים חסרי ישע הנתונים, חלילה, לניצול והתעמרות מסוג כלשהו. בענייננו התרשמות עורכות התסקיר מהחלטת המשיבה להעניק לבנו של המשיב 600,000 ₪ כסיוע לרכישת ביתו, הייתה כי מדובר בהחלטה מושכלת שהתקבלה בשיקול דעת, ובאופן עצמאי ע"י המשיבה ואיננה פרי ניצול. עם זאת, אף מתוך הנחה בדבר אפשרות קיומה של מערכת לחצים על המשיבה, לא סברו העו"ס שיש צורך באפוטרופוס.

כן לא נמצא אף בנסיבות חייה של המשיבה כדי לשנות מההתרשמות לפיה מסוגלת משיבה להמשיך לנהל את ענייניה בכלל ועניינה הכספיים/ רכושיים בפרט, כפי שעשתה עד היום.

לעניין ההמלצה בעניין שקיפות חשבון הבנק של המשיבה – עו"ס המליצו בתסקיר השני על שקיפות בחשבון על מנת לשמור על הקשר הטוב בינה לבין המבקש. ביהמ"ש איננו מקבל את ההמלצה; המבקש מנהל סכסוך 'עזבון בחיים'. תחת אצטלה של דאגה לכאורה לעתידה של המשיבה, אין הוא מהסס להטיל ספק בהחלטותיה הכלכליות של המשיבה, והוא שב וגורר אותה בעל כורחה לסכסוך בין הבנים, תוך שמתעלם מהצורך שישמע קולה ותתברר עמדתה, משל כבר הפכה, חלילה, המשיבה ל'כלי ריק'. בנוסף, המבקש לא צורף כשותף בחשבון הבנק של המשיבה וגם במסגרת ייפוי כח מתמשך קבעה המשיבה שהמבקש יוכל לקבל דיווח אחת לרבעון בלבד. בנסיבות אלו, אין ליתן כבר עכשיו למבקש שקיפות כלכלית שהמשיבה לא התכוונה אליה, ונוכח התנהלותו של המבקש אף נהיר שלא יהיה בכך כדי להרגיע את הרוחות אלא הדבר עלול לשמש תחמושת נוספת בידו. ככל שתבחר המשיבה מרצונה החופשי לשותף את המבקש במידע בנקאי ו/או אחר שלה, פתוחה בפניה הדרך לעשות זאת.

פסק דין

השאלה העומדת על הפרק – האם מצבה היום של המשיבה מלמד על חוסר יכולת לנהל את ענייניה בכוחות עצמה.

השאלה התעוררה במסגרת דיון בשתי תובענות שהגיש המבקש נגד אמו, המשיבה, ואתיו, המשיב 4 (להלן – "המשיב"), כדלקמן: האחת, תביעה למינוי אפוטרופוס קבוע לרכוש ולמינוי אפוטרופוס זמני לדיון (א"פ 20-02-24681); השנייה, תביעה לביטול ייפוי כח מתמשך (תמ"ש 20-04-6432).

רקע עובדתי

להלן סקירת העובדות הרלוונטיות כפי שהתבררו מטענות הצדדים ומתחומרים בתיקי המשפחה:

1. המשיבה (להלן גם – "האם") היא אלמנה ילידת 00.00.1933, ולה שני ילדים מנישואים ראשונים (להלן – "הבנים"): המבקש עבד בעבר כ... אך הושעה לצמיתות מ... ומתגורר בשנים האחרונות ב... ולא ידוע עיסוקו הנוכחי שם (נספחים 1א – 2א לכתב ההגנה א"פ 20-02-24681); והמשיב עובד תעשיות ביטחוניות המתגורר בישראל.

2. המשיבה התגוררה עם בעלה השני, XXX ז"ל (להלן - "הבעל"), בביתם ב-XXX. ביום 9.4.2019 נפטר הבעל, והמשיבה תבדל"א נשארה בגפה להתגורר בדירה בעזרת מטפלת צמודה שנשכרו שירותיה בסמוך לאחר פטירת הבעל (עמ' 4, ש' 4; נספח ד' לתגובת המבקש לתסקיר ביום 15.6.2020; עמ' 2 לתסקיר הראשון).
3. המשיבה סובלת מסכרת, יתר לחץ דם. כמו כן, היא מתהלכת כשהיא נעזרת בשני מקלות הליכה, וזקוקה לעזרת הזולת ברחצה והלבשה. עם זאת, המגבלה הפיזית של המשיבה לא מנעה ואינה מונעת ממנה לחיות חיים רגילים, למצער עד פרוץ משבר הקורונה, כשהיא מנהלת חיי חברה וקשרים תקינים עם ילדיה (עמ' 2 לתסקיר הראשון; עמ' 2 לתסקיר השני; עמ' 4, ש' 8, 14-15; עמ' 12, ש' 19-20).
4. יש למשיבה הכנסה ממקורות שונים (פנסיה, רנטה, קצבת זקנה ושארים), ועפ"י מידע שנמסר לעו"ס ההכנסה מסתכמת בסך כולל של כ-17,000 ₪ לחודש (עמ' 2 לתסקיר הראשון; עמ' 3 לתסקיר השני). בצד זאת, יש למשיבה הוצאות מחייה שונות, לרבות השתתפות בשכר המטפלת (עמ' 5 ש' 2; עמ' 10, ש' 15-16).
5. בהתאם לצו קיום צוואה מיום 9.7.2019 זכתה המשיבה במלוא עזבון הבעל עפ"י צוואתו מיום 2.7.2018 (נספחים ד', ו' לבקשה למינוי אפו"ט).
6. עפ"י הנתען, לאורך שנים, לפני מינויו כאפו"ט לרכוש, היה המשיב שותף בחשבון הבנק של המשיבה (בנק לאומי, מס' חשבון XXX) (סעיף 36 ונספח ו' לכתב ההגנה אי"פ 20-02-24681).
7. מערכת היחסים בין הבנים עכורה ויש ביניהם חוסר אמון (ס' א(4) לבקשה למינוי אפו"ט; עמ' 4 לתסקיר השני). למרבה הצער, הסכסוך האישי ביניהם גלש לסכסוך משפטי המתנהל בבית המשפט ובמרכזו ניצבת המשיבה.
8. תחילתו של הסכסוך המשפטי ביום 7.7.2019 עת עתר המשיב להתמנות כאפוטרופוס קבוע על גופה ועל רכושה של המשיבה (א"פ 19-07-14629) [פורסם בנבו] (להלן - "הבקשה הראשונה").
9. המשיב התמנה אפוטרופוס על גופה ועל רכושה (הוגבל למימון צרכים שוטפים בלבד) של המשיבה לפי צווים זמניים שניתנו בימים 7.7.2019 ו- 8.7.2019 (א"פ 19-07-14629), [פורסם בנבו] ובמקביל הוזמן תסקיר סעד שייתן המלצות בבקשה למינויו כאפוטרופוס קבוע (ר' החלטה מיום 7.7.2019).
10. ביום 24.9.2019, לאחר שנתקבלו חוות דעת פסיכיאטרית של ד"ר פורטנוי מיום 6.8.2019 במצורף לתסקיר מיום 26.8.2019 (להלן - "התסקיר הראשון") עם המלצה, בהסכמה, לבטל את האפוטרופוסות, ולאחר שמיעת תגובות הצדדים לתסקיר, ניתן פסק דין לפיו: "גב' אלמונית היא אשה קשישה, אך עפ"י ממצאים פסיכיאטריים של שני רופאים קיימת אצלה מודעות למצבה ושיפוט תקין, ועפ"י התרשמות העו"ס היא מסוגלת לדאוג לענייניה, כפי שהיה עד כה, בעזרת המבקש, ועפ"י ממצאים באבחון עדכני של ד"ר פורטנוי שהתבקש ע"י העו"ס, היא אינה זקוקה לאפוטרופוס" (להלן - "פסק הדין"). לפיכך, בוטלו צווי המינוי הזמניים הנ"ל.

11. ביום 20.1.2020 חתמה המשיבה לפני עו"ד ונוטריון גרימברג טלמור על שלושה מסמכים משפטיים כדלקמן (צורפו כנספחים לכתב ההגנה תמ"ש 6432-04-20):

א. תצהיר לפיו העבירה למשיב מתנה בסך של 600,000 ₪ ביום 8.11.2019, והכספים "נועדו לעזור לנכדי XXX (בנו של פלוני) – ברכישת דירה... אני נתתי המתנה מרצוני החופשי, בדעה צלולה, ללא כל לחץ או כפיה ללא כל אונס, השפעה, תחבולה או תרמית. שמחתי שאני יכולה לעזור לנכדי בעודי בחיים במתן מתנה זו" (שם, נספח ט').

ב. ייפוי כח מתמשך המייפה את כוחו של המשיב לקבל החלטות, לבצע פעולות ולייצג את המשיבה בכל העניינים הרכושיים, האישיים והרפואיים של המשיבה (שם, סעיף 1). עוד קבעה המשיבה, כי המבקש יהיה מיודע על כל העניינים הנ"ל, והדיווח יעשה אחת לרבעון. המסמך הופקד אצל האפוטרופוס הכללי ביום 19.2.2020 (שם, נספח א').

ג. צוואה בה ציוותה, כך נראה, את עזבונה לשני הבנים, בחלקים שווים (עמ' 9, שי' 5; עמ' 3, 5 לתסקיר השני). למען שלמות התמונה יצוין, כי קודם לצוואה זו ערכה המשיבה צוואה בעדים ביום 2.7.2018 לפיה ציוותה את עזבונה לגבי XXX (מדובר, כך נראה, בבת זוג של המבקש – ר' עמ' 4 נספח ו' לתגובת המבקש לתסקיר ביום 15.6.2020 א"פ 24681-02-20), ואילו את המשיב הדירה מעיזבונה "בגלל התנהגותו המחפירה כלפיי במהלך מעלה מהעשור האחרון" (סעיפים 3, 5 נספח ח', שם). עוד יצוין, כי המשיבה אישרה קיומו בעבר של נתק ביחסיה עם המשיב. עם זאת, לטענתה, הנתק אירע על רקע יחסים לא טובים בין הבעל ז"ל והמשיב יבדל"א, אך הקשר שלה עם המשיב חודש זה מכבר והוא תקין (עמ' 6, שי' 1-2; עמ' 4 לתסקיר השני; סי' 34 לכתב ההגנה א"פ 24681-02-20).

12. ביום 10.2.2020 עתר המבקש למינוי אפוטרופוס חיצוני על רכוש המשיבה, וכן למינוי אפוטרופוס זמני לדין שיגיש תביעה בשמה להשבת כספים שלטענתו נגזלו ממנה (א"פ 24681-02-20). המבקש נימק את תביעתו בכך שמצוקתה וחוסר הבנתה של אמו נוצלו לגזילת כספיה. נטען, כי המשיבה לא מסוגלת לדאוג לענייניה הכלכליים והרכושיים, היא אינה יודעת מה היקף העזבון שירשה ומה הסכומים שנמשכו מחשבונה, והיא אינה מסוגלת להמשיך טיפול בקצבאות שצריכה לקבל. עוד נטען, כי המשיבה נכנת ללחצים כלכליים, בניגוד לרצונה, נוכח חשש לניתוק קשר ופחד מבדידות, ומינוי אפוטרופוס נייטראלי לרכוש יהווה הגנה יעילה על הרכוש ויאפשר לה יחסים בריאים עם קרוביה שמעוניינים בקרבתה ממניעים כשרים. המבקש תמך בקשתו בחוות דעת של ד"ר אמיר אשדות, מומחה ברפואה פנימית וגריאטריה, מיום 31.12.2019.

13. המשיב 4 התנגד לבקשה הנ"ל בנימוקים כדלקמן: הבקשה נעדרת עילה ואף נגועה בשיקולים זרים ותוך שימוש לרעה בהליכי משפט; מדובר בניסיון לערער שלא כדין על פסק דין חלוט מיום 24.9.2019; המשיבה יודעת היטב מה רצונה, ופועלת בהתאם לרצון זה, ואינה מעוניינת במינוי אפוטרופוס עליה. המשיב תמך תשובתו במכתב של המשיבה ואף ביקש שישמע קולה במישרין בפני ביהמ"ש (סעיף 7 לכתב ההגנה א"פ 24681-02-20); הבדיקה של דר' אשדות נערכה מבלי שניתנה הסכמתה של המשיבה שתערך לה בדיקה שכזו, ומבלי שפורטו בפניה מטרותיה של הבדיקה, והשלכותיה, ותוך פגיעה בפרטיות המשיבה ובאוטונומיה שלה ובניגוד לאתיקה הרפואית; המתנה ניתנה ע"י המשיבה מרצון תופשי ונראה, כי קנאה וחשש מאובדן ירושה עתידית עומדים ביסוד הבקשה למינוי אפוטרופוס.

14. ביום 6.4.2020 הגיש המבקש גם תובענה לביטול הייפוי כח המתמשך (תמ"ש 6432-04-20). המבקש נימק את תביעתו בכך שאמו חתמה על ייפוי כח מתמשך כתוצאה ממרמה ו/או ניצול ו/או השפעה בלי הוגנת על האם המצויה במצוקה, ללא הבנה כלכלית של מצבה, ומבלי שהיא מבינה על מה היא חותמת. נטען, כי מדובר בתכנית חדשה לאתר שהמשיב הבין כי מזימתו להשתלט על רכוש האם באמצעות מינוי אפוטרופוס עתיד להיכשל. לפיכך, יש לבטל את ייפוי הכח המתמשך מכח סעיף 32כט(א) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן – "החוק"). המבקש תמך בקשתו בין השאר במסמכים בנקאיים שונים ותמלילי שיחות שלו עם המשיבה.
15. המשיב 4 התנגד לבקשה הנ"ל, בין השאר מנימוקים כדלקמן: המשיבה כשירה וייפוי הכח לא נכנס לתוקפו וביכולתה של המשיבה לבטלו ככל שתבחר בכך; מטרתו למנוע מהמשיבה לעשות שינויים ברכושה שיקטינו את ירושתו העתידית של המבקש או יביאו לשינוי צוואתה; המסמך של דר' אשדות מגמתי, ונערך תוך פגיעה בפרטיות ובניגוד לאתיקה הרפואית, אך בכל מקרה ממצאו של דר' אשדות תומכים בכשירותה של האם ובעצמאותה.
16. המשיבה לא הגיבה בעצמה לשתי תובענות התלויות ועומדות אלא הודיעה לעו"ס שהיא מעוניינת להגיע לביהמ"ש (עמ' 3 לתסקיר השני).
17. לאחר שנתקבל תסקיר של האגף לשירותים חברתיים בעיריית ... ביום 8.6.2020 (להלן – "התסקיר השני"), הודיע ב"כ יועמ"ש כי תומך בהמלצות התסקיר, והותיר לשיקול דעת ביהמ"ש את הצורך בקיום דיון לשמיעת המשיבה בעצמה בהתחשב בכך שעמדתה הובאה באופן מפורט בתסקיר וכן נוכח המגבלות הנובעות ממגפת הקורונה.
18. הצדדים הגישו תגובות מפורטות לתסקיר. המבקש עתר לחקור את העו"ס, ולפיכך נקבע מועד לחקירה של עורכות התסקיר (ר' החלטות מיום 24.6.2020).
19. עורכות התסקיר הודיעו ביום 6.9.2020 כי תהליך הכנת התסקיר היה מורכב והושקעה בו מחשבה רבה מאוד על ידי שתי עורכות התסקיר, וביקשו לשמוע את הדברים כששתייהן נוכחות באולם ביהמ"ש והבקשה נעתרה ביום 7.9.2020.
20. ניתן למבקש היתר להיות נוכח במועד הדיון באמצעות היוועדות חזותית (ר' החלטה מיום 16.8.2020; הודעה מיום 8.12.2020).
21. ביום 7.9.2020 נדחתה בקשת פסלות שופט שהגיש המבקש. ערעור שהוגש בביהמ"ש העליון נדחה אף הוא (ע"א 6473/20 [פורסם בבנו] מיום 21.10.2020).
22. ביום 8.12.2020 התקיים דיון ממושך במסגרתו נשמעו ביחידות דבריה של המשיבה, וכן נשמעה חקירת עורכות התסקיר. בתום הדיון הצדדים סיכמו טענותיהם בעל פה.
23. ביום 13.12.2020 הגיש המבקש בקשה לתיקון פרוטוקול שנדחתה מלבד שני תיקונים מינוריים (ר' החלטה מיום 19.12.2020 בקשה מס' 29 א"פ 24681-02-20). בנוסף, הגיש המבקש בקשה להזמנת עדים (בקשה מס' 15 תמ"ש 6432-04-20), שנדחתה אף היא ביום 19.12.2020.

דיון והכרעה

24. בכל הנוגע לסוגיית כשרותו המשפטית של אדם, נקודת המוצא המונחת בבסיס חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן – "חוק הכשרות המשפטית" או "החוק") היא שכל אדם מעל גיל 18 שנה כשר לזכויות, חובות ולכל פעולה משפטית כל עוד לא הוגבלה כשרותו בחוק או בפסק דין (ר' סעיפים 1-2 לחוק).

25. חשיבה מחודשת על מוסד האפוטרופסות, ועל שלילת החירות המשמעותית הכרוכה בו, הביאה לחקיקת תיקון 18 לחוק (פורסם ביום 11.4.2016). תיקון זה הביא לביצור נוסף של רצון הפרט הן ע"י הקמה של מוסדות פוגעניים פחות ממינוי אפוטרופוס, כגון יפוי כח מתמשך ומינוי תומך החלטות (ס' 332, 332ל, 332ל, 332ל לחוק), והן ע"י הגבלת שיקול הדעת למינוי אפוטרופוס לבגיר, בין השאר באמצעות הוראות סעיף 333 לחוק. הוראה זו קובעת את התנאים אשר רק בהתקיים ניתן למנות אפוטרופוס לבגיר, וגם אז יש לשקול לאיזה תחום, לאיזה היקף ולאילו תקופת זמן [רמ"ש (ת"א) 32638-07-20 ס.א. נ' ת.ב. [פורסם בנבו] (1.11.2020)].

26. בענייננו, עשתה המשיבה יפוי כח מתמשך ובמסגרתו נתנה הוראות מקדימות למיופה הכח: הוראה בעניינים רפואיים - "ככל שלא אהיה מסוגלת לנשום ו/או לאכול בכוחות עצמי אני מבקשת להקל על כאבי באמצעות טיפול תרופתי מתאים (כגון מורפיום), לדאוג שאשכב בנוחות ולתת לטבע לעשות את שלו", והוראה בעניינים כספיים - "אם לצורך הטיפול בי, רפואי או אישי (לרבות, אך לא רק, מעבר למקום מגורים חלופי) – יהיה צורך בסכומי כסף גדולים וחריגים אני מבקשת שהדירה שבה אני מתגוררת היום, XXX, תושכר או תימכר. המיופה כח שלי הוא שיחליט אם להשכיר הדירה או למכור אותה".

27. המבקש מעוניין הן בביטול יפוי הכח המתמשך, והן במינוי אפוטרופוס על רכוש המשיבה, והגיש שני הליכים משפטיים שכלל אינם יכולים להתקיים זה בצד זה [רמ"ש (מרכז) 21463-01-19 נ.א. נ' א. [פורסם בנבו] (7.2.2019)].

28. לאור האמור לעיל, כאשר יפוי הכח המתמשך טרם בכלל נכנס לתוקפו ויכול להיות מבוטל ע"י המשיבה בעצמה (ר' סעיף 332 לחוק הכשרות המשפטית), סדר הדיון מדורג: ראשית, יש לבחון האם במצבה בנקודת הזמן הנוכחית מסוגלת המשיבה לנהל את ענייניה ולקבל החלטות עבור עצמה. **ככל שהתשובה חיובית** - יסתיים הדיון שתי התביעות. **ככל שהתשובה שלילית** – יופעל יפוי הכח המתמשך עפ"י תנאיו, ואז יכולה להתעורר השאלה האם בנקודת הזמן שנעשה יפוי הכח המתמשך לא הייתה המשיבה כשירה. רק אם ייקבע שבאותה נקודת זמן היסטורית לא הייתה המשיבה כשירה, אזי יהיה מקום לעבור לדון בעניין האפוטרופסות. בהתאם לכך התנהל הדיון ביום 8.12.2020, וכפי שנקבע ו/או עולה מהחלטות קודמות שניתנו (ר' החלטות מהימים 24.6.2020, 16.8.2020, 7.9.2020, 23.9.2020 א"פ 24681-02-20; החלטה מיום 24.8.2020 תמ"ש 6432-04-20).

מנ הדין אל הנדון

29. עובר לחקירת עורכות התסקיר (עמ' 6-14), בהסכמת הצדדים ובאי כוחם שיצאו מן האולם פיזית, ולאחר שהופסקה גם ההתקשרות החזותית, נשמעו באריכות דברי המשיבה בנוכחות בית המשפט וב"כ היועמ"ש בלבד (עמ' 3-6).

התרשמות מהמשיבה

30. בשיחה הנ"ל ניתן היה להתרשם באופן ישיר ובלתי אמצעי מאופייה וממצבה של המשיבה.
31. המשיבה אשה נעימת הליכות. המעמד לא היה לה פשוט (עמ' 3, ש' 14-22; עמ' 5, ש' 8), ובכל זאת הצליחה המשיבה להתבטא בצורה רהוטה, כפי שיפורט להלן.
32. לדברי המשיבה, היא זו מחליטה באופן סופי בעניינים השונים. למשל, היא מנהלת את העובדת הזרה: "יש לי מטפלת כן. החלטות אני לוקחת, היא עושה מה שאני אומרת לה לעשות" (עמ' 4, ש' 6). או למשל, היא מנהלת את ענייניה הכספיים: "אני מתקשרת בעצמי ואפילו הולכת (לבנק-ס.א.) ואומרת מה לעשות" (עמ' 4, ש' 22).
33. עפ"י התיאור שמסרה המשיבה, היא בסה"כ מודעת להיקף רכושה (עמ' 4, ש' 31-עמ' 5, ש' 2), היא מנהלת את ענייניה, לרבות עניינים כספיים, בעצמה או תוך הסתייעות בילדיה (עמ' 4, ש' 19-16; ר' גם דברי עו"ס ברזון אלבאום בעמ' 9, ש' 30-31), כאשר לפני קבלת החלטה בעניינים כספיים היא עורכת בדיקה ולפעמים גם מתייעצת, ולא מקבלת החלטה כלאחר יד: "להוציא סכום של כסף זו החלטה, אז אני צריכה לדעת על מה הולך הכסף הזה ומה נשאר, ועל זה הולך הכסף הזה, דברים כאלה לדעתי זה אלמנטרי" (עמ' 4, ש' 4-3), ובהמשך: "אני מחליטה אך אני צריכה גם לשמוע אחרים מה הם חושבים אבל ההחלטה האחרונה אני לוקחת" (עמ' 3, ש' 34-35).
34. המשיבה סבורה, כי ביכולתה עדיין להמשיך לקבל החלטות שהן נכונות עבורה. כך כתבה במכתב שצורף לכתב ההגנה א"פ 20-02-24681; כך גם אמרה לבית המשפט (עמ' 5, ש' 3-6): "ש: בעצם הדיון פה חלק חשוב בדיון כאן זה להחליט אם היום אולי קשה לך כבר להחליט בעצמך. ת: לא קשה לי. לי מבחינתי לא קשה לקחת החלטות. מה האחרים חושבים אני לא יודעת, אך אני חושבת שאני מסוגלת לקחת את האחריות הנכונות".
35. המשיבה עשתה ייפוי כח מתמשך בהחלטה מודעת: "זה לא היה פתאום. היה צריך שיהיה לי ייפוי כח כדי שיהיה מי שיעזור לי בכל החלטות ובכל הדברים. ש: איזה עזרה את צריכה? ת: בהחלטות גדולות ובמה שנוגע לילדים שלי" (עמ' 3, ש' 26-29). למקרה שתאבד, חלילה, את כשירותה, מעוניינת המשיבה שיפוי הכח המתמשך יותר על כנו ושלא יהיה עליה אפוטרופוס: ש: את יודעת למה את פה? ת: כן. כדי שלא יהיה לי אפוטרופוס עלי ושהיפוי כח יהיה בתוקף כמו שעכשיר" (עמ' 3, ש' 24).
36. לאור כל האמור לעיל, ההתרשמות של ביהמ"ש לה שותפה גם ב"כ יועמ"ש רווחה (עמ' 14, ש' 19-22), היא שהמשיבה מסוגלת להביע את דעתה ואף עושה זאת בצורה קוהרנטית, ברורה, רציונלית, ונראה שהיא מסוגלת לקבל החלטות בענייניה, כפי שעשתה עד היום.

ממצאי הרופאים

37. התרשמות זו בהלימה עם ממצאי רופאים שבדקו את המשיבה במועדים שונים בטווח זמן של חמישה חודשים.
38. בסמוך לאחר פטירתו של בעלה השני נמצאה ירידה קוגניטיבית משמעותית אצל המשיבה. עם זאת, גם נמצא שהמשיבה עדיין "מודעת למצבה, מבינה שמוגבלת מבחינת תפקוד וזקוקה לעזרה, מודעת לבעיית זכרון, שיפוט שמור", ובהמשך: "עדיין קיימת מודעות למצב,

בעלת שיפוט תקין שמאפשר לה להביע דעה לגבי מועמד... (תעודת רופא של דר' מירושניק מיום 2.7.2019- נספח א' לבקשה למינוי אפוט' א"פ 19-07-14629) [פורסם בנבו].

בהמשך, הפסיכיאטר, דר' פורטנוי ביום 6.8.2019, אליו פנה המשיב עפ"י המלצה של עו"ס ברזון אלבאום לערוך למשיבה אבחון נוסף (ר' עמ' עמ' 2 לתסקיר הראשון; עמ' 2 לתסקיר השני; ס' 18 לפסק הדין), מצא בבדיקה של המשיבה כי: "...דיברה לעניין ואין עדות להפרעות בחשיבה או בתפיסה... אין עדות לדיכאון או הפרעה אפקטיבית... התמצאה בזמן באופן חלקי... התמצאות תקינה במקום, במרחב ובעצמה. השיחה עמה הייתה לוגית, רציונלית וקוהרנטית. קיימת הפרעה בזכרון לטווח הקצר בדרגה בינונית... אך הייתה מציאותית ומודעת למצבה... בדיקת MMSE 25/30.. ידעה את משמעות המילה "אפוטרופוס" וחושבת שאין לה צורך בכך. התייחסות לחוות הדעת הרפואית של דר' י. מירושניק: יש לציין שנכון להיום לאחר שחלפו מספר חודשים מאז שבעלה נפטר מצבה הנפשי והקוגניטיבי השתפר... לסיכום: אכן חלה אצל גב' אלמונית ירידה קוגניטיבית במידה מתונה, אך עדיין השיפוט תקין, מודעת למצבה ובעלת יכולת להביע את דעתה ורצונותיה באופן חופשי. היא מתבטאת באופן קוהרנטי ורציונאלי". לפיכך, המליץ דר' פורטנוי על ביטול האפוטרופוסות במצבה הנוכחי של המשיבה (נספח ד' לכתב ההגנה א"פ 20-02-24681).

גם דר' מנדה, רופא מומחה ברפואה פיזיקלית ושיקום בקופ"ח כללית, שהמשיבה נמצאת קרוב ל- 20 שנה בטיפולו כרופא משפחה, כתב ביום 11.6.2019, שהמשיבה "מתלוננת על בעיות זכרון קשות שהופיעו לאחרונה לאחר מות בעלה לפני חודשיים", והפנה אותה לבדיקה (נספח 7 לתשובה מיום 19.11.2020 א"פ 20-02-24681), אך בחלוף הזמן ובהתרחק מהאירוע המטלטל שחוותה המשיבה, מצא דר' מנדה ביום 22.12.2019 שהמשיבה: "צלולה, ללא חסר קוגניטיבי. אין מניעה שתיתן לבנה אלמוני אישור לייפוי כח מתמשך" (נספח ד' לכתב ההגנה תמ"ש 20-04-6432).

39. עיקרי ממצאי הרופאים הנ"ל בהלימה עם ממצאיו של דר' אשדות, מומחה ברפואה פנימית וגריאטריה בחוות דעת רפואית מיום 31.12.2019 (נספח א' לבקשה למינוי אפוט' תמ"ש 20-02-24681). יוער, שחוות הדעת לכתחילה הוגשה שלא כדין (ר' תקנה 258(ג) לתקסד"א). אף נטען ע"י המשיב שהבדיקה של המשיבה נעשתה תוך פגיעה בפרטיות ובאוטונומיה שלה, אולם אינני רואה צורך להכריע בבקשה לצורך העניין שבפניי.

מכל מקום, פורטנוי בחוות הדעת של דר' אשדות ממצאים כדלקמן: "...הלך מחשבה תקין, קוהרנטי וענייני, ללא מחשבות שווא או הפרעות בתפיסה... MMSE 21/30.. MoCa 19/30.. ביחס לגיל ולהשכלה: ... ניקוד תקין מעל 27/30 במינימנטל... נכון להיום ובהתאם לבדיקתי, נינה סובלת משטיון (דמנציה) ככל הנראה מעורב בדרגת חומרה קלה, למרות מחלתה ולמרות הליקויים הקוגניטיביים, נינה נותרה אשה חביבה, נעימת הליכות הניחנת בבוחן מציאות ושיפוט שמודים והמודעת היטב לעצמה, לסביבתה, למצבה, לסיטואציה בה היא נמצאת, למגבלותיה, להשלכות מגבלותיה ולמחלותיה".

התרשמות עו"ס

40. התסקיר השני נכתב, באופן חריג, כאמור ע"י שתי עובדות סוציאליות. מדובר בעו"ס ותיקות ומנוסות (עמ' 13, ש' 5; עמ' 14, ש' 5), אשר פגשו את המשיבה, לבדה, בשתי הזדמנויות ואף

שוחחו עמה בטלפון (עמ' 13, ש' 30-35). לעו"ס ברזון אלבאום יש היכרות מוקדמת עם המשיבה מהתסקיר הראשון שכתבה בעניינה והגישה במסגרת א"פ 14629-07-19 [פורסם בנבו].

41. עפ"י ההתרשמות של העו"ס, כאז גם היום מסוגלת המשיבה לדאוג לענייניה. כך כתבה עו"ס ברזון אלבאום בתסקיר הראשון: "...גב' אלמונית מסוגלת לדאוג לענייניה, כפי שהיה עד כה, בעזרת הבן אלמוני" (עמ' 12, ש' 24; עמ' 2 לתסקיר הראשון); וכך כתבו עורכות התסקיר בתסקיר השני: "לאור שני ביקורי בית ושתי שיחות טלפון שקיימנו עם גב' אלמונית אנו הגענו למסקנה שונה מזו של ד"ר אשדות... המסקנה שלנו מתבססת על התרשמותנו כי גב' אלמונית יודעת להביע את רצונה, מבינה את המצב בו היא נמצאת, שיתפה אותנו שנכון לעכשיו היא מעוניינת לשמור על המצב הקיים, קרי היא זאת שמחליטה על עניינה ונעזרת בבנה אלמוני כשעולה הצורך בכך. ... אנו מתרשמות שמדובר בקשישה צלולה מספיק על מנת להבין את מצבה, את החלטותיה ואת השלכותיה".

42. בחקירה עמדו עורכות התסקיר על התרשמותן ממצבה של המשיבה ויכולתה להמשיך להתנהל באופן שהתנהלה עד היום. בעניין זה ראו דברי עו"ס ברזון אלבאום המשיבה: "...צלולה, שהיא מבינה עניין...". (עמ' 6, ש' 19), ובסה"כ מסוגלת לנהל את ענייניה (עמ' 10, ש' 35), וכן דברי עו"ס דרור רייפנברג: "פה התרשמנו מאשה שלמרות גילה והקשיים שהיא עוברת מביעה עצמה בצורה ברורה וזה גם מה שכתבתנו (הטעות במקור - ס.א.)" (עמ' 8, ש' 24-25).

43. בחקירתה אישרה עו"ס ברזון אלבאום, כי לא ראתה דפי תשבון של המשיבה בהתייחס למצבה הכלכלי של המשיבה אלא קיבלה את דברי המשיבה בעניין זה והביאה אותם כפי שהם (עמ' 11, ש' 3; עמ' 4-5 לתסקיר השני).

44. יוצא מדברי עו"ס ברזון אלבאום, שבמועד הביקור השני לצורך הכנת התסקיר השני, סברה המשיבה שנתרו לה 130,000 ₪ בלבד, כשבפועל נותרו לה כ- 251,000 ₪ בתכנית חסכון (ועפ"י דפי הבנק שהוגשו לא ידוע האם יש כספים נוספים בחשבון עו"ש - נספח ב' לתגובת המבקש לתסקיר מיום 14.6.2020) (עמ' 4, ש' 34).

45. אי הדיוק לכאורה של המשיבה אודות היקף רכושה לא גרם לעו"ס ברזון אלבאום לשנות את עמדתה (עמ' 10, ש' 27-30): "ש: אשה בת 87 מעבירה יותר מ-50 אחוז מהכסף שלה, ... זה לא הדליק לך נורה אדומה? ת: אני מסתכלת על המכלול ואת מחפשת נקודה. בסך הכל אני עומדת על דעתי שהיא מסוגלת הייתה לקבל החלטות...". (עמ' 12, ש' 12-13) (רי גם עמ' 10, ש' 35; עמ' 11, ש' 12-15). עו"ס הדגישה בחקירתה כי ההמלצה אינה תלויה גיל אלא תלויה מצב: "זה לא פונקציה של גיל אלא פונקציה של המצב של אותו אדם" (עמ' 13, ש' 8) ואין די בהתנהלות כלכלית סביב המתנה שניתנה כדי ללמד על היעדר כשירות: "רק בגינה לא. השאלה אם יש עוד דברים וזה מסתכם במכלול" (עמ' 14, ש' 9).

46. כאן המקום להעיר, כי עפ"י תדפיסי הבנק שהובאו לפני ביהמ"ש, נראה כי עובר לירושה שקיבלה המשיב מבעלה השני, חשבונה של המשיבה לא היה משופע בכספים (עמ' 11, ש' 23). לפיכך, היה ניתן לתהות, אולי, על התבונה הכלכלית בהחלטה של המשיבה המתייחסת לחלק משמעותי מכספיה. עם זאת, נוכח מצבת ההכנסות וההוצאות של המשיבה מחד וההוראות המקדימות שהמשיבה נתנה למיופה הכת מאידך, כלל לא בטוח שניתן לראות בהחלטתה חוסר תבונה. עניין זה עמד אף לנגד עיניה של עו"ס דרור רייפנברג (עמ' 11, ש' 6-9).

47. המוטעם מכל המקובץ לעיל, לא נמצאה פגיעה מנטלית או קוגניטיבית חדשה אצל המשיבה אשר בגינה היא אינה מסוגלת עוד להמשיך לנהל את ענייניה הרכושיים, כפי שעשתה עד כה, ולא עלה בידי המבקש להצביע על שינוי כלשהו במצבה של המשיבה (ר' ס' 74 לחוק).
48. לאור האמור לעיל, אף אין צורך להידרש לבקשתו של המבקש למנות מומחה מטעם ביהמ"ש (בקשה מס' 27 א"פ 20-02-24681). ודוק, לכתחילה נשענת בקשה זו על חו"ד דר' אשדות שהגיש המבקש לצורך הדיפת טענות המשיב. אולם, כאמור, ממצאיו של דר' אשדות, כאמור לעיל, אינם מעידים על כזה מצב קוגניטיבי בעייתי שיצדיק מינוי מומחה מטעם ביהמ"ש וכאמור אף לא הוכח שינוי במצב.
49. המבקש הוסיף וטען להיותה של המשיבה נתונה למערכת לחצים כלכליים שיש לנטרל באמצעות מינוי אפוטרופוס.
50. אכן, נסיבות חייו של אדם ללא ליקוי קוגניטיבי או מנטלי, עלולות להציבו במצב בלתי אפשרי בו הוא נתון לחצים קשים ביותר של ילדיו, והוא עלול למצוא עצמו, שלא בטובתו בקו האש במסגרת מלחמות הנטושות בין הילדים. ייתכן שניתן יהיה לומר על אדם במצב כזה שהוא אינו מסוגל לטפל בענייניו, שאז יפעל ביהמ"ש לטובתו של אדם במצב כזה ע"י נטרול מערכת הלחצים המופעלים כנגדו באמצעות מינוי אפוטרופוס כגורם ניטראלי [נ"א (ת"א) 1613-04-11 פלוני נ' אלמוני (לא פורסם, [פורסם בנבו] ניתן ביום 25.3.2012); בע"מ 3398/12 פלונית נ' פלוני [פורסם בנבו] (3.6.2012); עמ"ש (ת"א) 51527-09-17 מ.נ' א.פ.מ. [פורסם בנבו] (15.4.2018)]. עם זאת, אין כך המצב בעניינינו.
51. במקרה דנן, דר' אשדות, שחוות דעתו הוגשה, כאמור, שלא כדן, התרשם כי המשיבה: "בבסיסה אדם תלתי ומאז ומתמיד נעזרה בבעלה לצורך ניהול משק הבית, קניות, בישולים והתנהלות הפיננסית (כך היא מעידה). היום כשהיא בודדה ולוקה בקשיים קוגניטיביים משמעותיים עקב מחלת השיטון, כולל קשיים קוגניטיביים ניהוליים משמעותיים, היכולת שלה לנהל את חייה את משק הבית ואת ענייניה הפיננסיים ירודה כפליים והיא תלויה בזולת. זוהי תלות הגורמת לה למתח ולחרדה. היא מעידה כי היא מפחדת להביע את רצונותיה בענייניה הכספיים בשל חשש מהתנכרות קרובה (ללא שצינה שמות) וחשש להישאר בודדה ולהזדקן ללא תמיכה (ציטוט מדבריה). נראה כי בשל מצבה הקוגניטיבי והמנטלי הירוד ובשל מצבה החרדתי והחששות הכבדים להישאר בודדה, אלמונית היא טרף קל לניצול עבור גורמים אינטרסנטיים. זהו מצב המגביר את החרדה שלה ומעיב על זקנתה. לפיכך אני ממליץ למנות לה אפוטרופוס על הרכוש בלבד. היא עדיין מספיק צלולה וברת שיפוט להחליט על גופה ולכן עדיין אינה זקוקה לאפוטרופוס על גופה".
52. התרשמותו של דר' אשדות מהיותה של המשיבה נוחה להיכנע לחצים אינה בהלימה עם התרשמות עורכות התסקיר.
53. עו"ס דרור רייפנברג המשמשת בתפקיד רכות היחידה לטיפול ומניעת התעללות והזנחה של האזרח הוותיק, ונכנסה לתמונה נוכח טענותיו של המבקש על ניצול של אמו (עמ' 13, ש' 16).
54. עורכות התסקיר קיבלו מהמשיבה הסברים על המתנה המשמעותית שנתנה המשיבה לנכד, והביאו אותם בתסקיר (עמ' 5 לתסקיר השני):

"מור פלוני העלה טענות כלפי אחיו אלמוני על שימוש לרעה בכספי אימם תוך הפעלת לחצים עליה... בשיחה הראשונה שניהלו עם גב' אלמונית בביתה היא דחתה לגמרי את טענות פלוני כלפי אחיו אלמוני, בשיחה השנייה עמדה שהתנהלה בטלפון בתאריך 15.3.20 (בשל התפשטות נגיף הקורונה) ולאחר שאמרנו לה מה טוען בנה פלוני ושאלנו אותה אם אכן כך ענתה לנו גב' אלמונית, שהיא לא מעוניינת לדבר על זה. לאחר שהתקשנו שוב לקבל תשובה... היא אמרה "שיש בזה משהו אבל לא רוצה להגיב". בביקור הבית האחרון (1.6.20) כאשר העלנו שוב בפני גב' אלמונית את סוגית האשמות הדדיות של בניה בעניין ניצול לרעה של כספיה היא אמרה לנו "לפעמים אני עוזרת לזה ולפעמים לשני, הכל בהסכמה שלי". גב' אלמונית הוסיפה ואמרה שהיא זאת שמחליטה באם לעזור כספית לאחר מילדיה והדבר נעשה ללא הפעלת לחץ עליה".

55. עורכות התסקיר הן בעלות מקצוע מיומנות, ויודעות לזהות מצבים של קשישים חסרי ישע הנתונים, חלילה, לניצול והתעמרות מסוג כלשהו. ברם, ההתרשמות לא הייתה מהחלטה של משיבה שהיא פרי ניצול או חוסר שיקול דעת (ר' עמ' 11, ש' 6-9). עם זאת, אף מתוך הנחה בדבר אפשרות קיומה של מערכת לחצים על המשיבה, לא סברו העו"ס שיש צורך באפוטרופוס (עמ' 6 לתסקיר השני).

56. כאמור, בתסקיר השני צוינה הסתייגותה של המשיבה ממתן תשובה ברורה בעניין האשמה על ניצול לרעה של כספה (ר' סעיף 54 לעיל). גם בחקירה התייחסה לכך עו"ס ברזון אלבאום: "ש... את כותבת בתסקיר שלך בעמוד 5 אלמונית נשאלה לגבי איומים והפחדה של אלמוני ואמרה שיש בזה משהו... אם היא אומרת שיש בזה משהו, יש איום והפחדה? ת: אני לא יודעת אם יש איום או הפחדה, היא אמרה שיש בזה משהו, ניסינו לשאול אבל היא התעקשה לא לדבר ואתה מכבד את הבן אדם" (עמ' 9, ש' 14-15). לפיכך, ומתוך גישה זהירה, הופנו למשיבה שאלות ע"י בית המשפט וב"כ יועמ"ש רווחה בעניין המתנה לנכד.

57. התברר מתשובותיה של המשיבה שהיא נדיבה כלפי בני משפחה ונוהגת בשיטת 'היד החמה':

"מה שאני יכולה לעשות בשביל המשפחה אני עושה מכל הלב, זה הכל. ... אני לעזור לילדים שלי תמיד מוכנה. ... אני אמר (צ"ל אמא - ס.א) שנותנת כן תמיד... אני חושבת שהייתי תמיד ככה, תמיד הייתי מוכנה לתת" (עמ' 5, ש' 19-18, 30-34; ר' גם עמ' 5 לתסקיר השני).

כך נהגה, כנראה, גם בקשר עם כספים שהועברו למבקש בסך של 65,000 ₪ (ס' 25 לבקשה למינוי אפו"ט א"פ 20-02-24681; ס' 40 לכתב ההגנה, שם; העברות בנקאיות בימים 4.12.2019, 6.2.2020 - נספח י' לכתב ההגנה תמ"ש 20-04-6432), וככל הנראה גם בקשר עם כספים נוספים, לטענתו של המשיב 350,000 ₪ שהועברו למבקש ובגינם נושאת המשיבה בהחזר משכנתא (ר' נספח לבקשה למינוי אפו"ט א"פ 20-02-24681; עמ' 5, ש' 29; עמ' 10, ש' 24; עמ' 3 לתסקיר השני).

לדבריה, לאחר שבדקה מה יכולתה, וכחלק מהתנהלותה, החליטה לסייע כלכלית לנכד, בנו של המשיב (עמ' 4, ש' 25-30; ר' גם דברי עו"ס ברזון אלבאום עמ' 12, ש' 17):

ש: איך החלטת לתת כסף ל...?

ת: הוא היה צריך בית והוא הבן של הבן שלי וחשבתי שזה נורמלי כי אני נותנת רק שאני יכולה.

ש: בדקת לפני זה כמה כסף יש לך, איך קיבלת את ההחלטה?

ת: בדקתי כמה כסף יש לי וגם מבחינה רגשית הרגשתי צורך לעשות משהו בשביל הנכד ובשביל הבן

כיוצא מדברי המשיבה, מדובר בהחלטה מושכלת, שהתקבלה בשיקול דעת, ובאופן עצמאי, ולא כתוצאה מלחץ של גורם אינטרסנטי כלשהו (עמ' 5, ש' 14-16; עמ' 4-5 לתסקיר השני):

ש: ונגיד למתנה שנתת לXXX הייתה התנגדות של מישהו?

ת: לא. לא שאלתי את אף אחד, זאת הייתה החלטה שלי ואני לא שאלתי אף אחד מה הוא חושב

המשיבה תבהירה את התשיבות שהיא רואה בהרגעת הרוחות במשפחה: "אני רוצה שבמשפחה יהיה שקט ושכולם יהיו מרוצים..." (עמ' 5, ש' 18). עם זאת, המשיבה שללה, כי רצונה בכך, לרבות המשך קיומו של קשר שלה עם הבנים, משפיע על החלטותיה, ועמדה על כך שאין היא מרגישה מנוצלת (עמ' 5, ש' 9-13, 21-24):

ש: איך זה משפיע על הקשר שלך עם הבנים, איך את מתייחסת למה שהבנים אומרים?

ת: לא לא לא אני לא מתייחסת, אני קודם כל לא שמעתי שום התייחסות ושנית חושבת שאני מסוגלת שמה שאני חושבת ומה שאני שומעת זה מה שנכון.

ש: ואם את רוצה לעשות איזה פעולה ואחד הילדים מתנגד, מה קורה אז?

ת: אני מחליטה. אם אני חושבת שהוא צודק אני בצד שלו אבל אני לוקחת את ההחלטות. ...

ש: כשאומרים שפחדים עליך שאת חשופה לניצול, מה את אומרת?

ת: אני לא מפחדת. אני חושבת שהם אנשים הגונים.

ש: מי זה הם?

ת: המשפחה, אלה שאתם חושבים שהם היו רוצים לנצל אותי, אבל אני לא מרגישה מנוצלת.

58. המשיבה נשאלה גם על אמירה קשה שהשמיעה באוזני המבקש לפיה: "הילדים הורגים את ההורים שלהם בשביל כסף". אמירה זו תובאה בתמליל שיחה של המבקש עם המשיבה (נספח ו' לתגובת המבקש לתסקיר ביום 15.6.2020). יוער, כי ההקלטה לא הוגשה כדין נע"פ 869/81 שנידן נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(4) 169 (1984); תמ"ש (ת"א) 50090/08 פלוני נ' עזבון המנוח אלמוני ז"ל [פורסם בנבו] (12.1.2013). המבקש גם לא טרח לתקן את המחדל אף לאחר שעלתה מועד טענה בעניין מצד המשיב (ס' 100, 122 לכתב ההגנה תמ"ש 6432-04-20; עמ' 9, ש' 16-19). לאור האמור לעיל לא היה מקום להתייחס לתמליל.

59. עם זאת, מתוך הנחה לטובת המבקש, שהתמליל הוא אמצעי עזר המשקף נאמנה את האירוע התבקשה המשיבה להבהיר את פשר אמירתה. לדברי המשיבה, האמירה כלל לא נאמרה בהקשר למשפחתה: "קראתי ושמעתי דבר כזה מסביב לי, לא משהו קונקרטי, שילדים

מסוגלים אפילו להרוג הורים בשביל כסף. אבל קונקרטי זה לא קשור אלי. אני לא הרגשתי דבר כזה" (עמ' 5, ש' 9-13, 21-27; ר' גם עמ' 1, 3 לתמלול מיום 23.9.2019 נספח ו' לתגובת המבקש לתסקיר מיום 15.6.2020).

60. הנה כי כן, גם במסגרת המלחמה הניטשת בין ילדיה, מצליחה המשיבה לקיים קשר חופשי עם בני המשפחה (עמ' 4, ש' 9-12; סעיפים 5-6 לבקשה למינוי אפו"ט א"פ 20-02-24681; עמ' 2 לתסקיר הראשון; עמ' 4 לתסקיר השני), והיא מצליחה לעשות זאת מבלי לוותר על אישיותה ועצמאותה (עמ' 5, ש' 10-11); היא לא העבירה את הטיפול בענייניה לניהולו של אחר אלא רק בחרה להסתייע באחר; היא מצליחה להביע ולממש את רצונה החופשי (עמ' 5, ש' 13-16); ונלמד מדבריה היא מעוניינת להוסיף ולעשות זאת: "...שתמיד יהיה צדק איתי ועם אחרים" (עמ' 6, ש' 5-6). הסכסוך בין הבנים לא גרם למשיבה חוסר נוחות בגינה תבכר לעזוב לאחר שמיעת דבריה. אדרבא, היא בחרה להישאר במהלך כל הדיון באולם ביהמ"ש במהלך כל הדיון (עמ' 6, ש' 6).

61. ענינו רואות, אף חרף אינטרסים סותרים של הבנים, מצליחה המשיבה לקבל החלטות שאינן פרי תלות או מצוקה נפשית, והיא עודנה אדון לעצמה.

62. המוטעם מהמקובץ לעיל, אין אף בנסיבות חייה של המשיבה כדי לשנות מההתרשמות לפיה מסוגלת המשיבה להמשיך לנהל את ענייניה בכלל ועניינה הכספיים/ רכושיים בפרט, כפי שעשתה עד היום.

63. טוב יעשו הבנים בכלל, והמבקש בפרט, אם יכבדו את רצונה של אמם, ויאפשרו לה לחיות את שארית חייה בשקט כפי שביקשה: "אני רוצה שבמשפחה יהיה שקט ושכולם יהיו מרוצים. מה שאני יכולה לעשות בשביל המשפחה אני עושה מכל הלב, זה הכל. אני מחכה שגם האחרים עושים בשבילי באותה מידה" (עמ' 5, ש' 18-20).

64. לענין ההמלצה בעניין שקיפות חשבון הבנק של המשיבה - עו"ס המליצו בתסקיר השני על שקיפות בחשבון על מנת לשמור על הקשר הטוב בינה לבין המבקש. אינני מקבלת את ההמלצה, ואנמק.

65. בעניינינו, המבקש מנהל סכסוך עזובן בחיים. תחת אצטלה של דאגה לכאורה לעתידה של המשיבה, אין הוא מהסס להטיל ספק בהחלטותיה הכלכליות של המשיבה, והוא שב וגורר אותה בעל כורחה לסכסוך בין הבנים, תוך שמתעלם מהצורך שישמע קולה ותתברר עמדתה, משל כבר הפכה, חלילה, המשיבה ליכלי ריקי (ר' החלטות מהימים 2020.4.6, 2020.4.26 תמ"ש 20-04-6432; החלטות מהימים 2020.11.17, 2020.11.29 א"פ 20-02-24681). בנוסף, המבקש לא צורף כשותף בחשבון הבנק של המשיבה וגם במסגרת יפוי כת מתמשך קבעה המשיבה שהמבקש יוכל לקבל דיווח אחת לרבעון בלבד.

לאור האמור לעיל, אין ליתן כבר עכשיו למבקש שקיפות כלכלית שהמשיבה לא התכוונה אליה, ונוכח התנהלותו של המבקש אף נהיר שלא יהיה בכך כדי להרגיע את הרוחות אלא הדבר עלול לשמש תחמושת נוספת בידו.

כמובן, ככל שתבחר המשיבה מרצונה החופשי לשתף את המבקש במידע בנקאי ו/או אחר שלה, פתוחה בפניה הדרך לעשות זאת.

סוף דבר

66. לפיכך אני מורה כדלקמן:

א. התביעה א"פ 24681-02-20 נדחית.

ב. התביעה תמ"ש 6432-04-20 נמחקת.

ג. חקירת העו"ס לא שפכה אור נוסף, והמבקש האריך את הדיון שלא לצורך. לפיכך, אני מחייבת את המבקש לשלם למשיב 4 הוצאות בסך של 15,000 ₪. הסכום ישולם בתוך 30 יום מעת ההמצאה אחרת ישא ריבית והפרשי הצמדה כחוק ממועד החיוב ועד מועד התשלום בפועל.

ד. לאחר ששקלתי בדבר, והרבה לפני משורת הדין, אינני מחייבת את המבקש בתשלום הוצאות לטובת אוצר המדינה.

67. המזכירות תשלח את פסק הדין.

ניתן היום, ה' טבת תשפ"א, 20 דצמבר 2020, בהעדר הצדדים.

בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן

סגלית אופק 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה